

རྒྱལ་གཞུང་ཚུས་ཞིབ་དབང་འཛིན།
ROYAL AUDIT AUTHORITY

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ཀྱང་ བརྗོད་འཕྲུལ་
རིག་རིམ་ལུགས་ཚུའི་བརྗོད་འཕྲུལ་རིག་ཚུས་ཞིབ་སློབ་གྲུ།

**IT Audit Report on IT
Systems in RMA**

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ སྤྱི་ཟླ་ ༡༠ པ།

October 2019

*Reporting on Economy, Efficiency & Effectiveness in the
use of Public Resources*

DISCLAIMER NOTE

The audit was conducted in accordance with the International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAIs). The review was confined to Integrated Central Banking System (ICBS), Indian Rupee and Convertible Currency (INR & CC) System, Authorised Money Changer (AMC) System in Royal Monetary Authority. The audit was based on the audit objectives and criteria determined in the audit plan and programme prepared by the Royal Audit Authority and the findings are based on the information and data made available by the Royal Monetary Authority.

This is also to certify that the auditors during the audit had neither yielded to pressure, nor dispensed any favour or resorted to any unethical means that would be considered as violation of the Royal Audit Authority's Oath of Good Conduct, Ethics and Secrecy.

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་སྲིད་འཇུག་འཛིན།

ROYAL AUDIT AUTHORITY

Bhutan Integrity House

Reporting on Economy, Efficiency & Effectiveness in the use of Public Resources

ཨར་ཨེ་ཨེ་/གྲི་ཨེ་རྩི་/ཨར་ཨེ་ཨེ་-ཨའི་གྲི་ཨེ་/༢༠༡༩-༢༠༢༥ལ

སྤྱི་ཚེས་: ༡༤/༡༠/༢༠༡༩

སྤྱི་འཛིན་མཚོགས་ལྷན།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན།

ཐིམ་ཕུག

དོན་ཅུང་: རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ནང་ བརྟེན་འཇུག་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུལ་ བརྟེན་འཇུག་རིག་ཕྱི་སྲིད་འཇུག་ལྷན་གྱི་

ལྷན་འཇུག་གི་ ཕྱི་སྲིད་འཇུག་མཚོགས་ སྤྱི་ཚེས་ ༠༡/༠༡/༢༠༡༤ ལས་ ༢༡/༡༢/༢༠༡༤ ཚུན་གྱི་ 'རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ནང་ བརྟེན་འཇུག་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུལ་ བརྟེན་འཇུག་རིག་ཕྱི་སྲིད་འཇུག་ལྷན་གྱི་ སྤུལ་ལྷན་ཨིན། རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་སྲིད་འཇུག་ལྷན་གྱི་ ཕྱི་སྲིད་འཇུག་ལྷན་གྱི་ འཇུག་གི་ཚ་ཁྲིམས་ཆེན་མོ་དང་ འཇུག་གི་ཕྱི་སྲིད་འཇུག་ལྷན་གྱི་ བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༤ ཅན་མའི་འགན་དབང་དང་འཇུག་ལྷན་གྱི་ འགོ་འདེན་འཐབ་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན། ཕྱི་སྲིད་འཇུག་ལྷན་གྱི་ བརྟེན་འཇུག་རིག་ཕྱི་སྲིད་འཇུག་ལྷན་གྱི་ མཐོན་མཐོའི་ཕྱི་སྲིད་འཇུག་ལྷན་གྱི་ཚུལ་སྤྱི་འགན་ཚུལ་ (ISSAI 5300) དང་འཇུག་ལྷན་གྱི་འགོ་འདེན་འཐབ་ཅི། ཕྱི་སྲིད་འཇུག་ལྷན་གྱི་ ལས་འབྲེལ་ཕྱི་སྲིད་འཇུག་ལྷན་གྱི་ཐོག་ལས་ ལས་འབྲེལ་ཕྱི་སྲིད་འཇུག་ལྷན་གྱི་མཐོན་མཐོའི་ཕྱི་སྲིད་འཇུག་ལྷན་གྱི་ཚུལ་སྤྱི་འགན་ཚུལ་ (ISSAI 3000) དང་ རིམ་ལུགས་ཡོད་པའི་རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་སྲིད་འཇུག་ལྷན་གྱི་ལས་འབྲེལ་ཕྱི་སྲིད་འཇུག་ལྷན་གྱི་ལས་འབྲེལ་ཕྱི་སྲིད་འཇུག་ལྷན་གྱི་ཚུལ་སྤྱི་འགན་ཚུལ་སྤྱི་འགན་ཚུལ་ལྷན་གྱི་འགོ་འདེན་འཐབ་ཅི།

ཕྱི་སྲིད་འཇུག་ལྷན་གྱི་སྤྱི་བཟང་གི་དམིགས་དོན་དེ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ གཅིག་བསྟོན་དངུལ་ལང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྷན་གཞུང་ (ICBS) དང་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ (INR & CC) དེ་ལས་ གནང་འགོ་འདེན་དངུལ་ལྷན་ལས་ལུགས་ (AMC) ཚུལ་སྤྱི་འགན་ཚུལ་དང་ དོན་སྤྲོད་གཏན་འབེབས་བཟོ་ནི་དེ་ཨིན། སྤྱི་བཟང་གི་དམིགས་དོན་དེ་སྤུལ་ལྷན་ལྷན་གྱི་ བརྟེན་འཇུག་རིག་ལྷན་གྱི་བཞག་སྟེ་ཡོད་པའི་ལས་ལུགས་དེ་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལྷན་ལེན་ཚུ་འཛོལ་ཚུ་དང་ དོན་སྤྲོད་ཅན་སྤྱི་འགན་སྤྱོད་འབད་ཚུགས་སྟེ་ཡོད་མེད་ཀྱི་བརྟེན་འཇུག་ལྷན་གྱི་ འབད་ནི་དང་ བརྟེན་འཇུག་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ སྤྱི་བཟང་དང་ རིམ་ལུགས་ཀྱི་དམིགས་ཚུ་ལང་མ་ཡོད་པ་ དེས་གཏན་བཟོ་ནི་དེ་ ཡན་ལྷན་གྱི་དམིགས་དོན་གཉིས་བརྟེན་ལྷན་ཡོད་པ་ཨིན།

སྤྱི་ཚུལ་དེ་ གནས་ཡོད་ཀྱི་ཡིག་ཆས་ཚུ་ལུ་བསྐྱར་ཞིབ་དང་ གནས་སྤྱད་དབྱེ་དབྱེ་ དེ་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ལྷན་ལྷན་གྱི་དང་གཅིག་ལང་ གོས་བསྐྱར་འབད་ཐོག་ལས་ གྲ་སྤྱོད་འབད་ཡོད་པ་ཨིན། སྤྱི་ཚུལ་དེ་

ནང་ ལེགས་ཚའི་གསར་བཏོད་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་དང་ ཚད་སྐྱོན་དང་ རོར་འཕྲུལ་ཚུ་གཉིས་ཚར་དང་ རིམ་ལུགས་ལེགས་བཅོས་འབད་ཐབས་ལུ་དམིགས་ཏེ་ གྲོས་འདེབས་ཚུ་ཡང་ ཚུད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

ཟིན་བྲིས་སྟན་ལུ་དེ་ དྲང་བདེན་གཏན་འཁེལ་བཟོ་ནི་དང་ བསམ་འཆར་ དེ་ལས་ བསམ་ལན་ཚུ་ ལུ་མི་དོན་ལས་ སྤྱི་ཚེས་ ༡༤/༠༩/༢༠༡༩ ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ལུ་ སྤྱིར་སློན་འབད་ཡི། ལན་གསལ་འཐོབ་ཡོད་མི་ཚུ་ སྟན་ལུ་དེ་ནང་ མཉམ་སྲེབ་འབད་ཡོད་པ་དང་ སྟན་ལུ་ཟུར་སྐྱུགས་ཏེ་ པའི་ནང་ བཀོད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

འབྲུག་གི་ཕྱི་སྤྱི་ཞུ་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༢ ཅན་མའི་ བམ་ཚན་ ༥༥(༡༤) དང་འབྲེལ་ ཕྱི་སྤྱི་ཞུ་བཅའ་ཡོད་པའི་ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ འགན་འཁུན་ཚུ་བཀལ་དགོཔ་ཨིན། དེ་འབད་མ་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་སྤྱི་ཞུ་བཅའ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གྲོས་འདེབས་བཀོད་མི་ཚུ་ བསྟར་སློན་འབད་ནི་གི་དུས་མཚམས་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ འཛིན་སྐྱོང་དང་ལེན་འཆར་གཞི་འདི་ འགན་འཁུན་ཕྱི་སྤྱི་ཞུ་བཅའ་དང་སྐྱུགས་ཏེ་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༠ སྤྱི་ཟླ་ ༡ པའི་སྤྱི་ཚེས་ ༣༠ ལུ་འཇམ་ ཡང་ན་ དེ་འདྲེ་མ་ གནང་དགོཔ་འུ་བ་ལུ་ལམ་ཨིན། གལ་སྲིད་ ལུ་བ་འབད་བའི་དུས་མཚམས་ནང་ གནང་མ་ཚུགས་པའི་གནད་དོན་རེ་བྱུང་ཚེ་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་སྤྱི་ཞུ་བཅའ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གྲོས་འདེབས་ཚུ་བསྟར་སློན་འབད་ནི་འགན་ཁག་དེ་ ལས་སྡེ་འགོ་འཛིན་ལུ་ བཀལ་ནི་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་སྤྱི་ཞུ་བཅའ་དབང་འཛིན་གྱིས་ འཛིན་སྐྱོང་དང་ལེན་འཆར་གཞི་དང་ འགན་འཁུན་ཕྱི་སྤྱི་ཞུ་བཅའ་གནང་མི་དང་འབྲེལ་གྲོས་འདེབས་ཚུ་ བསྟར་སློན་འབད་དེ་ཡོད་མེད་ཀྱི་བརྗེད་དྲན་འབད་ནི་ཨིན། དེ་ལུ་མ་གནས་པར་ཡོད་པའི་གནད་དོན་རེ་བྱུང་ཚེ་ འབྲེལ་འགན་སྐྱུགས་པའི་འགན་འཛིན་པ་ལུ་ ཕྱི་སྤྱི་ཞུ་བཅའ་ཚུ་ག་མེད་ལག་ཁྲེར་སྤྱིར་སློན་མ་འབད་བར་ སར་བཤུད་འབད་ནི་ལ་སྐོགས་པའི་ ཚུལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་འབད་ནི་ཨིན།

ཕྱི་སྤྱི་ཞུ་བཅའ་འབྲེན་འཐབ་པའི་ནམ་དུས་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་སྤྱི་ཞུ་བཅའ་དབང་འཛིན་ལུ་ མཉམ་འབྲེལ་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་ཚུ་ གང་དགས་གནང་མི་ལས་བརྟེན་ ཕྱི་སྤྱི་ཞུ་བཅའ་དབང་འཛིན་ལུ་ ལེགས་ཤོམ་སྤྱོད་མཚུགས་བསྟུ་ཚུགས་མི་དེ་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལས་བྱེད་པ་ཡོངས་ལུ་ བཀོད་དགའ་འཆོར་སློམ་ཡོད་ཟེར་ལུ་ནི་ཨིན།

(ཚེ་རིང་སྐལ་བཟང་)
འབྲུག་གི་ཕྱི་སྤྱི་ཞུ་བཅའ་ཡོངས་ཁྲུབ།

འདྲ་བྱས་:

༡. མི་རྗེ་ལྟོན་ཆེན་མཚོ་གཤམ་ འབྲུག་གཞུང་། ཐིམ་ཕུག
༢. རྒྱལ་པོ་འདི་གཟིམ་དཔོན་མཚོ་གཤམ་ རྒྱལ་པོ་འདི་གཟིམ་དཔོན་ཡི་གེ་ཚང་། ཐིམ་ཕུག
༣. མི་རྗེ་ཚོགས་དཔོན་མཚོ་གཤམ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུ་ཆེན་མོ། ཐིམ་ཕུག
༤. མི་རྗེ་འཁྲི་འཇིན་མཚོ་གཤམ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུ། ཐིམ་ཕུག
༥. མི་རྗེ་ལྟོན་ཕྱོགས་འགོ་འཁྲིད་པ་མཚོ་གཤམ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུ་ཆེན་མོ། ཐིམ་ཕུག
༦. འཁྲི་འཇིན་མཚོ་གཤམ་ དམངས་ཕྱི་ས་ཚོགས་ཆུང་། རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུ་ཆེན་མོ། ཐིམ་ཕུག (འདྲ་བྱས་ ༥ སྤུལ་ཡོད་པ)
༧. བཀོད་ཁྲབ་མདོ་ཆེན་ལུ། ཅང་འཁོད་ཕྱི་ས་ཞིབ་ལས་ཁུངས། རྒྱལ་གཞུང་དཔུལ་ལས་དབང་འཇིན།
༨. ཞིབ་རོགས་ཕྱི་ས་ཞིབ་ཡོངས་ཁྲབ་ལུ། བསྐྱར་ཞིབ་དང་རྟོག་མེད་སྤེ་ཚན། རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ས་ཞིབ་དབང་འཇིན།
༩. ཞིབ་རོགས་ཕྱི་ས་ཞིབ་ཡོངས་ཁྲབ་ལུ། སྤྱི་དབང་སྤེ་ཚན། རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ས་ཞིབ་དབང་འཇིན།
༡༠. ཡི་གེ་ཚང་གི་འདུ། དང་
༡༡. ཉེན་སྲུང་ཡི་གེ་སྟོན།

འཛིན་སྐྱོང་གི་བརྟུན་དོན། ༡

ལེའུ་༡ པ་: ཕྱི་མེད་གྱི་སྐོར། ༤

༡.༡ འགན་དབང་། ༤

༡.༢ ཕྱི་མེད་གྱི་གནས་ཚད་ཚུ། ༤

༡.༣ ཕྱི་མེད་དམིགས་ཡུལ་ཚུ། ༤

༡.༤ ཕྱི་མེད་གྱི་སྤྱིར་བཏང་ཐབས་ལམ། ༥

༡.༥ ཕྱི་མེད་གྱི་ཁྱབ་དབང་། ༦

༡.༦ ཕྱི་མེད་གྱི་དམིགས་བསལ་ཐབས་ལམ། ༧

ལེའུ་༢ པ་: རོ་སྤོད། ༡༠

༢.༡ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་རྒྱུ་ཁུངས། ༡༠

༢.༢ གཅིག་བསྐོས་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་། ༡༢

༢.༣ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས། ༡༥

༢.༤ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས། ༡༦

ལེའུ་༣ པ་: ཕྱི་མེད་གྱི་ཞིབ་རྟོག་ཚུ། ༡༩

༣.༡ གནང་འཐུ་འབད་ཡོད་པའི་བད་དོན་འཕུལ་རིག་རིམ་ལུགས་ཚུའི་ འདུན་པ་བསྐྱེད་དེ་ཡོད་པའི་དམིགས་དོན་ཚུ་ འགྲུབ་མ་
ཚུགས་པར་ཡོད་པ། ༢༠

༣.༡.༡ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་ (INR & CC) རིམ་ལུགས་དེ་གིས་ རྒྱ་དངུལ་ དང་ དངུལ་བསྐྱར་
གྱི་འོང་སྤོད་དང་ ཟད་སྤོད་གྱི་སྐྱུན་ལུ་ཡོངས་རྫོགས་བཟོ་འདོན་འབད་མ་ཚུགས་པར་ཡོད་པ། ༢༡

༣.༡.༢ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་ (AMC) རིམ་ལུགས་དེ་ ཚད་འཛིན་གྱི་དོན་ལས་ ཡོངས་རྫོགས་སླེ་ལག་ལེན་མ་འབབ་
པར་ཡོད་པ། ༢༣

༣.༡.༣ གཅིག་བསྐོས་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་(ICBS) གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལུ་
འགན་གཙོ་བོ་དག་པ་ཅིག་རྒྱབ་རྟེན་འབད་མ་བཏུབ་པར་ཡོད་པ། ༢༧

༣.༢ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་ཚུ་ ཚད་འཛིན་འབད་ནི་ནང་ ཚད་སྐྱོན་འབྱུང་ཡོད་པ། ༢༩

3.2.1 རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་དང་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་བར་ན་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་འབད་མི་ཚུ་འི་
ཐོ་ཡིག་ནང་ ལུང་པར་ལྷགས་ཏེ་ཡོད་པ། 30

3.2.2 གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་པ་ཚུ་ལུ་ལྟོག་ལངས་སྐྱེ་མེད་པ།..... 33

3.2.3 གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ནང་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་ངོ་ཚབ་ཚུ་གི་བརྟེན་འདོད་སྤོངས་ཚོགས་མེད་པ།..... 36

3.3 ལག་ལེན་པའི་ནང་འཇུག་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ཚད་སྐྱོན་ཡོད་པ།..... 34

3.3.1 ཚུན་མཐུན་མིན་པའི་བྱ་རིམ་གྱི་སློབ་ལས་ ལག་ལེན་པའི་སློབ་རིག་རྩིས་ཁྲ་བཟོ་ཡོད་པ། 34

3.3.2 ལག་ལེན་པའི་རྩིས་ཁྲ་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ ཚད་སྐྱོན་འབྱུང་ཡོད་པ།..... 37

3.3.3 གསང་ཚིག་འཛིན་སྐྱོང་སྲིད་སྲིད་མེད་པ།..... 41

3.3.4 ལཱ་དང་འགན་ཁུར་ བསྐྱར་བཅོས་དང་འཁྲིལ་ རང་འཇུག་གི་དབང་ཚུ་ ཏུས་མཐུན་མ་བཟོ་བར་ཡོད་པ། 43

3.4 སློབ་རིག་ལས་རིམ་གྱི་ཉེན་སྲུང་སྲིད་སྲིད་མེད་པ།..... 44

3.4.1 རིམ་ལུགས་ནང་ འབྲེལ་དུས་དུས་ལུན་གྱི་ཚད་བཟོ་མ་འབད་བར་ཡོད་པ། 44

3.4.2 ཚད་མེད་པའི་མཐར་འཁྲུལ་མེད་པའི་ནང་འཇུག་འབད་ནིའི་དཔའ་བཅམ་ཡོད་པ།..... 47

3.4.3 རང་བཅུགས་གྱི་ཚད་འཛིན་ཚུ་ལངས་སྐྱེ་མེད་པ། 49

3.4.4 གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་དང་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ཀྱིས་ ཆ་གནས་
མེད་པའི་གནས་སྤུད་ རོས་ལེན་འབད་དེ་ཡོད་པ།..... 49

3.4.4.1 ཆ་གནས་མེད་པའི་མིང་དང་ འགྲུལ་འཕྲིན་གྱི་ཨང་གངས་ཚུ་ཡོད་པ། 49

3.4.4.2 ཆ་གནས་མེད་པའི་མི་ཁུངས་ངོ་སྟོན་ཨང་ཚུ་དེ་ཡོད་པ།..... 50

3.5 རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ནང་ བདེན་དཔུད་གྱི་ཚད་འཛིན་ཚུ་མེད་པ།..... 52

3.5.1 རྒྱ་དངུལ་ ཐོབ་ཚད་ལས་བཟུལ་ ཕྱིར་སློད་འབད་དེ་ཡོད་པ།..... 52

3.5.2 ལོ་རིམ་འགྲུལ་སློད་ལས་འཆར་གྱི་ཐོབ་སྐྱེལ་ལས་བཟུལ་ཏེ་ཡོད་པ།..... 54

3.5.3 རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ཀྱིས་ ཉུང་མཐའི་ཚད་གཞི་ལས་དམའ་བའི་དངུལ་གྱི་འབོར་
ཚད་ རོས་ལེན་འབད་དེ་ཡོད་པ།..... 54

3.5.4 རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ནང་ རྒྱ་དངུལ་དགོས་མཁོ་མེད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་འི་ཐོ་ཡིག་ཚུ་ད་
དེ་ཡོད་པ།..... 56

3.6 གཅིག་བསྐོས་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ནང་ མ་མཐུན་པའི་ལཱ་འགན་ཚུ་ ཚུན་ལྟན་སྐྱེ་དབྱེ་བྱེས་མ་འབད་
བར་ཡོད་པ། 58

3.2	རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ གསང་ལྟ་ལངམ་སྟེ་མེདཔ།	60
3.3	ལག་ལེན་པའི་སྒྲིང་བདར་མ་བྱིན་པར་ཡོདཔ།	63
3.4	ཚོང་འབྲེལ་རྒྱུ་མཐུད་ཀྱི་འཆར་གཞི་མེདཔ།	64
3.70	རིམ་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་ཡིག་ཆས་ཚུ་ལངམ་སྟེ་རྒྱུ་སྒྲིང་མ་འབད་བར་ཡོདཔ།	64
ལེའུ་6	པམ་ གྲོས་འདེབས་ཚུ།	67
6.1	རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ བན་དོན་འཕུལ་རིག་རིམ་ལུགས་གསར་བཟོ་འབད་མི་ཚུ་ རེ་འདོད་བསྐྱེད་མི་ དགོས་དོན་གྱི་དོན་ལུ་ལག་ལེན་འཐབ་ཡོདཔ་ཅེས་བརྟན་བཟོ་དགོཔ།	67
6.2	རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཅིག་བསྐྱོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་དང་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ དེ་ལས་ བདག་སྐྱོང་རྩིས་འཛིན་རིམ་ཚན་ཚུ་ནང་ བན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་དམ་འཛིན་ རྒྱིང་རྒྱིང་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོཔ།	68
6.3	རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་བ་ཡོད་པའི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་འབད་མི་ཚུ་གི་ ཚད་འཛིན་རྒྱ་སྐྱེད་གཏང་ནི་ གི་ཐབས་ལམ་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོཔ།	70
6.4	རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལཱ་འགན་ཚུ་ལུ་མཐུན་ཐོག་ལས་དབྱེ་བ་བྱེ་དགོཔ།	71
ལེའུ་4	པམ་ མཇུག་དོན།	72

འཛིན་སྐྱོང་གི་བརྒྱུན་འགྲུབ།

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ལོ་དབང་འཛིན་གྱིས་ འབྲུག་གི་རྩ་ཁྲིམས་ཚེན་མོ་དང་ འབྲུག་གི་ཕྱི་ལོ་དབང་འཛིན་ཁྲིམས་ ༢༠༡༥ ཅན་མའི་ འགན་དབང་དང་འཁྲིལ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ནང་ བརྟན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུའི་ཕྱི་ལོ་དབང་འགོ་ འདེན་འཐབ་སྟེ་ཡོད་པ་ཡིན། ཕྱི་ལོ་དབང་ བརྟན་འཕུལ་རིག་ཕྱི་ལོ་དབང་ མངོན་མཐོའི་ཕྱི་ལོ་དབང་གཙུག་ལྷན་ཚུའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ གནས་ཚད་ (ISSAI 5300) དང་འཁྲིལ་འགོ་འདེན་འཐབ་ཅི། ཕྱི་ལོ་དབང་ཡང་ ལས་འབྲེལ་ཕྱི་ལོ་དབང་གི་ཐོག་ལས་ ལས་འབྲེལ་ཕྱི་ལོ་དབང་མངོན་མཐོའི་ཕྱི་ལོ་དབང་གཙུག་ལྷན་ཚུའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚད་ (ISSAI 3000) དང་ རིམ་མཐུན་ ཡོད་པའི་རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ལོ་དབང་འཛིན་གྱི་ལས་འབྲེལ་ཕྱི་ལོ་དབང་གི་ལམ་སྟོན་ཚུའི་རྩིས་སུ་འབྲང་སྟེ་འགོ་འདེན་འཐབ་ ཡོད་པ་ཡིན།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ཁྲིམས་བསྟུན་ཕྱི་ལོ་དབང་ལྷན་གྱིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ནང་ བརྟན་ དོན་འཕུལ་རིག་རིམ་ལུགས་ཚུའི་བརྟན་འཕུལ་རིག་ཕྱི་ལོ་དབང་རྒྱལ་དགོ་པའི་གྲོས་འདེབས་ལུགས་བཞིན་དུ་ རྒྱལ་གཞུང་ དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ལོ་དབང་འཛིན་ལུ་ ཡིག་ཨང་ ཨར་ཨམ་ཨེ་ཨའི་ཨེ་ཱི་-༠༧/༢༠༡༧- ༡༥/༢༠༧༩ ཅན་མའི་ཐོག་ལས་ ཕྱི་ལོ་དབང་དགོ་པའི་ལུ་བ་འབད་ཡི།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་འགན་དབང་དེ་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་གནས་སྤངས་རྒྱན་བརྟན་ཡོད་པ་ལས་ བརྟན་བཟོ་ནི་དང་ དེ་རྒྱ་གྲུབ་ཐབས་དང་ ལས་སྤེའི་ལག་ལེན་གྱི་འཛོལ་ཚད་ཡར་ཤུག་གཏང་ནིའི་དོན་ལས་ བརྟན་འཕུལ་ རིག་རིམ་ལུགས་ཚུ་གལ་གནད་ཅན་ཡིན་པའི་བཞིན་དུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ལོ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཅིག་བསྟོན་དངུལ་ ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ (Integrated Central Banking System) དང་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་ འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ (Indian Rupee and Online Convertible Currency (INR & CC) system) དེ་ལས་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ (Authorized Money Changer) ཚུ་ལུ་ ཕྱི་ལོ་དབང་དུས་མཚམས་ ༠༡/༠༡/༢༠༡༥ ལས་ ༣༡/༡༢/༢༠༡༥ ཚུན་གྱི་ཕྱི་ལོ་དབང་འགོ་འདེན་འཐབ་སྟེ་ཡོད་པ་ཡིན།

ཕྱི་ལོ་དབང་འདིའི་སྤྱིར་བཏང་གི་དམིགས་དོན་དེ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ ICBS དང་ INR དང་ CC དེ་ལས་ AMC རིམ་ལུགས་ཚུའི་འཛོལ་ཚད་དང་ དོན་སྤྲོད་གཏན་འབེབས་བཟོ་ནི་ཡིན། སྤྱིར་བཏང་གི་དམིགས་དོན་དེ་ གྲུབ་ཐབས་ལུ་ གཤམ་འཁོད་གྱི་ཡན་ལག་གི་དམིགས་དོན་གཉིས་བརྟན་ཏེ་ཡོད་པ་ཡིན།

- ✓ བརྟན་འཕུལ་རིག་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ཡོད་པའི་ལམ་ལུགས་དེ་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལག་ ལེན་ཚུ་འཛོལ་ཚད་དང་ དོན་སྤྲོད་ཅན་སྟེ་སྟེལ་སྟོན་འབད་ཚུགས་སྟེ་ཡོད་མེད་ཀྱི་བརྟན་འབད་ནི། དང་
- ✓ བསྐྱར་འབད་པའི་བསྐྱར་ཡོད་པའི་བརྟན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ སྤྱིར་བཏང་དང་ རིམ་ལུགས་གྱི་ དམ་འཛིན་ཚུ་ལངས་ཡོད་པ་ ལས་གཏན་བཟོ་ནི།

ཕྱི་ལོ་ལྷན་འགྲུལ་ལྷན་ཁང་གི་རྒྱལ་གཞུང་གི་ཕྱི་ལོ་ལྷན་ཁང་འཛིན་གྱིས་ ICBS ནང་ INR ནང་ CC ནེ་ལས་ AMC གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་མི་དེ་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལས་དོན་ཚུ་ རང་འགྲུལ་སོང་སྟེ་ ཡོད་པའི་ཤེས་རྟོགས་འབྱུང་ཡི། དེ་མ་བཅུས་བར་ གཞན་ཡང་གཤམ་གསལ་གྱི་ལེགས་ཆའི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་དོན་འཛིན་འབྱུང་ ཡི།

- i) བར་དོན་འཕུལ་རིག་གི་གསར་གཏོད་ཚུ་ལུ་ ཆེ་མཐོའི་འཛིན་སྐྱོང་གིས་ལས་ལེན་ཡོད་པ།
- ii) སུན་ཚོགས་སྒྲིབ་ལུ་ཚུ་དངུལ་སོར་བསྐྱར་འབད་ས་གཞི་བཙུགས་འབད་ཡོད་མི་དེ་གིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༩ སྤྱི་ཟླ་༥ པའི་ སྤྱི་ཚེས་༡༧ ཚུན་ལུ་ རྒྱ་དངུལ་ དངུལ་ཀམ་ས་ཡ་༢༥ བསྐྱེལ་འབད་དེ་ཡོད་པ།
- iii) སྤྱི་ལོ་༢༠༡༤ ལུ་ PCI DSS (དངུལ་སྐོང་ཤོག་བྱང་བཟོ་གྲའི་གནས་སྤྱད་ཉེན་སྲུང་གི་གནས་ཚད་/Payment Card Industry Data Security Standard) ནང་ ISO 27001:2013 (བར་དོན་ཉེན་སྲུང་འཛིན་སྐྱོང་/Information Security Management) གི་དོ་སྐྱོར་འབད་དེ་ཡོད་པ།
- iv) དངུལ་ལང་ལས་དོན་གྱི་གཙུག་ལྷན་ཚུ་ལུ་ སློབ་ཐོག་ཉེན་སྲུང་གི་ལམ་སྟོན་འབད་ཡོད་པ།
- v) སྤྱི་ལོ་༢༠༡༤ ལུ་ བར་དོན་ཉེན་སྲུང་གི་སྲིད་བྱུས་གསར་བཟོ་དང་ ཆ་འཛོགས་འབད་དེ་ཡོད་པ།
- vi) རང་འཕུལ་ཉེན་སྲུང་གི་དོན་ལས་ སྲུང་རྒྱབ་སྐྱོང་ཡོད་པ།
- vii) འབྲུག་བརྒྱུད་འཕྲིན་གྱི་ཉེན་གཞི་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ རྒྱལ་འཛུགས་ཆེན་བསྐྱར་རྟེན་གྱི་ས་ཁོངས་གཞི་བཙུགས་ འབད་དེ་ཡོད་པ།

ལེགས་ཆའི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་མ་བཅུས་བར་ རྒྱལ་གཞུང་གི་ཕྱི་ལོ་ལྷན་ཁང་འཛིན་གྱིས་ ཆད་སྐྱོན་དང་ རོར་འཁྲུལ་ཚུ་ཡང་ རོས་ འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། གཤམ་གཞན་ཅན་དག་པ་ཅིག་ བཅུད་བསྐྱེལ་ འོག་ལས་མར་བཀོད་དེ་ཡོད།

- i. བར་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ ཡོངས་ཚོགས་སྟེ་ལག་ལེན་མ་འཐབ་ལས་བརྟེན་ གནས་འབྲུ་འབད་དེ་ཡོད་ པའི་བར་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་འི་ འདུན་པ་བསྐྱེད་དེ་ཡོད་པའི་དམིགས་དོན་ཚུ་ འགྲུབ་མ་ཚུགས་པར་ ཡོད་པ།
- ii. གནས་འགོལ་དངུལ་སོར་བསྐྱར་དོ་ཚབ་ཚུ་ ཆད་འཛིན་འབད་ཞིའི་ནང་ ཆད་སྐྱོན་འབྱུང་ཡོད་པ་ལས་ དོ་ཚབ་ཚུ་འི་ ཐོ་ཡིག་མ་ཚང་དང་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་དང་ ཆོང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་དོ་ཚབ་ཚུ་འི་ཐོ་ཡིག་ རང་བྱུང་པར་ལུགས་ཏེ་འདུག དེ་གིས་ དོན་སྤྲོད་ཀྱི་ཐོག་ལས་ ལྷ་རྟོག་འབད་ནི་ལུ་ གཞན་དེ་འདུག
- iii. ལག་ལེན་པའི་ནང་འཕུལ་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ ཆད་སྐྱོན་འབྱུང་མི་དེ་གིས་ ལག་ལེན་པའི་ཕྱིས་ལྷ་གསར་བཟོའི་ནང་ ཚུལ་མཐུན་མེད་པའི་བྱ་རིམ་དང་ གསལ་ཚོགས་འཛིན་སྐྱོང་སྤྱིང་སྤྱིང་མེད་པ་ དེ་ལས་ གནས་སོར་སོང་ཡོད་མི་ལས་ བྱེད་པ་ཚུ་འི་ནང་འཕུལ་གྱི་དབང་ཆ་ཚུ་ དུས་མཐུན་མ་བཟོ་བར་འདུག
- iv. རིམ་ལུགས་ནང་ དུས་ཚོད་ཡུན་རིང་མེད་པ་དང་ ཆད་མེད་པའི་མཐར་འཁྲུལ་མེད་པའི་ནང་འཕུལ་འབད་ནིའི་

དཔལ་བཅམ་ཡོད་མི་ཚུ་ རོས་འཛིན་འབྱུང་སྟེ་ཡོད་པ་ཡིན།

- v. རྒྱ་དཔལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དཔལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ནང་ རང་འདེབས་ཚད་འཛིན་ལངས་སྟེ་མེད་མི་ལས་བརྟེན་ ཆ་གནས་མེད་པའི་གནས་སྟུང་རོས་ལེན་འབད་དེ་འདུག།
- vi. བདེན་དཔུང་མེད་མི་ལས་བརྟེན་ གནས་སྟུང་འབྲ་གཉིསམ་འཐོན་ཡོད་པ། དང་
- vii. གཅིག་བསྐོས་དཔལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ནང་ མ་མཐུན་པའི་ལཱ་འགན་ཚུ་དབྱེ་བྱེས་ལེགས་ཤོམ་སྟེ་ མ་འབད་མི་ལས་བརྟེན་ རང་འཇུལ་གྱི་དམ་འཛིན་སྦྱིང་སྦྱིང་མེད་པ་སོང་ཡོད་པ།

ཆད་སྦྱོན་དེ་ཚུ་ ལྷ་བཀོད་དང་ ལྷ་རྟོག་དམ་འཛིན་ཚུ་སྦྱིང་སྦྱིང་མེད་མི་ལས་བརྟེན་འབྱུང་ཡོད་པ་དང་ དེ་ལས་བརྟེན་ རང་ འཁོད་གྱི་ལག་ལེན་ཚུ་དོན་སྦྱིན་མེད་པ་དང་ ཕྱི་དཔལ་འཛིན་སྦྱིང་འབད་ནི་ལུ་ གཞོད་དེ་འདུག།

དེ་ལས་བརྟེན་ རྒྱལ་གཞུང་དཔལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ རིམ་ལུགས་ཚུ་ དོན་སྦྱིན་ཅན་དང་ ཡིད་བརྟན་རུང་བ་བཟོ་ཐབས་ ལུ་ཆད་སྦྱོན་དེ་ཚུ་དང་ དེའི་རྒྱ་རྒྱུན་རོམ་ཚུ་ ཅན་ཤེས་གྱི་སློལ་སེལ་དགོཔ་ཡིན། ཆད་སྦྱོན་དེ་ཚུ་ སེལ་ཐབས་ལུ་ རྒྱལ་ གཞུང་ཚུ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་གོས་འདེབས་བཞི་ལུ་ཉེ་ཡོད་པ་ཡིན།

- ཀ) རྒྱལ་གཞུང་དཔལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ བན་དོན་འཇུལ་རིག་རིམ་ལུགས་གསར་བཟོ་འབད་མི་ཚུ་ རེ་འདོད་བསྐྱེད་མི་ དགོས་དོན་གྱི་དོན་ལུ་ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་པ་ངེས་བརྟན་བཟོ་དགོཔ།
- ཁ) རྒྱལ་གཞུང་དཔལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཅིག་བསྐོས་དཔལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་དང་ རྒྱ་དཔལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དཔལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ དེ་ལས་ བདག་སྦྱོང་ཚུ་འཛིན་རིམ་ཚན་ཚུ་ནང་ བན་དོན་འཇུལ་རིག་གི་ དམ་འཛིན་སྦྱིང་སྦྱིང་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོཔ།
- ག) རྒྱལ་གཞུང་དཔལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་བ་ཡོད་པའི་དཔལ་སོར་བསྐྱར་འབད་མི་ཚུ་གི་ ཚད་འཛིན་རྒྱ་སྦྱོང་ གཏང་ནི་གི་ཐབས་ལམ་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོཔ།
- ང) རྒྱལ་གཞུང་དཔལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལཱ་འགན་ཚུ་ ཚུལ་མཐུན་ཐོག་ལས་དབྱེ་བ་བྱེ་དགོཔ།

རྒྱལ་གཞུང་དཔལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་བན་དོན་འཇུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་གསར་བཟོ་འབད་ནིའི་ནང་ རུས་ཡུན་དང་ འབད་བཅོམ་བསྐྱེད་ཡོད་མི་ཚུ་ བཅེ་འཛོག་འབད་དེ་ འཛོན་ཚད་དང་ དོན་སྦྱིན་ལྷན་པའི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ལག་ལེན་ཚུ་བསྐྱར་ སྦྱོང་འབད་ཐབས་ལུ་ རིམ་ལུགས་ཚུ་ལུ་ ཉེང་འབྲེལ་གྱི་ལེགས་བཅོས་འབད་དེ་ བན་དོན་འཇུལ་རིག་གི་དམ་འཛིན་དང་ ལམ་ལུགས་ཚུ་གསར་བཟོ་དང་གཞི་བཙུགས་འབད་འོང་མཐོ་བའི་རེ་འདུན་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་བསྐྱེད་པ་ ཡིན།

1.1 འགན་དབང་།

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ “རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ནང་ བན་དོན་འཕུལ་རིག་རིམ་ལུགས་ཚུའི་ བན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་ཕྱིས་ཞིབ་” འདི་ འབྲུག་གི་རྩ་ཁྲིམས་ཆེན་མོའི་ རྩ་ཚན་༢༥ ཚན་མའི་དགོངས་དོན་ དམངས་ཀྱི་ འཕྲོད་ལུངས་ཚུ་ ཚད་དམ་དང་འཛིན་ཚད་ རོན་སློན་ཚན་གྱི་སྐོར་ལས་སྤྱོད་ཞིའི་སྐོར་ལས་ ཕྱིས་ཞིབ་རྒྱུ་འདི་ ལྷན་ལྷན་ འབད་ནི་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡོད་པ་ཨིན།

ལྷན་པར་དུ་ འབྲུག་གི་ཕྱིས་ཞིབ་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༤ ཚན་མའི་ ལེའུ་༥ པའི་དོན་ཚན་༤༩ པའི་ནང་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ “ལས་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་དང་ དངུལ་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་ ལུགས་མཐུན་ཕྱིས་ཞིབ་དང་ དམིགས་བསལ་ ཕྱིས་ཞིབ་ དེ་ལས་ཕྱིས་ཞིབ་ཡོངས་ཁྲབ་ཀྱིས་ འོས་འབབ་དང་བསྐྱར་ ཕྱིས་ཞིབ་གཞན་གར་འགོ་འདྲེན་འཐབ་དགོ” ཟེར་ འཁོད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

1.2 ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་གནས་ཚད་ཚུ།

ཕྱིས་ཞིབ་དེ་ བན་དོན་འཕུལ་རིག་ཕྱིས་ཞིབ་ལུ་ མངོན་མཐོའི་ཕྱིས་ཞིབ་གཙུག་སྡེ་ཚུའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚད་ (ISSAI 4300) དང་ ལས་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་ཐོག་ལས་ ལས་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་ལུ་ མངོན་མཐོའི་ཕྱིས་ཞིབ་གཙུག་སྡེ་ཚུའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ གནས་ཚད་ (ISSAI 3000) དང་འཁྲིལ་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་མ་ཚད་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ གྱིས་ ཕྱིས་ཞིབ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་པའི་སྐབས་ ཕྱིས་ཞིབ་ཐབས་ལམ་ ཤོ་མཚུངས་དང་རྟེན་མཐུན་གྱི་དོན་ལུ་ ལས་འབྲེལ་ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་ལམ་སྟོན་ཚུ་དང་ བན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་ལག་དེབ་ཚུ་ནང་འཁོད་དེ་ཡོད་པའི་ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་འགོ་ལུགས་ཚུ་ལུ་ གཞི་བཞག་སྟེ་ཡོད།

1.3 ཕྱིས་ཞིབ་དམིགས་ལུལ་ཚུ།

སྤྱིར་བཏང་གི་ཕྱིས་ཞིབ་དམིགས་ལུལ་དེ་

- ➔ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ནང་ གཅིག་བསྐྱེལ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་དང་ རྒྱ་ དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ དེ་ལས་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ཚུའི་ འཛིན་ ཚད་དང་དོན་སློན་གཏན་འབེབས་བཟོ་ནི་འདི་ཨིན།

ཡན་ལག་གི་དམིགས་ལུལ་ཚུ་

1. བརྟེན་འཕུལ་རིག་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ཡོད་པའི་རིམ་ལུགས་དེ་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལག་ལེན་ཚུ་ འཛོན་ཚད་དང་ རོན་སློན་ཅན་གྱི་སློལ་ས་ བསྐྱར་སྐྱོད་འབད་ཡོད་མེད་ བརྟེན་ཞིབ་འབད་ནི། དང་
2. རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ སྤྱིར་བཏང་དང་ སློག་རིག་ནང་གི་ལས་རིམ་ཚུ་འཛིན་ལངས་ཡོད་པ་ཅེས་གཏན་བཟོ་ནི།

1.2 ཚུམ་ཞིབ་གྱི་སྤྱིར་བཏང་ཐབས་ལམ།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ དེའི་ལག་ལེན་ཚུ་གི་དོན་ལས་ ICBS, INR & CC དང་ AMC རིམ་ལུགས་ཚུ་ གཞི་བཟུགས་འབད་ཚར་ཏེ་ཡོད་པ་ལས་ ཚུམ་ཞིབ་གྱི་སྤྱིར་བཏང་གི་ཐབས་ལམ་དེ་ རིམ་ལུགས་འབྲེལ་ཡོད་དང་ ལྷན་འབྲེལ་ལུ་གཞི་བཞག་གི་ཐབས་ལམ་གཉིས་མཉམ་སྦྲེལ་གྱི་ཐོག་ལས་ ལག་ལེན་འབབ་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན། རིམ་ལུགས་འབྲེལ་ཡོད་ཚུམ་ཞིབ་གྱི་ཐབས་ལམ་གྱི་སློལ་ས་ ཚུམ་ཞིབ་དེ་ བརྟེན་འཕུལ་རིག་འཛིན་སྐྱོང་དང་ དམ་འཛིན་ཚུ་ དེ་ལས་ འབྲེལ་ཡོད་བཅའ་ཡིག་ཚུ་དང་ འཕྲིལ་བསྐྱར་ཚུ་ལུ་གཙོ་བོར་བཏོན་ཏེ་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་བརྒྱུ་སྟེ་ ལྷན་འབྲེལ་ལུ་གཞི་བཞག་པའི་ཚུམ་ཞིབ་གྱི་ཐབས་ལམ་ནང་ བརྟེན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་དམིགས་དོན་ཚུ་གྲུབ་ནི་ནང་ འཛོན་ཚད་དང་ རོན་སློན་ཚུ་བརྟེན་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

ཐབས་ལམ་དེ་གཉིས་མཉམ་སྦྲེལ་གྱི་ཐོག་ལས་ གཤམ་འཁོད་གྱི་ཞིབ་འཇུག་དང་འབྲེལ་བའི་དྲི་བ་ཚུ་འབྲུང་ཡོད་པ་ཨིན།

1. རིམ་ལུགས་དགོས་མཁོའི་དབྱེད་ཞིབ་ཚུ་འགོ་འདྲེན་འབབ་སྟེ་ཡོད་ག?
2. རིམ་ལུགས་ཚུ་གིས་ འདུན་པ་བསྐྱེད་པའི་དམིགས་དོན་ཚུ་གྲུབ་ཡོད་ག?
3. བརྟེན་འཕུལ་རིག་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ཡོད་པའི་རིམ་ལུགས་ཚུ་གིས་ སོར་བསྐྱར་འབད་བཏུབ་པའི་དངུལ་ཚུ་འཛིན་ལའོད་གྱི་ལག་ལེན་དང་ ཚད་འཛིན་ཚུ་ འཛོན་ཚད་ཅན་དང་ རོན་སློན་ཅན་བཟོ་སྟེ་ཡོད་ག?
4. རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་འབབ་མི་ཚུ་གིས་ རིམ་ལུགས་ཚུ་དཀའ་ངལ་ག་ནི་ཡང་མེད་པར་ ལག་ལེན་འབབ་ཚུགས་ག?
5. ཕྱི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་འོང་སྐྱོད་དང་ཟད་སྐྱོད་ དེ་ལས་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རོ་ཚབ་ཚུ་ལུ་ ལྷ་བཀོད་དང་ ལྷ་རྟོག་ཚུ་ལངས་སྟེ་ཡོད་ག?
6. རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ བཟོ་འཕྲུལ་དམ་འཛིན་འཛིན་སྐྱོང་གི་སྲིད་བྱས་བཟོ་སྟེ་ གཞི་བཟུགས་འབད་དེ་ཡོད་ག?
7. ལག་ལེན་པའི་ཚུམ་ཞིབ་ཁྲ་གསར་བཟོ་འབད་ནིའི་ ཚུམ་ཞིབ་གྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་གཞི་བཟུགས་འབད་དེ་ཡོད་ག?
8. གསང་ཚིག་འཛིན་སྐྱོང་གི་དོན་ལས་ ཚུམ་ཞིབ་གྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་གཞི་བཟུགས་འབད་དེ་ཡོད་ག?
9. ལག་ལེན་པའི་ཚུམ་ཞིབ་ཁྲ་འཛིན་སྐྱོང་གི་དོན་ལས་ ཚུམ་ཞིབ་གྱི་བྱ་རིམ་གཞི་བཟུགས་འབད་དེ་ཡོད་ག?

10. ལག་ལེན་པ་ཚུ་ལུ་ནང་འཇུག་གི་དབང་ཆ་ཚུ་ རང་སོའི་ལཱ་འགན་དང་འཇུག་ཏེ་ སྲོད་ཡོད་ག?
11. སྲོད་ལེན་ཚུའི་ནང་བཙུགས་ཚུ་ དེས་བདེན་དང་ ཡོངས་རྒྱུགས་ དེ་ལས་ ཆ་འཇོག་འབད་དེ་ཡོད་ག?
12. ལཱ་འགན་གི་དབྱེ་ཕྱེས་ཚུ་ལ་མཐུན་སྟེ་ཡོད་ག?
13. གནས་སྤྱད་གི་བཟོ་འདོན་ཚུ་འདུན་པ་བསྐྱེད་མི་དང་འཇུག་འབད་ཡོད་ག་དང་ སྲོད་ལེན་ཚུ་གེར་ གནང་བ་མ་ འགོ་ལ་མི་ཚུ་མ་བསྐྱེམས་པར་ གནང་བ་འགོ་ལ་མི་དང་འཇུག་ བཟོ་འདོན་འབད་ཡོད་ག?
14. རིམ་ལུགས་དེ་ གལ་གནད་ཅན་གི་གནད་སྤྱད་ཚུ་ ལོག་སྲོད་འབད་ནི་ལས་ཉེན་སྲུང་འབད་དེ་ཡོད་ག་དང་ རྒྱུན་ ཅན་ཅེ་འབྲུང་པ་ཅིན་ གནད་སྤྱད་ཚུ་བསྐྱར་ལོག་འབད་བཏུབ་ག?
15. ཚོང་འབྲེལ་རྒྱུན་མཐུན་དང་ རྒྱུན་ཅན་ཚབས་ཚེན་ལས་སྤྱོད་ཆེད་འཆར་གཞི་ཚུ་ཡོད་ག?
16. རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ལས་ རྩེ་བཏོན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་སྤྱོད་ཚུ་(གྲུབ་འབྲས་ཚུ་):
 - ✓ དེས་བདེན་དང་ ཡོངས་རྒྱུགས།
 - ✓ གྲུངས་ཁ་དང་ རྒྱིག་བཏོན་ཁུངས་ལྡན།
 - ✓ དུས་ཚོད་ཁར་བཏོན་བཏུབ། དང་
 - ✓ དེས་བདེན་གི་ལུ་ལཱ་དེ་ཁར་ ཉེན་སྲུང་དང་ལཱ་པའི་སློལ་ལས་ བཟུམ་སྟེ་འབད་དེ་ཡོད་ག?
17. རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ལས་བཏོན་པའི་སྤྱོད་ཚུ་ རོན་སྤྱོད་ཅན་གི་གོས་ཐག་གཅད་ནིའི་དོན་ལས་ ལག་ལེན་འབྲེལ་ ཡོད་ག?

ཞིབ་འཇུག་དང་འབྲེལ་བའི་ཇི་བ་དེ་ཚུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ནང་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ ICBS, INR & CC དང་ AMC རིམ་ལུགས་ཚུའི་ འཛིན་ཚད་དང་ རོན་སྤྱོད་ དེས་གཏན་བཟོ་ཡོད་མེད་གི་ཕྱིས་ཞིབ་གི་ རྒྱུར་བཏང་གི་དམིགས་དོན་མཐའ་དབྱེད་བཟོ་ནིའི་དོན་ལས་ ལག་ལེན་འབྲེལ་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན།

1.4 ཕྱིས་ཞིབ་གི་ཁྱབ་དབང་།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ནང་ བརྟེན་འཇུག་རིག་གི་རིམ་ལུགས་¹⁷ གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ཡོད་པ་ལས་ རིམ་ ལུགས་གི་གནད་འགག་ཆེ་ཉིང་དང་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གི་རྒྱུར་བཏང་གི་འགན་དབང་གྲུབ་ནིའི་དགོས་མཁོ་ ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ཕྱིས་ཞིབ་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ རིམ་ལུགས་³ (ICBS, INR & CC དང་ AMC) གནམ་ཁ་ རྒྱུབ་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན།

ICBS དེ་ སློམ་ཤོས་དང་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གི་ནང་འཁོད་གི་ལག་ལེན་མང་ཆེ་ཤོས་ནང་ རྒྱབ་རྒྱུགས་ པའི་རིམ་ལུགས་ཅིག་ཨིན་པས། INR དང་ CC རིམ་ལུགས་ཚུ་ རྒྱ་དངུལ་དང་ སོར་བསྐྱར་འབད་བཏུབ་པའི་དངུལ་

གཞན་ཚུ་ ཟད་སྤྱོད་ཚད་འཛིན་འབད་ནི་འདི་དོན་ལུ་ ལག་ལེན་འབབ་ཡོད་པ་དང་ AMC རིམ་ལུགས་དེ་ ཚོང་འབྲེལ་དང་
འབྲེལ་བའི་དངུལ་ཁང་གཞན་ཚུ་ནང་འབྲོ་མ་དགོ་པར་ ཕྱི་དངུལ་ཚུ་ ཚད་འཛིན་འབད་ནི་འདི་དོན་ལས་ ལག་ལེན་འབབ་སྟེ་
འདུག

བན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་གཞན་མི་ཚུ་ རིམ་ལུགས་གཅིག་སྟེ་ཕྱི་ཕོལ་འབད་དེ་ཡོད་པ་དང་ Bhutan
Financial Switch (BFS) དེ་ PCI DSS (Payment Card Industry Data Security
Standard) དང་ ISO 27001:2013 (Information Security Standard) རོ་སྦྱར་འབད་ཡོད་པའི་རིམ་
ལུགས་ཡིན་མ་དང་ བན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་གཞན་མི་ཚུ་ གལ་གནད་མེད་པ་དང་ ཡང་ན་ འགོ་རིམ་མཚུག་བསྟེ་
ཡོད་པ་དང་ ཡང་ན་ འཕུལ་མགྲོགས་རང་ དུས་མཐུན་འབད་ནི་ཡིན་པས།

དེ་འབད་མཁའ་ལས་ ཚུམ་ཞིབ་དེ་གིས་ ICBS, INR & CC དང་ AMC རིམ་ལུགས་ཚུ་དང་ དེ་ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་
ཚོང་འབྲེལ་གྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་ དབྱེ་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། ཚུམ་ཞིབ་དེ་ནང་ སྤྱིར་བཏང་བན་དོན་འཕུལ་རིག་དང་ གྲོག་རིག་
གི་ལས་རིམ་ཚུ་དམ་འཛིན་ཚུ་དང་ ཚོང་འབྲེལ་རྒྱུ་མཐུད་ དེ་ལས་ རྒྱུ་རལ་སྒྲར་རྙེད་ཚུ་འགབ་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན། གནམ་
ལ་རྒྱབ་ཡོད་པའི་བན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་དམ་འཛིན་ཚུ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ སྤྱི་ཟླ་ ༡ ལས་ ༡༢ ཚུན་ བརྟག་
ཞིབ་དང་ དབྱེ་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

༡.༤ ཚུམ་ཞིབ་གྱི་དམིགས་བསལ་ཐབས་ལམ།

རྒྱལ་གཞུང་ཚུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ བན་དོན་བསྟུ་ལེན་དང་ གནས་སྤྱད་དབྱེ་ཞིབ་ དེ་ལས་ མཐའ་དབྱེད་བསམ་བཞོན་
བཀོད་ནི་འདི་དོན་ལས་ གཤམ་གསལ་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ ལག་ལེན་འབབ་ཡོད་པ་ཨིན།

- i. རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༠ ཅན་མ་དང་ ཕྱི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་གྱི་བཅའ་ཡིག་དང་
སྒྲིག་གཞི་ ༢༠༡༥ ཅན་མ་ལ་སོགས་པ་ཚུ་ ཞིབ་འཇུག་འབད་ཡི།
- ii. རིམ་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་ཡིག་ཆས་ བན་དོན་ཉེན་སྲུང་གི་སྤྱི་བུས་ ༢༠༡༥ ཅན་མ་ལ་སོགས་པ་ཚུ་ བསྐྱར་ཞིབ་
འབད་ཡི།
- iii. བན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ ལག་ལེན་འབབ་ཡོད་པའི་ལས་སྟེ་ཚུ་དང་ དམ་འཛིན་གཞི་བཅུགས་
འབད་དེ་ཡོད་མི་ཚུ་འོ་སྐར་ལས་ གོ་རྟོགས་འབྱུང་ནི་འདི་དོན་ལས་ གོ་མས་འབྲིས་ལེན་ཡོད་པ།
- iv. རིམ་ལུགས་གྱི་བྱ་རིམ་དང་ ལཱ་གི་བྱ་རིམ་ཚུ་གོ་ནི་འདི་དོན་ལས་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་དང་ འབྲི་བསྟུན་
འབད་དེ་ རིམ་ལུགས་རེ་རེ་བཞིན་དུ་ བྱ་རིམ་ཚུ་འདི་པར་ཚུ་བྲི་སྟེ་ཡོད་པ།

- v. ལས་བྱེད་པ་སོ་སོ་ཚུ་གི་ནང་འཇུལ་གྱི་གནས་ལུ་སྤྱོད་ལུ་ དཔུང་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད་པ།
- vi. རིམ་ལུགས་གསུམ་ཆ་རའི་ནང་གཞི་བཅུགས་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ནང་བཅུགས་དང་ བདེན་དཔུང་དམ་འཛིན་ཚུ་ལུ་ བརྟག་དཔུང་འབད་དེ་ཡོད་པ།
- vii. INR & CC དང་ AMC རིམ་ལུགས་ནང་ ཉེན་ཅན་དང་འབྲེལ་བའི་བརྟག་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད་པ།
- viii. རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ གློན་ལེན་ཚུ་འོང་ལུ་འབྲེལ་བའི་བརྟག་དཔུང་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ གནམ་ལ་རྒྱབ་ཡོད་པའི་ཡིག་ ཆས་ཚུ་ལུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད་པ།
- ix. གནས་སྤྱད་ཀྱི་ཏང་བདེན་དང་ རེས་བདེན་ དེ་ལས་ ཚུམ་བཏོན་ཚུ་ལུ་ལོ་རྒྱུ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ ལུ་བཏོན་ཡོད་མི་ ཚུ་ འབྲེལ་དང་ལྷན་ཉིད་ རེས་གཏན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལས་ རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ཡོད་པའི་གནས་སྤྱད་ཚུ་ IDEA གི་ གྲོག་རིག་ལག་ཆས་ ལག་ལེན་འབབ་སྟེ་བརྟག་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད་པ།
- x. རིམ་ལུགས་ཚུ་གིས་བཏོན་ཡོད་པའི་སྒྲུ་ལུ་ཚུ་ དོན་སྐྱོན་ཅན་གྱི་གོ་སྐབས་གཅིག་ཅེས་འབྲེལ་བའི་ རེས་བདེན་དང་ ཡོངས་རྒྱུ་ལས་ཡིད་བརྟན་རུང་བ་ཡོད་མེད་ བདེན་དཔུང་འབད་དེ་ཡོད་པ།
- xi. རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་པ་ཚུ་གེ་ར་ལུ་ རིམ་ལུགས་ཀྱི་རྒྱུ་བརྟན་ཉིད་དང་ ལག་ལེན་འབབ་བརྟུབ་འོས་པ་ གནད་ དོན་དང་ དཀའ་ངལ་ཚུ་ དེ་ལས་ ICBS ནང་ ཉེན་འབྲེལ་གྱི་ཁྲུང་རྣམས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཚུ་གི་ཐད་ ཅེས་དཔུང་ འབད་དེ་ཡོད་པ།
- xii. ལས་ཁུངས་རེ་རེ་བཞེན་དུ་ལས་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ལུ་ ICBS གི་རིམ་ཚན་རེ་རེ་བཞེན་དུ་ རྒྱལ་གཞུང་ དཔུང་ལས་དབང་འཛིན་ནང་ ལས་ཁུངས་ཚུ་འོང་ལག་ལེན་དང་འཁྲིལ་བསམ་བཞེད་འབད་ནིའི་ཅེས་དཔུང་འབད་དེ་ ཡོད་པ།
- xiii. མོང་བསྐྱར་དང་ ལུ་ཚོགས་གྲིང་ལུ་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་དང་ ལུ་ཚོགས་གྲིང་རྒྱ་བསྐྱེད་ས་ཁོངས་ དེ་ལས་ སྤྲོ་ རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་སྤྱོད་ལུ་ གནད་གྲོལ་དཔུང་སོར་རོ་ཚབ་ཚུ་འོང་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ INR & CC དང་ AMC རིམ་ལུགས་ དེ་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་དཔུང་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་སྤྱོད་བྱས་ཚུ་གི་སྐོར་ལས་ ཁོང་ཚུ་འོང་ལུགས་ཀྱི་ བན་དོན་ཚུ་ བསྐྱེད་འབད་བར་སོང་ཡོད་པ།
- xiv. ཡོངས་འབྲེལ་དཔུང་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ཚུ་ དཔུང་ཁང་ཚུ་ནང་ ག་དེ་སྟེ་ལག་ལེན་འབབ་དོ་ག་དང་ རྒྱལ་གཞུང་ དཔུང་ལས་དབང་འཛིན་ལུ་བན་དོན་དང་ སྒྲུ་ལུ་ཚུ་ག་དེ་སྟེ་སྤྱོད་དོ་ག་གི་གོ་སྐབས་འབྱུང་ནིའི་དོན་ལས་ ཚོང་ འབྲེལ་དང་འབྲེལ་བའི་དཔུང་ཁང་(འབྲུག་གི་དཔུང་ཁང་གི་ཡན་ལག་གཙོ་བོ་ཐིམ་ཕུག་དང་ ལུ་ཚོགས་གྲིང་ཡན་ ལག་ དེ་ལས་ འབྲུག་PNB དང་ གི་དཔུང་ཁང་) ཚུ་ནང་ ལྷ་སྐོར་སོང་ཡོད་པ།

- xv. གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་གྱི་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི་དང་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་རོ་ཚབ་ཚུ་
དང་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་བར་ན་ ལྷན་ལུ་ཕུལ་ནིའི་ལམ་ལུགས་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནིའི་དོན་ལས་
ཐིམ་ཕུག་ལུ་ཡོད་པའི་གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་རོ་ཚབ་ཚུ་འབད་སར་སོང་ཡོད་པ།
- xvi. ཚོག་ཐམ་འཆང་མི་གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་རོ་ཚབ་ཚུའི་ཐོ་ཡིག་ལེན་ཏེ་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཚོག་ཐམ་སྤོད་
ཡོད་མིའི་ཐོ་དང་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ཐོ་ཁྱད་བསྐྱར་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་
ཁུངས་ནང་ སོང་ཡོད་པ།
- xvii. དངོས་གནས་དང་ མཐའ་འཁོར་གྱི་ཉེན་སྲུང་དམ་འཛིན་ཚུ་གཞི་བཙུགས་ག་དེམ་ཅི་འབད་ཡོད་པ་ངེས་གཏན་བཟོ་
ནིའི་དོན་ལས་ ཕུན་ཚོགས་གླིང་གི་རྒྱུན་ལྷན་བསྐྱར་རྒྱུ་ས་ཁོངས་དང་ ཐིམ་ཕུག་གི་གནས་སྲུང་ལྷེ་བ་ལུ་ ལྷ་སྐོར་
སོང་ཡོད་པ།

ལུང་པ་ རྫོགས།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ཁྲིམས་བསྟར་ཚུལ་ལྟར་ཞིབ་པ་ཚུ་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ནང་ བར་
དོན་འཕུལ་རིག་རིམ་ལུགས་ཚུའི་བར་དོན་འཕུལ་རིག་ཚུལ་ཞིབ་རྒྱུ་དགོ་པའི་གོ་སྐབས་འདེབས་ཕུལ་པ་བཞིན་དུ་ རྒྱལ་གཞུང་
དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུལ་ཞིབ་དབང་འཛིན་ལུ་ ཡིག་ཨང་ ཨར་ཨེམ་ཨེ/ཨའི་ཨེ་ཇི་-01/2017-
12/2019 ཅན་མའི་ཐོག་ལས་ ཚུལ་ཞིབ་འབད་དགོ་པའི་ལུ་བ་འབད་ཡི།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་འགན་དབང་དེ་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་གནས་སྐབས་རྒྱུན་བརྟན་ཡོད་པ་རེས་
བརྟན་བཟོ་ནི་དང་ དེ་ཚུ་གྲུབ་ཐབས་དང་ ལས་སྡེའི་ལག་ལེན་གྱི་འཛིན་ཚད་ཡར་བྱུག་གཏང་ནིའི་དོན་ལས་ བར་དོན་འཕུལ་
རིག་རིམ་ལུགས་ཚུ་གལ་གནད་ཅན་ཨིན་མ་ཤེས་བཞིན་དུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུལ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཅིག་བསྐྱོམ་དངུལ་
ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ (Integrated Central Banking System) དང་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་
འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ (Indian Rupee and Online Convertible Currency (INR &
CC) system) དེ་ལས་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ (Authorized Money Changer) ཚུ་ལུ་
ཚུལ་ཞིབ་དུས་མཚམས་01/01/2017 ལས་ 31/12/2017 ཚུན་གྱི་ཚུལ་ཞིབ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་གིས་མ་
ཚད་ གནམ་ཁ་རྒྱབ་ཡོད་པའི་ བར་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་མཚན་སློ་
ལག་ལེན་ཚུའི་དོན་ལས་ གནད་འགག་ཆེ་བའི་རིམ་ལུགས་དང་ རྩི་དངུལ་ཚད་འཛིན་འབད་ནི་ལུ་དགོས་མཁོ་ཆེན་ལས་
རྒྱལ་ཁབ་གྱི་དངུལ་འབྲེལ་གྱི་སྲིད་བྱུས་གྱི་ཐད་ གོ་སྐབས་གཅིག་ཐབས་ལུ་ རེས་བདེན་དང་ རྫོགས་འོས་པའི་སྟན་ལུ་བརྟེན་
ནིའི་དོན་ལས་ རིམ་ལུགས་ནང་ དམ་འཛིན་ལང་མ་སྟེ་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ་པ་དེ་ གལ་ཅན་ཅིག་ཨིན།

1.1 རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་རྒྱབ་ཁུངས།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་དེ་ འབྲུག་གི་དངུལ་ཁང་ལྟེ་བ་ཨིན་མ་བཞིན་དུ་ “རྒྱན་བརྟན་དང་ འཇ་མཉམ་གྱི་དཔལ་
འབྱོར་གོང་འཕེལ་ལུགས་རྫོན་འབད་ནི་དང་ དངུལ་འབྲེལ་རིམ་ལུགས་རྒྱན་བརྟན་དང་ བར་བདེན་ཐོག་ལས་ རྒྱན་སྐྱོང་
འཐབ་ནི་ དེ་ལས་ གསར་བཏོད་གྱི་ཞབས་ཏོག་དང་ འཕུལ་རིག་ཚུ་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་” གི་ དམིགས་སྐྱེད་འདུག རྒྱལ་
གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱལ་ཁབ་གྱི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་དོན་ལས་ མཁོ་གལ་ཆེ་བྱུགས་གྱི་ལུ་འགན་འབག་སྟེ་
འདུག།

འབྲུག་གི་རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ འབྲུག་གཞུང་གི་དངུལ་ཁང་འགོ་འཛིན་དང་ བསྐྱབ་བྱ་གནང་མི་ དེ་
ལས་ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་རོ་ཚབ་གྱི་ལུ་འབད་དེ་འདུག འགན་གནས་དེའི་ཐོག་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་

རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་དངུལ་ཕྱིར་སློང་འབད་ནི་དང་ གསེར་ བསགས་རྒྱབ་དང་ ཕྱི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་གྱི་ལག་ལེན་ཚུ་འཛིན་སློང་
 འབབ་ནི་ དེ་ལས་ དངུལ་སློང་དང་ ཕྱིས་འགྲིག་ལམ་ལུགས་ཀྱི་ཚད་འཛིན་ཚུ་གསར་བཟོ་དང་ ལྷ་རྟོག་འབདམ་ཨིན། རྒྱལ་
 གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ དངུལ་འབྲེལ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་གྱི་གཙུག་སྡེ་ལྟེ་དང་ དངུལ་འབྲེལ་དངུལ་ཁང་ལས་
 དོན་མེན་པའི་གཙུག་སྡེ་ལྟེ་ བཅུས་པའི་ འབྲུག་གི་དངུལ་འབྲེལ་གཙུག་སྡེ་ཚུ་ ཚད་འཛིན་འབདམ་ཨིན། དེ་གིས་མ་ཚད་ ད་
 རེས་ཁམས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་ནང་ དངུལ་འབྲེལ་གཙུག་སྡེ་རྒྱུང་བ་རྒྱ་ཡང་ གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་
 ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ ཁེ་འབབ་ཆེ་བའི་རྒྱུན་བརྟན་དང་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་ཡར་ཤུག་གཏང་ནི་ནང་
 གལ་གནད་ཅན་གྱི་འགན་ཁག་འབག་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན།

དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་དང་ གོང་ཚད་རྒྱུན་བརྟན་ དེ་ལས་ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་ལྷ་རྟོག་ རེས་བརྟན་བཟོ་ནིའི་
 འགན་དབང་སྲོམ་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གསར་བཏོད་དང་ཐབས་ཤེས་མང་རབས་ཅིག་
 ལྟོན་ཏེ་འདུག དེ་ཚུའི་གྲུབ་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ བརྟེན་རྒྱུད་འབྲེལ་འཕུལ་རིག་ བསྐྱེད་ལུགས་
 འབད་དེ་ ལག་ལེན་གྱི་འཛིན་ཚད་དང་ དོན་སློན་ཡར་ཤུག་གཏང་ནི་དང་ ཞབས་ཏོག་སླེལ་སློང་ལེགས་བཅོས་འབད་ཐབས་
 ལུ་ བརྟེན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་¹¹ གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་འདུག དེ་ཚུ་ གཤམ་གསལ་ལྟར་དུ་ཨིན།

1. གཅིག་བསྡེམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་། (ICBS)
2. རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས། (INR & CC)
3. གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས། (AMC),
4. རྒྱལ་སྤྱིའི་དངུལ་ཁང་པན་ཚུན་དངུལ་འབྲེལ་བརྒྱུད་འབྲེལ་རིམ་ལུགས། (SWIFT)
5. འབྲུག་དངུལ་འབྲེལ་རྒྱུང་བའི་རིམ་ལུགས།
6. འབྲུག་བསྐྱེད་སློང་།
7. དངུལ་འཛིན་ Truncation རིམ་ལུགས།
8. འབྲུག་དངུལ་འབྲེལ་ Switch།
9. འབྲུག་འཕམ་ལྷུང་དངུལ་སློང་ཞབས་ཏོག་དང་ དངུལ་སློང་སློལ་མ།
10. སློང་ལེན་ཉེན་སྲུང་ཐོ་བཞོད་ལྟེ་གཞུང་རིམ་ལུགས། དང་
11. མ་དངུལ་སློ་སོར་དང་ སངས་ཐབས་འཕུལ་རིག་རིམ་ལུགས།

དེ་ཚུའི་གྲུབ་ལས་ རིམ་ལུགས་ཀྱི་གནད་འགག་དང་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་སྤྱིར་བཏང་གི་དམིགས་དོན་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དངུལ་འབྲེལ་ལས་ལུགས་ཀྱི་རྒྱུན་བརྟན་དང་ བྲལ་བའི་རྒྱུན་སྲོལ་འབད་ནི་གྲུབ་ཐབས་ལུ་ དེའི་ཁེ་ཕན་ཚུ་བཅུ་ འཛོག་འབད་དེ་ ཕྱིས་ཞིབ་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ བརྟན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་³ གནམ་ཁ་རྒྱབ་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན།

2.2 གཅིག་བསྐྱོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་།

གཅིག་བསྐྱོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ (ICBS) དེ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་གཙུག་ལྟེ་ དང་ འགན་དབང་གི་སྐྱོམ་གྲུབ་སྤྱིར་བཏོན་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ གཙུག་ལྟེའི་ནང་འཁོད་ལུ་གསར་བཙུག་འབད་ཡོད་པའི་ ལྟེ་ གཞུང་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་གྱི་ཐབས་ཤེས་ཅིག་ཨིན། དེ་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ནང་ཡོད་པའི་དངུལ་ འབྲེལ་གྱི་རིམ་ལུགས་ཡོངས་རྫོགས་ལུ་ཞབས་ཏོག་སྐྱེལ་སྤྱོད་འབད་མི་ཚུའི་སྤུས་ཚད་དང་ འཛོན་ཚད་ཡར་བྱུག་གཏང་མ་ ཨིན་མཁུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལས་དོན་ དོན་སྤྲོད་ཅན་གྱི་ཐོག་བསྐྱར་སྤྱོད་འབད་ནི་ནང་ གལ་ཅན་ ཅིག་ཨིན། ཨིན་རུང་ རིམ་ལུགས་དེ་ རང་རྒྱུང་གི་རིམ་ལུགས་ཨིན་མཁུ་དང་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ནང་ཡོད་ པའི་རིམ་ལུགས་ག་དང་ཡང་ འབྲེལ་མཐུན་མེད་པ་ཨིན།

གཅིག་བསྐྱོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ནང་ གཤམ་འཁོད་ཀྱི་རིམ་ཚན་⁴ ཚུད་པ་ཨིན།

1. ཕྱིས་འཛིན་ལྟེ་གཞུང་རིམ་ཚན། (CAM)

CAM དེ་གིས་ ཐོ་བཀོད་ཚུ་ ཅུས་ཐོག་དང་ འཛོན་ཚད་དང་ལཱ་མཁུ་སྟེ་འབད་ནི་དང་ གནང་བ་ཡོད་པའི་ལག་ ལེན་པ་ཚུ་གིས་ ཕྱིས་འཛིན་གྱི་བརྟན་ཚུ་ ཕྱིས་བཏོན་དང་ བསྐྱར་སོན་འབད་ནི་ དེ་ལས་ འཛོན་སྲོལ་པ་དང་ གོས་ཐག་གཅད་མི་ཚུ་གིས་རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ནང་ ལྟེ་བའི་ཕྱིས་འཛིན་གྱི་ལག་ལེན་ཚུ་ ལེགས་ བཅོས་འབད་ནིའི་ནང་ཕན་ཐབས་ཡོད་པ་ཨིན།

2. བདག་སྲོལ་ཕྱིས་འཛིན་རིམ་ཚན། (AAM)

AAM དེ་ མི་སྟོབས་འཛོན་སྲོལ་རིམ་ཚན་དང་ ཕྱིས་འཛིན་ལྟེ་གཞུང་རིམ་ཚན་ དེ་ལས་ མཛོད་ཐོ་འཛོན་སྲོལ་ རིམ་ཚན་བརྒྱུ་མའི་རིམ་ཚན་གཞན་དང་གཅིག་ཁར་ འབྲེལ་མཐུན་ཡོད་པ་དང་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་ འཛོན་ལུ་ ཕྱིས་འཛིན་གྱི་ལ་གསལ་ཚུ་བརྗེས་ཐོ་འབད་ནིའི་ནང་ ཕན་ཐབས་འབད་མ་ཨིན།

3. དངུལ་འབྲེལ་འཛོན་སྲོལ་རིམ་ཚན། (CMM)

CMM དེ་གིས་ ལག་ལེན་པ་ཚུ་ལུ་ དངུལ་གྱི་གནད་དོན་དང་ ཕྱིས་འབྱོར་ དེ་ལས་ འབྲེལ་ཡོད་གྱི་བྱ་རིམ་ཚུའི་ ཅུས་མཐུན་གྱི་བརྟན་འབྲེལ་འབྲེལ་ལུ་ ཕན་ཐབས་ཡོད་པ་ཨིན།

༣. མཛོད་ཐོ་འཛིན་སྐྱོང་རིམ་ཚན། (IMM)

IMM དེ་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་མཛོད་ཐོ་དང་ རྟོན་གཞི་དང་འབྲེལ་བའི་ ཐོ་དེབ་བཞག་
ནི་དང་ དེ་ལས་ ལྷན་ཁུངས་ བསྐྱར་གསོ་ཚུ་ དུས་ཐོག་ལུ་བཏོན་ནི་ལུ་ སན་ཐབས་འབདམ་ཨིན།

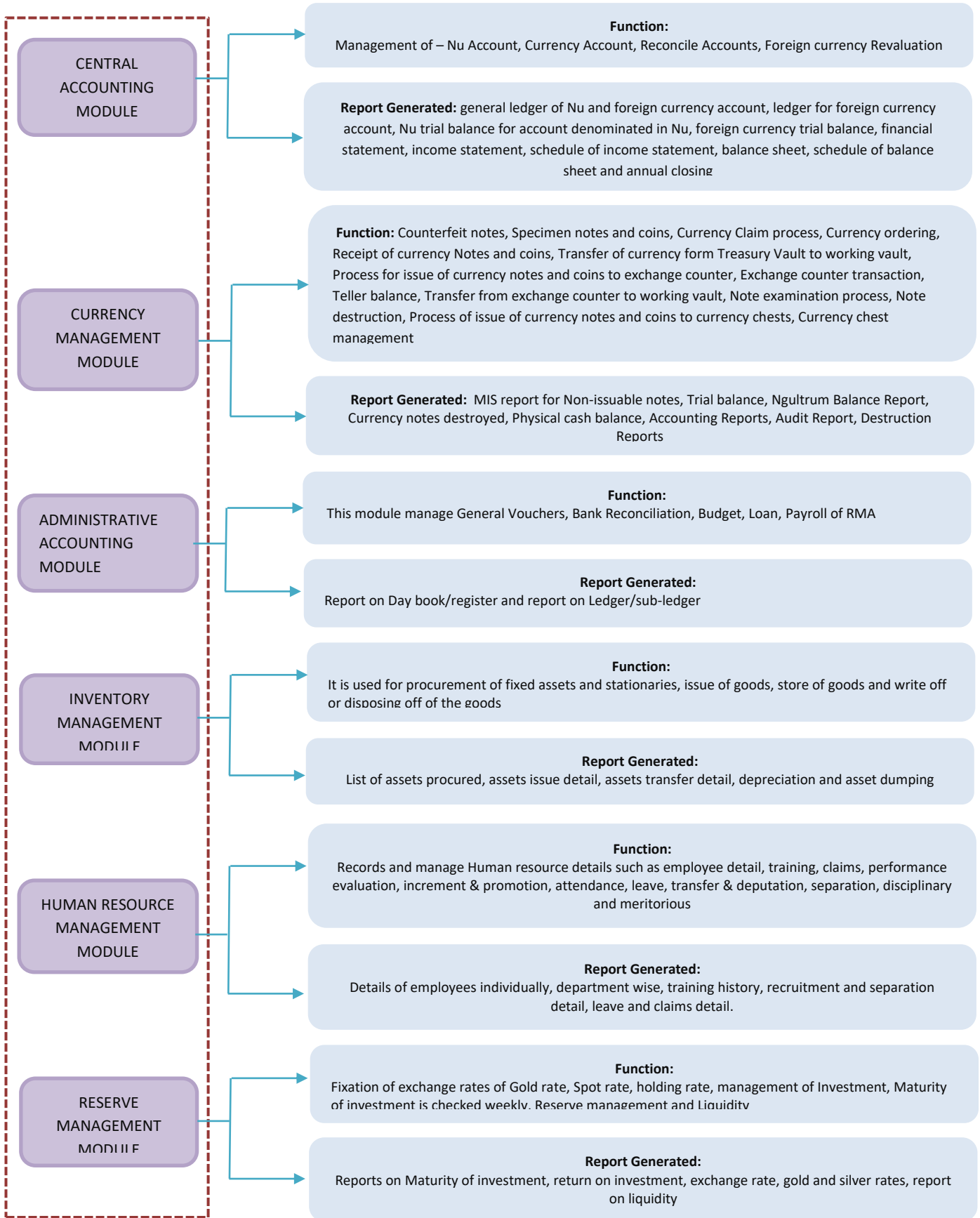
༤. མི་སྟོབས་འཛིན་སྐྱོང་རིམ་ཚན། (HRMS)

HRMS དེ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གི་བརྟེན་དུ་ ལས་སྐྱེ་ཚུ་ ཐོ་བཀོད་དང་
དུས་མཐུན་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་འདུག དེ་གིས་མ་ཚད་ དེ་གིས་ མི་སྟོབས་དང་འབྲེལ་བའི་
བྱ་རིམ་ གཞུག་བཟུགས་དང་ གྲུ་ཁར་ལེན་ནི་ དེ་ལས་ གོ་གནས་ཡར་སེང་ གནས་སེང་ ངལ་གསོ་དང་
དགོངས་ལུ་ཚུ་བྱ་སྟབས་བདེ་ཏོག་ཏོག་བཟོ་ནི་ལུ་ སན་ཐབས་འབདམ་ཨིན།

༥. བསགས་རྒྱབ་འཛིན་སྐྱོང་རིམ་ཚན། (RMM)

RMM དེ་གིས་ སོར་བསྐྱར་འབད་བརྟེན་པའི་དངུལ་དང་ རྒྱ་དངུལ་ཚུ་བསགས་རྒྱབ་འཛིན་སྐྱོང་འབད་ནི་དང་
དངུལ་འབྲེལ་གཙུག་ལྷན་ཚུ་ལྷ་ཏོག་འབད་ནི་ དེ་ལས་ སོར་བསྐྱར་གྱི་ཚད་གཞི་རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་ནི་ལུ་ སན་ཐབས་
འབདམ་ཨིན།

གཅིག་བསྟོན་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་གི་བྱ་རིམ།

པར་རིས་, བ་: ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་བཟོ་ཡོད་པའི་ ICBS གི་ཚོང་འབྲེལ་བྱ་རིམ། (འབྲུང་ཁུངས་: རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་)

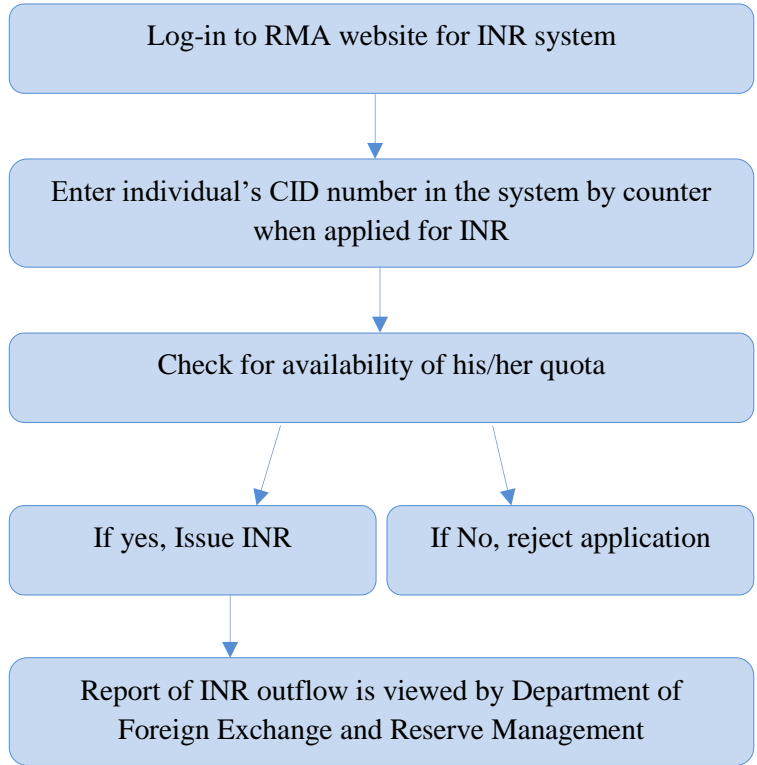
4.3 རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས།

རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་དེ་གིས་ ཚོང་འབྲེལ་དངུལ་ཁང་ཚུ་ནང་ལས་ སོར་བསྐྱར་འབད་བཟུལ་པའི་དངུལ་དང་ རྒྱ་དངུལ་གྱི་སློད་ལེན་གྱི་གནས་སྡུད་ཚུ་ ལྷོན་མ་ཡིན། ICBS བརྒྱམ་སྟེ་ རིམ་ལུགས་དེ་ཡང་ ནང་འཁོད་ལུ་གསར་བཟོ་འབད་དེ་ཡོད་པ་དང་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༧ ལས་ ལག་ལེན་འབབ་ནིའི་དོན་ལས་ གཞི་བཟུགས་འབད་དེ་འདུག་རིམ་ལུགས་དེ་ CC དང་ INR གི་སློད་ལེན་ཚུའི་གནས་སྡུད་ཡོངས་ཚོགས་ཚུ་ དངོས་གནས་དུས་ཚོད་དང་ཉ་ལམ་ཆ་མཚུངས་སྟེ་སློད་ཐབས་ལུ་ གསར་བཟོ་འབད་དེ་འདུག།

རིམ་ལུགས་དེ་གིས་ མི་ཁྲུངས་ངོ་སློད་ལག་ལེན་ཐོག་ལས་ ཚོང་མགོན་པའི་དགོས་མཁོ་ཚུ་བདེན་དུ་འབད་མ་ཡིན། དཔེར་ན་ མི་ཁྲུངས་ངོ་སློད་གཅིག་གིས་ ལོ་བསྟར་གྱི་ཐོབ་སྐུལ་ མི་ངོམ་རེ་ལུ་ USD 3000 དེ་ ཉེ་མ་ལས་འཐོབ་ཚར་ཉེ་ཡོད་པ་ཅིན་ རིམ་ལུགས་དེ་གིས་ ཉེན་བརྩེན་ཉེ་ ལུ་ཡིག་དེ་ངོས་ལེན་འབད་མི་བཟུལ་ཡིན།

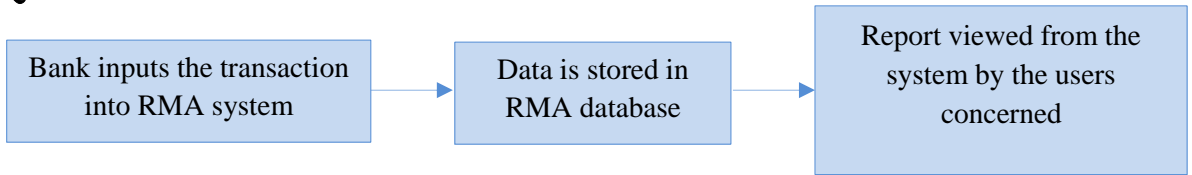
རིམ་ལུགས་དེ་ ཡོངས་འབྲེལ་ལུ་གཞི་བཞག་པའི་རིམ་ལུགས་ཅིག་ཡིན་མ་དང་ ལག་ལེན་པ་ཚུ་གིས་ གསར་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་ཚུ་བཟུགས་ཉེ་ ནང་འཛུལ་འབད་ཚུགས་པ་ཡིན།

རྒྱ་དངུལ་གྱི་བྱ་རིམ།

པར་རིས་༢ པ་: INR & CC རིམ་ལུགས་ནང་ INR ATS གི་ཚོང་འབྲེལ་བྱ་རིམ། (འབྲུང་ཁྲུངས་: རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་)

དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ཀྱི་བྱ་རིམ།

པར་རིམ་ལྔ་པ་: INR དང་ CC རིམ་ལུགས་ཀྱི་ཚོང་འབྲེལ་བྱ་རིམ། (འབྲུང་ཁུངས་: རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་)

སྣོན་ལུ་ཕྱིར་བཏོན་གྱི་གོ།

- རྒྱ་དངུལ་འོང་སྒྲོན་དང་ ཟད་སྒྲོན་གྱི་སྣོན་ལུ།
- དངུལ་བསྐྱར་འོང་སྒྲོན་དང་ ཟད་སྒྲོན་གྱི་སྣོན་ལུ།

༡.༤ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས།

གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ (AMC) དེ་ འབྲུག་ལུ་ཡོད་པའི་ ཚོག་ཐམ་འཆང་མིའི་ངོ་ཚབ་ཚུ་གིས་ གནང་བ་སྒྲོན་དེ་ཡོད་པའི་སོར་བསྐྱར་གྱི་དངུལ་ཚུ་ དངུལ་ཀམ་དང་གཅིག་ཁར་ སོར་བསྐྱར་འབད་ཐབས་ལུ་ དངུལ་ཚུ་ངོས་ལེན་དང་ ཡང་ན་ ཉེ་མིའི་ནང་ ཕན་ཐབས་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ གཙུག་སྤེའི་ནང་འཁོད་སྤེ་ གསར་བཟོ་འབད་དེ་འདུག་ རིམ་ལུགས་ དེ་ རྒྱལ་བསྐྱེད་ཡོད་པའི་ ICBS གི་གནས་སྤུད་གཞི་མཛོད་དང་གཅིག་ཁར་ མཐུད་འབྲེལ་འབད་དེ་ཡོད་པ་དང་ ལས་ དོན་གྱི་དོན་ལས་ ICBS རིམ་ལུགས་ནང་ལས་ གནས་སྤུད་ཚུ་ལེན་ཏེ་ ལག་ལེན་འབབ་ཡིན་པས།

རིམ་ལུགས་དེ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ འགོ་བོལ་དང་པ་ གྱི་ལོ་༢༠༠༥ ལུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ ཡོད་པ་དང་ གྱི་ལོ་༢༠༡༥ ལུ་ ཏུས་མཐུན་བཟོ་སྤེའདུག།

གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ཀྱི་བྱ་རིམ།

པར་རིས་ལྔ པ: AMC རིམ་ལུགས་ཀྱི་ཚོང་འབྲེལ་བྱ་རིམ། (འབྲུང་ཁུངས་: རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན)

སྟན་ལུ་ཕྱིར་བཏོན་གྱི་ཐོ།

- སློད་ལེན་དང་འཕྲིལ་བའི་སྟན་ལུ།
- ཟླ་རིམ་མཉམ་སྡེ་བ་སྟན་ལུ།
- ཉིན་བསྟར་མཉམ་སྡེ་བ་སྟན་ལུ།
- སྤང་བའི་སོར་བསྐྱར་དྲན་ཐོ།

ལེའུ་ནཱ་ པ་: ཕྱི་མ་ཞིབ་ཀྱི་ཞིབ་རྟོག་ཚུ།

ལེའུ་འདི་ དབྱེ་ཚན་གཉིས་ལུ་དབྱ་བལོ་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། དབྱེ་ཚན་༡ པའི་ནང་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ གཅིག་བསྐྱེལ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ (Integrated Central Banking system) དང་ རྒྱ་ དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ (Indian Rupee and Online Convertible Currency system) དེ་ལས་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ (Authorised Money Changer system) ཚུ་གི་ལེགས་ཆའི་གསར་བཏོད་དང་ དབྱེ་ཚན་༢ པའི་ནང་ ཆད་སྐྱོན་དང་ལོར་འབྲུལ་ཚུ་གི་སྐྱོར་ལས་གོས་བསྐྱར་ འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

དབྱེ་ཚན་༡ པ་: གསར་བཏོད་དང་ ལེགས་ཆའི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ།

གཅིག་བསྐྱེལ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་གཞི་བཙུགས་འབད་ཡོད་མི་དེ་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་ འཛིན་གྱི་ལཱ་འགན་ཚུ་ རང་འགུལ་བཟོ་སྟེ་ དེའི་ལག་ལེན་ཚུ་གི་དགོས་མཁའི་བདེ་དོན་ཚུ་སྟོན་ཚུགས་ཏེ་འདུག དེ་བཟུམ་སྟེ་ རང་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་དེ་གིས་ ལོ་བསྐྱར་འགོ་འགྲུལ་ལས་རིམ་གི་དོན་ལས་ ལྷི་དངུལ་ ཚུ་ལུ་ལྷ་རྟོག་དང་ ཆད་འཛིན་འབད་ནི་ཚུ་འཇམ་རྟོང་རྟོ་བཟོ་ཡོད་པ་དང་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་དེ་གིས་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རོ་ཆབ་ཚུ་བརྒྱུད་དེ་ ལྷི་དངུལ་ཚུ་སོར་བསྐྱར་འབད་ནི་ལུ་ཕན་ཐབས་འབྱུང་སྟེ་འདུག

གོང་ལུ་བཤད་དེ་ཡོད་པའི་ལེགས་ཆའི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་མ་བཅུས་བར་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ལེགས་ཆའི་ གོང་འཕེལ་དང་འབྲེལ་བའི་གསར་བཏོད་ལེ་ཤ་རང་མཛུགས་དེ་ཡོད་པ་དང་ མངོན་གསལ་ཅན་ཚུ་གི་བཙུན་བསྐྱེལ་གཤམ་ལས་ མར་བཀོད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

- i. བདེ་དོན་འཕུལ་རིག་གི་གསར་བཏོད་ཀྱི་དོན་ལས་ ཆེ་མཐོ་འཛིན་སྐྱོང་ཚོགས་ཚུང་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ཡོད་པ།
- ii. རྒྱ་དངུལ་ཆད་འཛིན་འབད་ནི་དང་ རྒྱ་དངུལ་ཚུ་འགྲུག་པའི་དངུལ་ཀམ་ནང་སོར་བསྐྱར་འབད་ནི་ དེ་ལས་ ཟད་ སོར་མ་གཏང་པའི་དངུལ་ཀམ་ཚུ་སོར་བསྐྱར་འབད་ནི་ལུ་ཕན་ཐབས་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་ དབང་འཛིན་གྱིས་ སུན་ཚོགས་གྲིང་ལུང་ཕྱོགས་ནང་སྐྱོད་ཡིག་ཚང་ནང་ དངུལ་སོར་བསྐྱར་འབད་ས་ཅིག་གཞི་ བཙུགས་འབད་དེ་འདུག དེ་ལས་བརྟེན་ གྱི་ལོ་༢༠༡༥ གྱི་ཟླ་༥ པ་ལས་ གྱི་ལོ་༢༠༡༩ གྱི་ཟླ་༥ པའི་ གྱི་ཚེས་༡༧ ཚུན་ རྒྱ་དངུལ་ས་ཡ་༥ པ་ ལས་ལྷག་སྟེ་བསྐྱེལ་ལེན་འབད་ཚུགས་ཏེ་འདུག

- iii. རྒྱ་གཞུང་གི་རྒྱལ་ཡོངས་དངུལ་སློང་ཚོགས་སྡེའི་ RuPay མཐུན་འབྲེལ་དང་ གཅིག་བསྡོམས་འབད་ཐབས་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལུ་ PCI DSS (Payment Card Industry Data Security Standard) དང་ ISO 27001:2013 (Information Security Management) གི་དོ་སྦྱོར་འཐོབ་སྟེ་འདུག དེ་ཡང་ ཤོག་བྱང་འཆང་མི་གི་གནས་སྡུད་ཉེན་སྲུང་དང་ རྒྱ་གཞུང་གི་རྒྱལ་ཡོངས་དངུལ་འབྲེལ་གྱི་(Switch) དང་གཅིག་ཁར་མཐུན་འབྲེལ་འབད་ནི་གི་དོན་ལས་ འབྲུག་གི་དངུལ་འབྲེལ་སོར་བསྐྱར་(Switch) གི་འཛོན་ཚད་བརྟག་ཞིབ་འབད་ཐབས་ལུ་ འབད་དེ་འདུག
- iv. དངུལ་ཁང་ལ་ལུ་ཅིག་ནང་ གློག་རིག་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱུན་ཚད་ (cyber incident) ཟུང་པའི་སྐབས་ བཀག་འཛིན་འབད་ཐབས་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ སྤྱི་ཟླ་ ༤ པའི་ནང་ དངུལ་འབྲེལ་གཙུག་ལྗོངས་ལུ་ བརྟེན་འཕུལ་རིག་ཉེན་སྲུང་གི་གཞི་རྒྱུ་ཡི་ཚད་འཛིན་ཚུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ་པའི་ གློག་རིག་ཉེན་སྲུང་དང་འབྲེལ་བའི་བཀག་རྒྱ་ཅིག་གནང་ཅུག བཀག་རྒྱ་དེ་ནང་magnetic strip གི་ཤོག་འབྲུང་གི་ཚབ་ལུ་ Europay Master Visa (EVM) chip དང་ pin cards ཚུ་བཙུགས་དགོ་པ་དང་ དེ་དང་བསྟུན་ དངུལ་བཙུགས་བཏོན་གྱི་མཁོ་ཆས་ (POS and ATMs) ཚུ་ཡང་ ཏུས་མཐུན་འབད་དགོ་པ་སྟེ་ ཚུད་དེ་འདུག དེ་གིས་མ་ཚད་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ དངུལ་ཁང་ཚུ་ལུ་ ཁོང་རའི་ཤོག་འབྲུང་འཆང་ནིའི་གནས་སྡུད་གི་གནས་སྡུངས་ཉེན་སྲུང་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ PCI DSS བརྟག་ཞིབ་འབད་ནིའི་འགན་དབང་སློང་དེ་ཡོད་པ་དང་ དངུལ་ཁང་ཚུ་གིས་ ISO 27001:2013 གི་དོན་ལས་ དོ་སྦྱོར་འབད་དགོ་པའི་བསམ་འཆར་བཀོད་དེ་འདུག
- v. རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལུ་ བརྟེན་ཉེན་སྲུང་གི་སྤྱི་བྱུས་གསལ་བཟོ་འབད་དེ་ ཡོད་མི་དེ་ བརྟེན་ཉེན་སྲུང་ཚོགས་རྒྱུང་ནང་ སྤྱི་འཛིན་འོག་མ་ཚུ་གིས་ཁྲི་འཛིན་མཚན་པའི་སྐོ་ལས་ ཆ་འཛོག་མཚན་དེ་འདུག
- vi. རྒྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་སྤྱི་བྱུས་ལིག་ཚང་ནང་ དོ་སྦྱོར་སྟེ་འཕྲུལ་ཞུགས་འབད་བའི་སྐབས་ ཚུ་ཚོ་ད་ ༢༤ གི་རིང་ལུ་ སྲུང་རྒྱུ་པ་སྐོར་རྒྱུ་འབད་དེ་ཡོད་པ་དང་ བརྟེན་ཉེན་སྲུང་འབད་ནི་དེ་ ཐ་ན་ བརྟེན་ཉེན་སྲུང་འབད་མིའི་ལེབ་ཀྱོབ་གི་ཁ་གསལ་ཚུ་ཡང་ཚུད་པའི་སྐོ་ལས་ ཐོ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་པའི་དོས་འཛིན་འབྲུང་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་གིས་མ་ཚད་ གལ་ཅན་གྱི་བརྟེན་ཉེན་སྲུང་གི་རྒྱུ་ཡི་ཚད་འཛིན་ཚུ་ཡོད་མཁེ་ དོ་སྦྱོར་སྟེ་འཕྲུལ་དང་ མཐུན་སྐོར་ཉེན་སྲུང་ཚུ་ཡང་ ལངས་སྟེ་འདུག

vii. རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ འབྲུག་བརྒྱུད་འཕྲིན་གྱི་རྟོག་གཞི་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་པའི་སློབ་ལས་ རྒྱུ་
ངན་ཚབས་ཆེན་སྐྱར་རྙེད་ཀྱི་ས་ཁོངས་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་འདུག

དབྱེ་ཚན་ ༩ པ་: ཚད་སྲོལ་དང་ལོ་རྒྱུ་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་

བད་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ (ICBS, INR & CC དང་ AMC) གཞི་བཙུགས་འབད་བའི་ཤུལ་ལུ་ ལག་
ལེན་འཐབ་ཡོད་པའི་ལེགས་ཚའི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ལོ་རྒྱུ་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱི་བརྒྱུ་ཞིབ་
ནང་ ལྷན་འབྲེལ་གྱི་ལེགས་བཅོས་འབད་དགོ་པའི་ས་གོ་དག་པ་ཅིག་ཡང་ ལོ་རྒྱུ་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ ཞིབ་རྟོག་ཚུ་ཡང་
གནས་ཡོད་ཀྱི་ཡིག་ཆས་ཚུ་ལུ་བརྒྱུ་ཞིབ་དང་ རྟོག་རིག་པན་ཐབས་ཚུ་ཞིབ་ཀྱི་ལག་ཆས་(CAAT) i.e. Integrated
Data Extraction and Analysis (IDEA) ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་གནས་སྤུད་ཚུ་ དཔུང་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད་མི་
ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

༩.༡ གནས་འབྲུ་འབད་ཡོད་པའི་བད་དོན་འཕུལ་རིག་རིམ་ལུགས་ཚུ་འདུན་པ་བསྐྱེད་དེ་ཡོད་པའི་ དམིགས་དོན་ཚུ་ འབྲུབ་མ་ཚུགས་པར་ཡོད་པ།

དངུལ་ཀྲམ་དེ་ ག་དེ་ཅག་ཅག་བརྟན་ཉེན་ཉེ་སྟེ་བཞག་སྟེ་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ གོང་ཚད་རྒྱུན་བརྟན་སྟེ་རྒྱུན་སྐྱོད་འབད་ཐབས་
ལུ་དམིགས་ཉེ་ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་སྲིད་བྱུས་བཅོ་དགོ་པ་དེ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་འཛིན་གྱི་འགན་ཁུར་ཨིན། དེའི་དམིགས་
ལུ་དང་ དམིགས་དོན་ཚུ་གྲུབ་ཐབས་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ དེའི་ལག་ལེན་གྱི་འཛུལ་ཚད་ཡར་ཅོག་
གཏང་ནིའི་དོན་ལས་ བད་དོན་བརྒྱུད་འབྲེལ་དང་ འཕུལ་རིག་དེ་ དགོས་མཁོ་ཆེ་བའི་ལག་ཆས་ཅིག་ཨིན་ཏེ་གོ་སྟེ་ དེའི་
ལག་ལེན་གྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་རང་འགྲུལ་བཅོ་ནི་ལུ་ཐག་ཚད་དེ་ འབྲེལ་ཡོད་བད་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ གསལ་བཅོ་
འབད་དེ་འདུག

རིམ་ལུགས་གསལ་བཅོའི་ལས་འགྲུལ་ག་ཅི་བཟུམ་ཅིག་འབད་རུང་ གསལ་བཅོ་དང་རྒྱུན་སྐྱོད་འབད་ནིའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་དགོས་
དོན་ཡོད་པའི་ལཱ་དང་ འགན་ལེན་སྲོལ་ཅིག་ཨིན། དེ་འབད་མ་ལས་ གསལ་བཅོ་འབད་ནི་ཨིན་པའི་རིམ་ལུགས་དེའི་འདུན་པ་
བསྐྱེད་བའི་དགོས་དོན་དང་ དམིགས་དོན་ཚུ་ གསལ་བཅོ་འབད་ནི་འགོ་བཙུགས་པའི་སྐབས་ལས་རང་ གསལ་ཉེན་ཉེ་སྟེ་
བཀོད་དགོ་པ་དེ་ གལ་ཅན་ཅིག་ཨིན། ལཱ་རིམ་ཚུ་རྒྱབ་རྟེན་འབད་བའི་ ལས་དོན་ ཡང་ན་ ལག་ལེན་དང་འབྲེལ་བའི་དགོས་
མཁོ་ཚུ་གི་དོན་ལས་ འཆར་གཞི་དང་ ལས་དོན་ལག་ལེན་ཡོངས་ཀྱི་ཤེས་རྟོགས་ དེ་ལས་ སྤྱི་མཐུན་ལག་ལེན་གྱི་གནས་
སྟངས་ཚུ་དང་ ལག་ལེན་པའི་ལཱ་རྒྱུན་ཚུ་ཚུད་པའི་ ལཱ་འགན་སྐྱེམ་ཚུ་དང་ ལས་ཁུངས་ཚུ་གེ་ར་གཅིག་བསྐྱོམ་འབད་དགོ་པ་

ཡིན། དེ་ལས་བརྟེན་ གསར་བཟོ་འབད་ནི་ཨིན་པའི་བརྟེན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་དེ་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་
དབང་འཛིན་གྱི་ལས་དོན་གྱི་ལག་ལེན་ཚུ་ ལེགས་ཤོམ་སྤྱོད་བྱེད་འབད་ཚུགས་དགོཔ་ཨིན།

དེ་བཟུམ་སྤྱོད་པའི་ ལག་ལེན་པ་ཚུ་གིས་ བརྟེན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་དེ་ རོམ་ལེན་འབད་དེ་ རིམ་ལུགས་དེ་ ལས་
དོན་གྱི་ཕན་འབྲས་དང་ དངུལ་གྱི་གནས་གོང་ཚུ་འཐོབ་ནིའི་དོན་ལས་དྲག་ཤོམ་སྤྱོད་ལག་ལེན་འབབ་དགོཔ་དེ་ ལག་ཆེ་དྲག་
ཨིན། གནད་དོན་དེ་གི་ཐད་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ INR & CC, AMC དང་ ICBS རིམ་
ལུགས་ཚུ་གི་རེ་འདུན་བསྐྱེད་དེ་ཡོད་པའི་དམིགས་དོན་ཚུ་གྲུབ་ཡོད་མེད་དང་ གནས་འབྲུ་འབད་དེ་ཡོད་པའི་བརྟེན་དོན་འཕུལ་
རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལས་དོན་ནང་ འཛིན་ཚད་དང་ དོན་སྤྲོད་ཚུ་ཡར་དྲག་
གཏང་ཡོད་མེད་ལེས་གཏན་བཟོ་སྤྱོད་པ་ཨིན། བརྟེན་ཞིབ་ཚུ་འབད་བའི་སྐབས་ གཤམ་འཁོད་ཀྱི་ཆད་སྤྱོད་ཚུ་ རོམ་འཛིན་
འབྱུང་སྤྱོད་པ་ཨིན།

**༣.༡.༡ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་ (INR & CC) རིམ་ལུགས་དེ་གིས་ རྒྱ་དངུལ་
དང་ དངུལ་བསྐྱར་གྱི་འོང་སྤྱོད་དང་ ཟད་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྲོད་ལུ་ཡོངས་ཚོགས་བཟོ་འདོན་འབད་མ་ཚུགས་
པར་ཡོད་པ།**

གོས་ཐག་ཚད་ནིའི་དོན་ལས་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དངུལ་བསྐྱར་དང་ རྒྱ་དངུལ་གྱི་འོང་སྤྱོད་དང་ ཟད་སྤྱོད་ཚུ་ ལྷ་རྟོག་འབད་
ནི་དང་ འཛིན་སྤྱོད་ལུ་དངོས་གནས་ཀྱི་བརྟེན་འབད་ནིའི་འགན་ལག་དེ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ལུ་ཕོག་པ་
ཨིན། དེ་དང་འབྲེལ་ ལཱ་འགན་དེ་ལུ་ རྒྱལ་སྤྱོད་འབད་ཐབས་ལུ་ དངུལ་ཁང་ཚུ་དང་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་
གྱི་དངུལ་དང་ཤོག་འཛིན་ཚུ་སྤྱོད་ལེན་འབད་སའི་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་ ལག་ལེན་འབབ་ནིའི་དོན་ལས་ རྒྱ་དངུལ་དང་དངུལ་
བསྐྱར་གྱི་རིམ་ལུགས་དེ་གསར་བཟོ་འབད་ལུགས་ རིམ་ལུགས་དེ་ ཡོངས་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ལས་བཟོ་སྤྱོད་པ་དང་ འབྲེལ་ཡོད་
ལས་ཁུངས་ཚུ་གིས་སྤྱོད་ལེན་ཚུ་ དངོས་གནས་ཀྱི་དུས་ཚོད་དང་ཆ་མཚུངས་སྤྱོད་ བལྟ་ནི་དང་ལྷ་རྟོག་འབད་ཚུགས་པའི་སྤོ་ལས་
བཟོ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག།

རིམ་ལུགས་དེ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་སྤྲོད་ལུ་ལག་ཆེ་ཤོས་ཅིག་བཟོ་འདོན་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ བཟོ་བཀོད་
འབད་དེ་འདུག དེ་ཡང་ རྒྱ་དངུལ་འོང་སྤྱོད་དང་ ཟད་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྲོད་ལུ་དང་ དངུལ་བསྐྱར་འོང་སྤྱོད་དང་ ཟད་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྲོད་
ལུ་ཚུ་ཨིན། སྤྲོད་ལུ་དེ་ཚུ་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཚོང་འབྲེལ་བར་ཁྱད་ལྷ་རྟོག་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ ལག་ལེན་འབབ་ཨིན། བཟོ་འདོན་
འབད་མི་སྤྲོད་ལུ་ཚུ་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་སྤོང་ལས་ གཤམ་གནད་ཅན་གྱི་གོས་ཐག་ཚུ་གཅད་ནིའི་དོན་ལས་ ལག་

ལེན་འཐབ་དོ་ཡོད་པ་ལས་ རྒྱ་དུལ་དང་ དུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་དེ་གིས་ རེས་བདེན་དང་ བྱངས་ལྡན་གྱི་བརྒྱུ་བཟོ་ བཟོ་ འདོན་འབད་དགོཔ་དེ་ ཉ་ཅང་གི་གལ་ཅན་ཅིག་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་རྒྱ་དུལ་དང་ དུལ་བསྐྱར་གྱི་རིམ་ལུགས་དེ་ལུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ རིམ་ལུགས་དེ་གིས་ རེ་འདུན་བསྐྱེད་པའི་ལས་རིམ་ཚུ་ རྒྱབ་རྟེན་མ་འབད་བའི་རོལ་འཛིན་འབྱུང་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན། དམིགས་ བསལ་དུ་ གཤམ་འཁོད་ཚུ་ རོལ་འཛིན་འབྱུང་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན།

- i. རྒྱ་དུལ་དང་ དུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ནང་ དགོས་མཁའི་བརྒྱུ་བཟོ་སྟེ་ལེན་ཚུ་མེད་པ་ལས་ ལོ་ བསྐྱར་འགྲོའགྲུལ་ལས་འཆར་ (Annual Travel Scheme) གི་ INR དང་ CC གི་སྟོན་ལེན་ཚུ་ རྒྱུ་བཟོ་ཡོངས་རྫོགས་སྟེ་སྟོན་ཚུགས་ཏེ་ཡོད་པ་དང་ ལས་དོན་གཞན་གྱི་སྟོན་ལེན་ཚུ་ ལག་ཐོག་ལས་ MS Excel ནང་ རྒྱུ་སྐྱོང་འབད་དེ་འདུག།
- ii. རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རིམ་ལུགས་ཚུ་ རེ་འདུན་བསྐྱེད་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་མེད་ བདེན་དཔྱད་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ ཐིམ་ལུགས་ལུ་ཡོད་པའི་དུལ་ཁང་ཚུ་ནང་ ལྷ་ཞིབ་འབད་ཡི། དེ་གི་སྐབས་ འབྲུག་པི་ཨེ་ཟི་དུལ་ཁང་ཚུ་འཛིན་མ་གཏོགས་ དུལ་ཁང་གཞན་གེ་རའི་ནང་ INR དང་ CC གི་རིམ་ ལུགས་དེ་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་འདུག ཨིན་རུང་ རིམ་ལུགས་དེ་ནང་ དེས་གནས་དུས་ལུན་གྱི་བརྒྱུ་བཟོ་ མ་ བཟུགས་པར་འདུག སྟོན་ལེན་ཚུ་གེ་ར་ MS Excel ནང་ ཐོ་བཀོད་འབད་དེ་ རྒྱ་རིམ་བཞིན་དུ་ རྒྱལ་གཞུང་ དུལ་ལས་དབང་འཛིན་ལུ་ རྒྱོག་འཕྲིན་ཐོག་ལས་གཏང་སྟེ་འདུག དེས་གནས་དུས་ལུན་གྱི་བརྒྱུ་བཟོ་ལེན་ནི་ དང་ བཟུ་ནིའི་དོན་ལས་ ཡོངས་འབྲེལ་ཐོག་ལས་རིམ་ལུགས་གཞི་བཟུགས་འབད་ཡོད་པའི་རེ་འདུན་དེ་ གྲུབ་མ་ ཚུགས་པར་འདུག།

དེ་ལས་བརྟེན་ INR དང་ CC རིམ་ལུགས་དེ་གིས་ རེ་འདུན་བསྐྱེད་པའི་དམིགས་དོན་དེ་ གྲུབ་མ་ཚུགས་པ་དང་ གལ་ ཚེ་བ་ལུ་ INR འོང་སྟོན་དང་ ཟད་སྟོན་གྱི་སྟེན་ལུ་དང་ CC འོང་སྟོན་དང་ ཟད་སྟོན་གྱི་སྟེན་ལུ་ཚུ་ ཡོངས་རྫོགས་སྟེ་ སྟོན་མ་ཚུགས་པར་འདུག།

ATS གི་དགོས་དོན་མ་བཅའི་པའི་གཞན་ INR དང་ CC གི་སྟོན་ལེན་ཚུ་ MS Excel ནང་ རྒྱུ་སྐྱོང་འབད་དགོ་ མི་དེ་ཡང་ དུལ་ཁང་གི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གིས་ གཅིག་མཚུངས་གྱི་བརྒྱུ་བཟོ་དེ་ དང་པ་རང་ དུལ་ཁང་ལས་དོན་ལུ་གཞུང་ ནང་དང་ དེ་ལས་ ཐོ་དེབ་ནང་ ཡང་བསྐྱར་དུ་ MS Excel ནང་བཟུགས་དགོཔ་ལས་ ལཱ་ཁག་ཡོད་པ་སྟེ་ཚོར་ཏེ་འདུག དེ་འབད་མ་ལས་ དུལ་ཁང་གི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ལུ་ དལ་ཁོམ་ཨ་ཙི་རེ་འཐོབ་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱུ་བཟོ་ལེན་ བརྒྱུ་བཟོ་ INR དང་ CC གི་རིམ་ལུགས་ནང་ བྱལ་མཁ་གྱི་རྒྱ་ཚོས་ཐོག་ལས་ བཟུགས་ཏེ་འདུག རྒྱལ་གཞུང་དུལ་ལས་དབང་འཛིན་

གྱིས་ དངུལ་ཁང་ཚུ་ལུ་ INR དང་ CC གི་རིམ་ལུགས་དེ་ ལག་ལེན་འཐབ་དགོ་པའི་ལུ་ཚུགས་མ་བསྐྱེད་པར་ཡོད་པ་
ལས་ འབྲེལ་བསྐྱེད་གྱི་དགོས་མཁོ་སྤེ་ MS Excel ལན་ རྒྱུན་སྐྱོད་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཐོ་ཚུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་
ལས་དབང་འཛིན་ལུ་སྤུལ་སྲོལ་འདུག

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་འཐོབ་ཡོད་པའི་སྟན་ལུ་ཚུ་ དངུལ་ཁང་གི་འབྲེལ་ཡོད་ལས་བྱེད་པ་གཅིག་གིས་
མཉམ་སྲེབ་འབད་དེ་ཡོད་མི་དེ་ཨིན་མ་དང་ དེ་ལས་ སྟན་ལུ་ཚུ་ ཆེ་མཐོའི་འཛིན་སྐྱོད་གཟིགས་ཞིབ་ཀྱི་དོན་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་
དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་བཀོད་བྱུང་གཞི་ལྟོག་ནང་བཅུགས་པ་ཨིན་པས། MS Excel ལན་ རྒྱུན་སྐྱོད་འབད་དེ་ཡོད་
པའི་སྟན་ལུ་ཚུ་ གནས་སྤྱད་ཀྱི་བྱང་བདེན་དང་ སྟན་ལུ་ཚུ་འཐོབ་ནི་ལུ་ཡུན་འགྲངས་ལུས་ནི་ དེ་ལས་ སྟན་ལུ་ཚུ་གཅིག་
མཚུངས་མེད་པའི་མཉམ་སྐྱེད་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་འོང་མ་ཨིན། དེ་གིས་ ད་ལྟོ་ཕྱོགས་སྒྲིག་དང་ མཉམ་སྲེབ་
འབད་དེ་ཡོད་པའི་ INR དང་ CC འོང་སྤྱོད་དང་ ཟད་སྤྱོད་ཀྱི་སྟན་ལུ་ཚུ་བརྟན་ཉེ་ལུ་བཟོ་ཚུ་ཡོད་པ་ཨིན།

INR དང་ CC རིམ་ལུགས་ཀྱི་སྤྱོད་ལེན་དེ་ ལག་ལེན་འཐབ་སྤེ་ ལོ་ངོ་གསུམ་ལྷག་ཙམ་སོང་སྤེ་ཡོད་རུང་ བྱ་རིམ་ཚུ་
འཛིན་ཚད་དང་ལྡན་ཉོག་ཉོ་འགྱུར་མེན་པར་ ཉེང་སྐྱལ་ ལཱ་ཁག་སོང་སྤེ་འདུག དེ་གིས་ རིམ་ལུགས་འདི་གིས་ གནས་ཡོད་
དུས་ཡུན་དང་ཆ་འབྲེལ་བའི་སྐོ་ལས་ སྤྱོད་ལེན་འབད་ནི་ལུ་ཚད་འཛིན་འབད་མ་ཚུགས་པ་དང་ ཡང་ན་ INR དང་ CC གི་
འོང་སྤྱོད་དང་ ཟད་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོངས་ཚུགས་ཀྱི་སྟན་ལུ་ཚུ་སྟོན་མ་ཚུགས་པ་ལས་ རེ་འདུན་བསྐྱེད་དེ་ཡོད་པའི་དམིགས་དོན་ཚུ་
ཟུབ་མ་ཚུགས་པར་འདུག

གནད་དོན་དེ་ སྤྱིར་བཏང་ལུ་ངོས་ལེན་འབད་བའི་སྐོ་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལན་གསལ་ལུ་ ཚུལ་ལྡན་
གྱི་ཐབས་ཤེས་ཅིག་གཞི་བཅུགས་མ་འབད་ཚུན་ གནད་དོན་དེ་ ཅོག་གཅིག་པ་སྤེ་རང་ལུས་འོང་ཟེར་བཤད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱི་བསམ་འཆར་ལུ་ INR དང་ CC གི་རིམ་ལུགས་དེ་ ཕྱི་དངུལ་སྤྱོད་ལེན་གྱི་གནས་
ཡོད་དུས་ཡུན་ལྟོག་དང་ INR དང་ CC འོང་སྤྱོད་དང་ ཟད་སྤྱོད་ཀྱི་སྟན་ལུ་ཚུ་རིམ་ལུགས་ནང་མེན་པར་ འབད་
བཅོམ་འཐབ་བསྐྱེད་དེ་ ཕྱི་ཁར་ལུ་སྤེ་ཕྱོགས་སྒྲིག་དང་ མཉམ་སྲེབ་འབད་དེ་ཡོད་པ་ལས་ རིམ་ལུགས་ནང་སྤྱོད་ནི་ལས་
བཀག་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་པ་ལས་ རིམ་ལུགས་དེ་ རེ་འདུན་བསྐྱེད་མི་ལྟར་དུ་ ལན་ལེན་མ་འཐབ་པར་འདུག INR དང་
CC རིམ་ལུགས་དེ་ དངུལ་ཁང་ལས་དོན་ལྟེ་གཞུང་དང་ གཅིག་ཁར་བསྐོ་དགོས་མེད་པ་དང་ INR & CC གི་རིམ་
ལུགས་དེ་ ལག་ལེན་པ་གེར་གིས་ ལག་ལེན་འཐབ་དགོས་ངེས་བརྟན་བཟོ་དགོས་འདུག

3.1.1 གནད་འགོལ་དངུལ་སོར་ (AMC) རིམ་ལུགས་དེ་ ཚད་འཛིན་གྱི་དོན་ལས་ ཡོངས་ཚུགས་སྤེ་ ལག་ལེན་མ་འཐབ་པར་ཡོད་པ།

དདུལ་སོར་ཚོང་འབྲེལ་དེ་ ལེ་འབབ་ཡོད་པ་ལས་ འཛམ་གླིང་ག་སྟེ་ལུ་ཡང་ སྤྱིར་བཏང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་རྒྱུ་
བརྟན་ལུ་གཞོན་པའི་ ཁྲིམས་འགལ་གྱི་དདུལ་སོར་ཚོང་འབྲེལ་དེ་ བྱབ་ཆེ་དྲགས་སོང་སྟེ་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་ཚུ་ཚད་འཛིན་འབད་
ནི་དང་ ལེགས་ཤོམ་སྟེ་ལྷོ་རྟོག་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་དདུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཕྱི་དདུལ་སོར་བསྐྱར་གྱི་
བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིགས་གཞི་༢༠༡༥ ཅན་མའི་འོག་ལུ་ སོར་བསྐྱར་འབད་བརྟུབ་པའི་དདུལ་ཚུ་འབྲེལ་བ་འཐབ་ནིའི་དོན་ལས་
གནང་འགོལ་དདུལ་སོར་རོ་ཚབ་ཀྱི་ཐབས་ལམ་དེ་སྟོན་ཡོད་པ་ཡིན།

གནང་འགོལ་དདུལ་སོར་ལུ་དབྱེ་བ་གཉིས་ཡོད་པ་དང་ དེ་ཡང་གཅིག་དེ་ རང་རྒྱུང་གི་སྐོ་ལས་ ཚོག་ཐམ་དེ་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་
ཁུངས་ཀྱིས་ཕྱིར་སྟོན་འབད་བའི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ཚོག་ཐམ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ དམིགས་བསལ་དུ་ དདུལ་ཚུ་སོར་བསྐྱར་གྱི་ཚོང་
འབྲེལ་འབད་མི་དེ་ཡིན། གཞན་མི་དེ་ དདུལ་སོར་བསྐྱར་གྱི་ཚོག་ཐམ་དེ་ འབྲུག་བཟང་བཤམ་ཚོགས་སྡེ་གིས་ བཟང་བཤམ་
པའི་ཟ་ཁང་ཡིན་པའི་རོ་སྐྱར་འབད་ཡོད་པའི་ ཟ་སྐྱོད་ཁང་ཚུ་ཡིན།

དདུལ་སོར་བསྐྱར་གྱི་ཞབས་རྟོག་ལུ་ཕན་ཐབས་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་དདུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་
འགོལ་དདུལ་སོར་རོ་ཚབ་ཚུ་གེ་ར་གིས་ ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་དོན་ལས་ གནང་འགོལ་དདུལ་སོར་རིམ་ལུགས་དེ་ གསར་
བཙུག་འབད་དེ་འདུག རོ་ཚབ་དེ་ཚུ་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དདུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལྷོ་རྟོག་འཛམ་རྟོང་རྟོ་དང་ ཚད་འཛིན་དོན་
སྲིན་ཅན་སྟེ་འབད་ཚུགས་ནིའི་དོན་ལས་ ཕྱི་དདུལ་སོར་བསྐྱར་གྱི་སྟོན་ལེན་ཚུ་གེ་ར་ རིམ་ལུགས་དེ་ནང་ཐོ་བཀོད་འབད་དེ་
བཞག་དགོཔ་སྟེ་འདུག

གནང་འགོལ་དདུལ་སོར་རོ་ཚབ་༡༠ འབད་སར་ས་གནས་ལྷོ་ཞིབ་ནང་འགྲོ་བའི་སྐབས་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུ་ཞིབ་དབང་འཛིན་
གྱིས་གཤམ་འཁོད་ཚུ་རོ་ཚབ་འཛིན་འབྲུང་སྟེ་ཡོད་པ་ཡིན།

- i. གནང་འགོལ་དདུལ་སོར་རོ་ཚབ་༣ གིས་རྒྱུང་མ་ཅིག་ གནང་འགོལ་དདུལ་སོར་རིམ་ལུགས་དེ་ ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་
ཡོད་པ་དང་ གཞན་མི་༧ གིས་ ལག་ལེན་མ་འཐབ་པར་འདུག དེ་གིས་མ་ཚད་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༥ སྤྱི་ཟླ་༡༢ པའི་
གནང་འགོལ་དདུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལུ་ དཔུང་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ ཐིག་ཁམ་༡ པའི་ནང་
གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད་དོ་བཟུམ་ ཟ་ཁང་༤ གིས་རྒྱུང་མ་ཅིག་ ཕྱི་དདུལ་སོར་བསྐྱར་གྱི་སྟོན་ལེན་ཚུ་ རིམ་ལུགས་
དེ་ནང་ ཐོ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག གནང་འགོལ་དདུལ་སོར་རོ་ཚབ་ཚུ་གིས་རིམ་ལུགས་དེ་ ལག་ལེན་མ་འཐབ་མི་
དེ་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དདུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ཁོ་ཚོ་ཚོགས་ནང་ ཕྱི་དདུལ་ཚུ་ དོན་སྲིན་ཅན་སྟེ་ཚད་འཛིན་
འབད་ནི་ལུ་ ཐོགས་ཐོག་ནི་ཡིན།

ཐིག་ལམ་། པ་: སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ སྤྱི་ཟླ་ ༡༢ པའི་ནང་ རོ་ཚབ་རྒྱ་གཞི་ གནང་འགོ་ལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་པའི་ཐོ།

རིམ་ཁང་	གནང་འགོ་ལ་དངུལ་སོར་རོ་ཚབ་	སློད་ལེན་གྱི་གྲངས་
༡	འོ་ལ་ལེལ་གླིང་ཟུང་ཁང་།	༡
༢	བརྟན་འཛིན་གླིང་གླིང་གནས།	༡
༣	ཞི་བ་གླིང་།	༤
༤	ཨོ་ལ་ཐང་ཟུང་ཁང་།	༤
༥	འབྲུག་ཟུང་ཁང་།	༤
༦	བདེན་ས་སློན་རིག་གླིང་གནས།	༡༥
༧	ཡི་མེ་རི་རྟེན། ཐིམ་ཕུག	༡༧
༨	ཏང་བགྲིས།	༡༤
༩	ཡི་མེ་རི་རྟེན། སྤོ་འོ།	༢༢

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་འགོ་ལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་དེ་ རོ་ཚབ་མང་ཤོས་གྱིས་རང་ ལག་ལེན་ མ་འཐབ་པར་ རིམ་ལུགས་ནང་ སློད་ལེན་དག་པ་ཅིག་ལས་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་རྒྱ་

- ཟུང་ཁང་གི་དངུལ་སློད་རྒྱ་ ཐང་ཀར་དུ་ འབྲུག་བཟང་བཤམ་ཚོགས་སྡེ་ནང་ གཏང་ཡོད་པ།
- གནང་འགོ་ལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་དང་ རོ་ཚབ་གྱི་ལྟེ་གཞུང་རིམ་ལུགས་སླིག་མཐུན་མེད་པ།
- སློང་བཅར་བྱིན་ཏེ་ཡོད་པའི་གནང་འགོ་ལ་དངུལ་སོར་གྱི་ལས་བྱེད་པ་རྒྱ་གཞི་ ལུ་འཛིན་པ་རྒྱ་ལུ་སློང་བཅར་མ་ བྱིན་པར་དགོངས་ལུ་འབད་ཡོད་པ།

དེ་གིས་མ་ཚད་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ད་ལས་པར་ ཏང་ཏོམ་མའི་ཞིབ་དཔྱད་འབད་ནིའི་ ལས་ལེན་ འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལོ་རྒྱུ་ལོ་རྒྱུ་ལོ་རྒྱུ་དང་ རིམ་ལུགས་དེ་ གསར་བཟོ་འབད་ནི་ཟུང་འགོ་རྒྱ་ གཏང་ཚར་ཏེ་ཡོད་པ་ལས་ གནང་འགོ་ལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་དེ་ རོ་ཚབ་གྱི་རིམ་ལུགས་དང་གཅིག་ཁར་ གཅིག་བསྡེམ་ མ་འབད་རུང་ རོ་ཚབ་རྒྱ་གཞི་ ལག་ལེན་ཡོངས་རྫོགས་སྡེ་འཐབ་རྒྱུ་ལས་པའི་ཐབས་ཤེས་རྒྱ་སློན་དགོཔ་ཨིན།

- ii. གནང་འགོ་ལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ལུ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ རིམ་ལུགས་དེ་ནང་ ཚོག་ཐམ་འཆང་མི་དོ་ ཚབ་རྒྱ་གཞི་ལོ་རྒྱུ་རྒྱུ་སློང་མ་འབད་བར་འདུག དེ་རྒྱ་རིམ་ལུགས་ནང་རྒྱ་སློང་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཅིན་ འཛིན་སློང་གིས་ཕྱི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་གྱི་སློད་ལེན་རྒྱ་ནང་ ཚད་འཛིན་དང་ ལྷ་རྒྱུ་རྒྱ་ རོ་ཚབ་སློན་ཚན་སྡེ་འབད་ རྒྱུ་གས་ནིའི་འོས་འབབ་འོང་གི་དེ་ཨིན་པས།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལན་གསལ་ནང་ལུ་ ‘གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ནང་ རོ་ཚབ་ཚུ་འདྲུལ་
 མཐུན་གྱི་ཐོ་ཡོད་པ་དང་ རོ་ཚབ་ཚུ་བསྐྱར་གསོ་འབད་བའི་སྐབས་ ཏུ་མཐུན་འཕྲོ་མཐུན་དེ་རང་འབད་ཡོད་པ་ཨིན། ང་
 བཅས་གྱིས་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ལུ་ཡིག་ཚུ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་བསྐྱར་ཨིན་པ་དང་ དགོས་མཁོ་ཡོད་པའི་ས་གོ་
 བུ་ ལུ་བ་པོའི་ལ་གསལ་ཚུ་བཅུགས་ཏེ་ བསྐྱར་བཅོས་ཚུ་མཉམ་སྲེབ་འབད་ནི་ཨིན། དེ་གིས་མ་ཚང་ གྲོས་འདེབས་བཀོད་
 ཡོད་པ་བཞིན་ཏུ་ ང་བཅས་གྱིས་ལྷ་རྟོག་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ ཏུ་མཐུན་བཅོ་ཡོད་པའི་ཐོ་ཚུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་
 འཛིན་གྱི་ཡོངས་འབྲེལ་འཆར་སློང་དང་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་གྱི་རིམ་ལུགས་ནང་བཅུགས་ནི་ཨིན། དེ་ལས་བརྟེན་ བོང་
 འཁོད་གྱི་ཞིབ་རྟོག་དེ་ བཞག་ཐབས་ཅིག་མཛད་གནང་།’

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ལོ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཏུ་མཐུན་བཅོ་ཡོད་པའི་ཐོ་དེ་ལུ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ ཐོ་དེ་ཏེ་མ་ཕྱིས་
 ཞིབ་རྒྱབ་པའི་སྐབས་ ཕྱིས་ཞིབ་སྟེ་ཚན་ལུ་སྟོན་མི་ཐོ་དེ་རང་ཨིན་པས། རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ལོ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་
 འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ནང་ ཐོ་ཚུ་རྒྱུན་སྲོལ་འབད་དེ་མེད་པ་དང་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལྷ་རྟོག་
 དང་ ལྷ་རྟོག་འབད་ནིའི་དགོས་མཁོ་ཡོད་པའི་སྐབས་ རིམ་ལུགས་ནང་ལས་བཏོན་ཚོགས་ཚོགས་ཡོད་པ་བཅོ་ཡོད་པའི་དོན་ལས་ རོ་
 ཚབ་གྱི་ཐོ་ཚུ་ཡོངས་རྫོགས་སྟེ་རིམ་ལུགས་ནང་བཅུགས་ཚུགས་པའི་ཚ་རྒྱུན་ཚུ་བཅོ་དགོས་འདུག་ཟེར་ཡང་བསྐྱར་ཏུ་ལུ་ནི་ཨིན།

iii. གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་དེ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ རིམ་ལུགས་ནང་ རོ་ཚབ་ཚུ་གི་ལས་དོན་
 བཞག་ཞིབ་འབད་ནིའི་ཁྱད་རྣམ་མེད་པ་དང་ ཡང་ན་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་རོ་ཚབ་ཚུའི་ལས་
 དོན་ལྷ་རྟོག་གི་དོན་ལས་ བཞག་ཞིབ་འབད་ཡོད་པའི་སྐབས་བྱེད་གྱི་ཐོ་བཀོད་ཚུ་ཡང་མིན་འདུག། དེ་གིས་མ་ཚང་
 རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ཕྱིར་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ ཆིངས་ཡིག་སྐབ་བཀོད་དེ་ནང་ རྒྱལ་གཞུང་
 དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་གནང་འགོལ་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ཚོགས་ཐམ་དེ་ཏུ་ལུ་ལོ་ལོ་ལོ་གཅིག་ཆ་གནས་ཡོད་པ་
 དང་ དེའི་ལུ་ལས་ རང་སོའི་ཆོང་འབྲེལ་གྱི་ལུ་གི་གྲུབ་འབྲས་/ལག་ལེན་དང་འབྲེལ་ བསྐྱར་གསོ་འབད་ནི་ཨིན་པ་
 སྟེ་འཁོད་དེ་འདུག། ཨིན་རུང་ ཆོང་འབྲེལ་ཚུ་བཀོལ་སྟོན་མ་འབད་བར་ལོ་ལོ་ལོ་གཉིས་དང་གསུམ་ལས་ལྷག་སྟེ་ཡོད་
 རུང་ རོ་ཚབ་གྱི་ཚོགས་ཐམ་ཚུ་བསྐྱར་གསོ་འབད་དེ་འདུག།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལན་གསལ་ནང་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོགས་ཐམ་བསྐྱར་གསོ་འབད་ནིའི་བྱ་
 རིམ་ཚུ་གི་སྐོར་ལས་ལ་གསལ་རྒྱབ་སྟེ་ཡོད་པ་དང་ བསྐྱར་གསོ་ཚུ་འབྲེལ་ཡོད་གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་ཚུའི་ལུ་གི་གྲུབ་འབྲས་
 ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་འབད་ནི་སྟེ་བཀོད་དེ་འདུག།

གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོགས་ཐམ་ཚུ་ ལུ་གི་གྲུབ་འབྲས་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ བསྐྱར་གསོ་འབད་ནི་ཨིན་མི་དེ་ རྒྱལ་གཞུང་
 ཕྱི་ལོ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་རོ་ཚབ་ཚུ་ཡོད་པ་ཨིན། ཨིན་རུང་ ཚོགས་ཐམ་ཚུ་བསྐྱར་གསོ་འབད་ནིའི་གཞི་རྟེན་གྱི་དོན་ལས་

(AASBB) གྱི་དགོས་མཁོ་དང་འཕྲིལ་ འབྲུག་གི་ཕྱི་འཛིན་གནས་ཚད་དང་གཅིག་ཁར་ འཕྲིལ་བསྟན་འབད་བའི་བསྐྲང་ འདུག་ ཡིན་རུང་ གཅིག་བསྟོན་དུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་དེ་ མང་ཆེ་ཤོས་རང་ སྤྱིར་བཏང་ངོས་ལེན་འབད་ ཡོད་པའི་ཕྱི་འཛིན་གྱི་གཞི་རྩ་ (GAAP) དང་འཕྲིལ་བསྟན་འབད་དེ་བཟོ་སྟེ་ཡོད་པ་དང་ འབྲུག་གི་ཕྱི་འཛིན་གནས་ ཚད་གྱི་དགོས་མཁོ་ཚུ་དང་འཕྲིལ་ཚུགས་པ་བཟོ་ནིའི་དོན་ལས་ རྒྱ་སྐད་མ་འབད་བར་འདུག་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་འཛིན་དབང་ འཛིན་གྱིས་ཕྱི་འཛིན་དང་ སྟན་ལུ་ཕུལ་ནིའི་ལཱ་འགན་ཚུ་ MS Excel གི་ཐོག་ལས་ སོ་སོ་སྟེ་འབད་དེ་ཡོད་པ་ངོས་འཛིན་ འབྲུང་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་བརྟམ་སྟེ་རང་ གཅིག་བསྟོན་དུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་དེ་གིས་ བསམ་གསལ་རྒྱབ་འཛིན་ རྒྱུང་གི་ལས་དོན་ལུ་རྒྱབ་རྟེན་འབད་མི་བཏུབ་པས།

དེ་གིས་མ་ཚད་ རྒྱལ་གཞུང་དུལ་ཁང་དབང་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༡ གི་ལོ་མཇུག་ལུ་ རྒྱལ་སྤྱིའི་དུལ་ཁང་ཕྱི་འཛིན་ལུ་ གནས་ཚད་དང་འཕྲིལ་བསྟན་འབད་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་ཡོད་པ་དང་ དེ་གིས་ ད་ལྟོ་གནས་ཡོད་ཀྱི་ཕྱི་འཛིན་ལམ་ལུགས་ དེ་ལུ་ ཉེང་སྐལ་ར་བསྐྱར་བཅོས་འོང་ནི་མས། རྒྱལ་སྤྱིའི་དུལ་ཁང་ཕྱི་འཛིན་ལུ་གནས་ཚད་དང་འཕྲིལ་བསྟན་གྱི་དགོས་མཁོ་ དེ་ རྒྱབ་ཐབས་ལུ་ དུལ་ཁང་ལས་དོན་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ གཅིག་བསྟོན་དུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་དང་ གཅིག་ཁར་མཉམ་སྟེ་འབད་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་ཚུ་འཛིན་སྐྱོང་ལུ་ཕུལ་ཏེ་འདུག་ དུལ་ཁང་ལས་དོན་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལོ་ངོ་ གསལ་གྱི་ཐབས་བྱས་འཆར་གཞི་དང་འཕྲིལ་བ་ཅིན་ འབྲུག་གི་ཕྱི་འཛིན་གནས་ཚད་དང་ རྒྱལ་སྤྱིའི་དུལ་ཁང་ཕྱི་འཛིན་ལུ་ གནས་ཚད་གྱི་དགོས་མཁོ་ཚུ་མཉམ་སྟེ་འབད་ཚུགས་པའི་ཕྱི་འཛིན་གྱི་རིམ་ལུགས་སྐྱོང་སྐྱོང་ཅིག་གི་དགོས་མཁོ་འདུག།

དེ་བརྟམ་སྟེ་རང་ དུལ་ཁང་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ གཅིག་བསྟོན་དུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ནང་ པར་ རིས་ལུ་ པའི་ནང་ གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་བསྐྱར་བཅོས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཚུ་དགོས་སྟེ་བཀོད་དེ་འདུག།

Subject: New requirements of Accounts relating to CMD.

In line with your memo no. RMA/ITD-Memo/1718 dated September 12, 2017, we would like to list down the following new requirements:

1. CMD Balance Sheet
2. Interface for Banks to upload the currency Chest Balances
3. ICBS access for Regional offices for daily transactions
4. Integrated voucher posting between CMD and Banking Department for Currency Chests and cash remittances.
5. Coins Balance Report
6. FCFC Backing against currency in circulation Report.
7. Inventory system of the Sample Coins
8. Inventory system for Currency museum
9. Option in ICBS for multiple requisitions from counters
10. Provision for sending Non Issuable notes from vault to destruction
11. Provision for ICBS to generate Dashboard updates
12. Balance confirmations certificates of currency notes
13. Monthly Management Information System
14. Monthly Statements
15. *for Fresh Notes consumption report*

པར་རིས་ལུ་ པའི་ནང་ གཅིག་བསྟོན་དུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ནང་བསྐྱར་བཅོས་དགོ་པའི་ལུ་བ་ཚུ།

བསྐྱར་བཅོས་དེ་ཚུ་ ད་ལྟོ་ཚུན་མ་འབད་བར་ཡོད་པ་དང་ དེ་ལས་བརྟེན་ གཅིག་བསྟོན་དུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་ གཞུང་དེ་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དུལ་ཁང་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་དུལ་ཁང་ཕྱི་འཛིན་ལུ་བཞག་ཚུ་བཏོན་ནི་བརྟམ་བའི་ ལས་དོན་གཙོ་བོ་

དག་པ་ཅིག་འབད་མ་ཚུགས་པར་འདུག། གཅིག་བསྐྱོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་བཟུམ་མའི་གལ་ཅན་གྱི་
རིམ་ལུགས་ཀྱི་སྐྱེད་མ་འབད་མི་ལས་བརྟེན་ རིམ་ལུགས་དེ་དགོས་མཁོ་མེད་པ་སོང་སྟེ་ ཚོང་འབྲེལ་ལག་ལེན་གྱི་དོན་ལས་
བཀོལ་སྤོང་མ་འབད་བར་བཞག་ནི་འི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལན་གསལ་ལུ་ ‘གཅིག་བསྐྱོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་དེ་ནང་ མི་
སྟོབས་དང་ ཅ་ཆས་ཐོ་གཞུང་ དངུལ་དང་ དངུལ་ཁང་ལས་དོན་ལ་སོགས་པའི་ གཅིག་བསྐྱོམ་གྱི་རིམ་ཚན་ཚུ་ མ་འབྲམ་
སོ་སོ་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན། རིམ་ལུགས་དེ་ བསྐྱར་བཅོས་འབད་དགོ་པའི་ལུ་བ་ཚུ་དང་འཁྲིལ་ མང་ཆེ་ཤོས་རང་ སྤྱི་བཟང་ངོས་
ལེན་འབད་ཡོད་པའི་ཕྱི་འཛིན་གྱི་གཞི་རྩ་ལས་ རྒྱལ་སྤྱིའི་དངུལ་ཕྱི་སྐྱེད་ལུ་འགན་ཚད་ལུ་ ཕྱི་འཛིན་གྱི་སྤྱི་བཟུང་དང་
འབྲེལ་བའི་བསྐྱར་བཅོས་ཚུ་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། བསྐྱར་སྤོང་ཚུ་ ད་ལྟོ་སོར་སྐྱར་འབད་དོ་ཡོད་པ་དང་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༢ ལས་
ཡོངས་རྫོགས་འཁྲིལ་བསྐྱེད་འབད་ཚུགས་པའི་རེ་བ་བསྐྱེད་པ་ཨིན། ད་ལྟོ་ཚུན་ ཕྱི་འཛིན་གྱི་སྐྱར་སོར་དང་ འབྲེལ་ཡོད་
དངུལ་འབྲེལ་གྱི་སྐྱེད་ལུ་སྤྱི་བཟུང་གི་ཚུ་ རྒྱལ་སྤྱིའི་དངུལ་ཕྱི་སྐྱེད་ལུ་འགན་ཚད་དང་འཁྲིལ་བསྐྱེད་བཅོ་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན། ཕྱི་
འཛིན་གྱི་སྐྱར་སོར་དེ་འབྲུང་བཞིན་པའི་བྱ་རིམ་ཅིག་ཨིན་མ་ལས་ དགོས་མཁོ་དང་ འོས་འབབ་གསལ་པ་དགོས་ཡོད་མི་ཚུ་
ཚོང་འབྲེལ་གྱི་སྤྱི་བཟུང་གི་ཚུ་གིས་ཐག་གཅད་འབད་དགོས་ཡོད་པ་ལས་ ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་རིམ་ལུགས་དེ་ ཕྱི་འཛིན་གྱི་སྤྱི་
བཟུང་གསལ་པ་ཚུ་བྱེད་འབད་ནི་འི་དོན་ལས་ ཉེང་སྐལ་གྱི་སྐྱེད་གཞུང་གི་ཨིན། དེ་ལས་བརྟེན་ ཞིབ་རྟོག་དེ་ བཞག་ཐབས་
ཅིག་མཛད་གནང་།

ལས་ལེན་མཛད་ཡོད་པ་བཞིན་ཏུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་དགོས་མཁོ་འོའི་བསྐྱར་བཅོས་དང་
འཁྲིལ་ གཅིག་བསྐྱོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ནང་ འབྲེལ་ཡོད་བསྐྱར་བཅོས་ཚུ་ མཉམ་སྡེ་བའབད་དེ་
བསྐྱར་སྤོང་འབད་ཚུགས་པ་རེས་བརྟེན་བཅོ་དགོས་ཨིན།

༣.༢ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་ཚུ་ ཚོང་འཛིན་འབད་ནི་ནང་ ཚད་སྐྱོན་འབྱུང་ཡོད་པ།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་འདི་ འབྲུག་གི་དངུལ་ཁང་ལྟེ་གཞུང་ཨིན་མ་ལས་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་ཚུ་གི་ཚོག་
ཐམ་ཚུ་ ཕྱིར་སྤོང་དང་ བསྐྱར་གསོ་ དེ་ལས་ ཆ་མེད་གཞུང་གི་འི་དབང་ཆ་ཡོད་པ་ཨིན། རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་
གྱིས་གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་ཚུ་འི་ལས་དོན་ཚུ་ ཆིངས་ཡིག་སྐབ་བཀོད་དང་ དངུལ་སོར་བསྐྱར་གྱི་བཅའ་ཡིག་དང་ སྤྱི་གསལ་
གཞི་ ༢༠༡༥ ཅན་མ་དང་འཁྲིལ་བསྐྱེད་འབད་ཡོད་མེད་ ཏུས་ཐོག་ལུ་ལྟོག་འབད་ནི་འི་འགན་དབང་ཡོད་པ་ཨིན།

འབྲུག་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་ཚུ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལས་ ཆ་
འཛིན་འབད་དེ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་རྒྱུན་སྐྱོད་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ཐོ་དང་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་ལས་

ཕྱི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ཚོགས་ཐམ་འཆང་མི་ཚུ་གི་ཐོ་དང་འཁྲིལ་ཕྱི་དང་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ སྤྱི་ལོ་ ༥ པ་ཚུན་ ཟ་ཁང་དང་
རང་རྒྱུ་གི་ཚོང་འབྲེལ་ཚུ་བཅུ་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་འབད་མི་ལཱ་ འདུག

རིམ་ལུགས་ནང་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་ཚུ་འོ་ཡོངས་ཚོགས་སྐྱེ་མེད་པ་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ལོ་དབང་འཛིན་གྱིས་
ལྷན་བསྐྱར་དང་ དཔུང་ཞིབ་འབད་ནི་འོ་ཡོངས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་དང་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་ལས་
ལག་ཐོག་གི་ཐོ་ཚུ་ལེན་ཏེ་ཡོད་པ་ཨིན།

༣.༢.༡ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་དང་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་གྱི་བར་ན་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་ སོར་འབད་མི་ཚུ་འོ་ཡོངས་ནང་ ལྷན་པར་ལུགས་ཏེ་ཡོད་པ།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ཚོགས་ཐམ་སྤོད་ཡོད་པའི་གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་པ་ཚུ་འོ་ཡོངས་དང་ ཚོང་འབྲེལ་
ལས་ཁུངས་ལས་འབྲེལ་ཡོད་པའི་ཐོ་ཡིག་གཉེས་ལྷན་བསྐྱར་འབད་བའི་སྐབས་ གཤམ་གསལ་གྱི་ཆད་སྤོམ་ཚུ་ རོས་འཛིན་
འབྱུང་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན།

i. གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོགས་ཐམ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ཕྱིར་སྤོད་འབད་དེ་ཡོད་ཅུང་ ཚོང་ འབྲེལ་ཚོགས་ཐམ་གྱི་དོན་ལས་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་ནང་ཐོ་བཀོད་མ་འབད་བར་ཡོད་པ།

གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་པ་ཚུ་འོ་ཡོངས་ཡིག་སྐབ་བཀོད་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་
གྱིས་གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་པ་ཚུ་ལུ་ ཚོགས་ཐམ་དེ་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་ལས་ཆ་གནས་ཡོད་པའི་ཚོང་འབྲེལ་
གྱི་ཚོགས་ཐམ་དེ་སྤོམ་ནི་ཡོད་པ་ཅིན་རྒྱུ་ཅིག་སྤོད་དགོ་པ་འབད་འདུག ཨིན་ཅུང་ རང་རྒྱུ་གི་གནང་འགྲོལ་དངུལ་
སོར་པ་ཚུ་འོ་ཡོངས་ལྷན་བསྐྱར་འབད་བའི་སྐབས་ རང་རྒྱུ་དངུལ་སོར་པ་^{༡༤} ཡོད་པ་དང་ དེ་འོ་ཡོངས་^༥
གིས་ ཚོང་འབྲེལ་ཚོགས་ཐམ་གྱི་དོན་ལས་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་ནང་ ཐོ་བཀོད་མ་འབད་བར་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་
ལས་དབང་འཛིན་ལས་ཚོགས་ལེན་ཏེ་འདུག ལ་གསལ་ཚུ་ ཟུར་སྐྱུགས་^༦ པའི་ནང་བཀོད་དེ་ཡོད།

དེ་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོགས་ཐམ་དེ་ ཕྱིར་སྤོད་མ་འབད་
བའི་སྐབས་ལས་ རྒྱལ་ཉེན་ཡིག་ཆས་ཚུ་བདེན་དཔུང་མ་འབད་ཕྱི་དང་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་པ་དེ་ཚུ་གིས་ ཆ་
གནས་ཡོད་པའི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ཚོགས་ཐམ་མེད་པར་ཁྲིམས་འགལ་གྱི་ཐོག་ ཚོང་འབྲེལ་འབད་ཡོད་པ་སྤོམ་མས།
ལྷན་བསྐྱར་འབད་བའི་སྐབས་ ཚོང་འབྲེལ་དང་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཆ་གནས་ཡོད་པའི་ཚོགས་ཐམ་འཆང་མི་
རང་རྒྱུ་གི་དངུལ་སོར་པ་གསུམ་རྒྱུ་ཅིག་འདུག

ii. **ཚོང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་དངུལ་སོར་ཚོང་འབྲེལ་ཚོག་ཐམ་ཕྱིར་སློད་འབད་དེ་ཡོད་ཅུང་** གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་ཚོག་ཐམ་གྱི་དོན་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ནང་ ཐོ་བཀོད་མ་འབད་བར་ཡོད་པ།

རྒྱལ་གཞུང་ཚུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཕྱི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་གྱི་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིགས་གཞི་༢༠༡༥ ཅན་མའི་ནང་ དངུལ་སོར་བསྐྱར་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ གནང་འགྲོལ་འབད་དེ་ཡོད་མི་མེན་པར་ གཞན་མི་ངོམ་ག་ རང་འབད་ཅུང་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ལས་ ཚོག་ཐམ་ལེན་ནིའི་དོན་ལས་ ལྷ་ཡིག་ཕུལ་དགོ་ཟེར་ འཁོད་དེ་ཡོད་མི་ལུ་མ་ལྟོས་པར་ རང་རྒྱུ་གི་དངུལ་སོར་པ་༡༤ ལས་༥ གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་ འཛིན་གྱི་གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོག་ཐམ་དེ་མེད་པའི་ངོས་འཛིན་འབྱུང་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན། (ཟུར་སྒྲིགས་༥ པའི་ རང་ཡོད།) དངུལ་སོར་པ་དེ་ཚུ་ལུ་ ཆ་གནས་ཡོད་པའི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ཚོག་ཐམ་ཡོད་ཅུང་ ཚོག་ཐམ་འཆང་མི་༥ ལུ་ རྒྱུ་མ་ཅིག་ དངུལ་སོར་བསྐྱར་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་འབད་ཚོག་པའི་ཚོག་ཐམ་ཡོད་པ་དང་ གཞན་མི་ཚོག་ཐམ་ཚུ་ སིལ་ ཚོང་དང་ ལྷ་བཤའ་ལས་སྟེ་ དེ་ལས་ ཟུང་ཚོང་འབྲེལ་ཚུ་གི་ཚོག་ཐམ་ཨིན་པས། གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ ཚོག་ཐམ་མེད་པ་ལས་ ཁོང་ཚུ་གིས་ མི་ག་དང་གཅིག་ཁ་ཡང་ ཕྱི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་ཚུ་འབད་ནིའི་གནང་བ་མེད་པ་ ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལན་གསལ་ལུ་ ཁོང་ཚུ་གིས་ད་ལྟོ་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་པ་ཚུ་གི་རའི་ ཚོང་ འབྲེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཕྱིར་སློད་འབད་ཡོད་པའི་ཚོང་འབྲེལ་ཚོག་ཐམ་ཚུ་ཆ་གནས་ཡོད་མེད་ བདེན་དཔུང་འབད་བའི་བསྐྱར་ ཨིན་ཟེར་བཤད་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་གིས་མ་ཚད་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོག་ ཐམ་ཕྱིར་སློད་འབད་ནིའི་ནང་ དབང་ཆའི་སྐོར་ལས་ བཟོ་ཟུང་བ་དང་བར་མའི་ལས་ཁུངས་དང་གཅིག་ཁར་ཡང་ གོས་ བསྐྱར་འབད་བའི་བསྐྱར་ཨིན་མ་སྟེ་བཤད་ཡོད་པ་ཨིན། ལྷག་པར་དུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་ འགྲོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོག་ཐམ་མེད་པར་ དངུལ་སོར་གྱི་ཞབས་ཏོག་སྒྲེལ་སློད་འབད་མི་ཚུ་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་ འཛིན་ནང་ ཐོ་བཀོད་འབད་དགོ་པའི་གསལ་བསྒྲགས་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

ལས་ལེན་མཛད་དོ་བཟུམ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་དང་གཅིག་ཁར་ ལུང་པར་ ལྷགས་ཏེ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཚུ་ ངོས་འཛིན་དང་དཀའ་བསལ་འབད་དེ་ འཛིན་སྐྱོང་དང་ལན་འཆར་ག་ཞིའི་སྐྱེན་ལུ་ཐོག་ ལས་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་ལུ་གནང་དགོ་པ་ཨིན། ད་ལས་པར་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོག་ཐམ་ཚུ་ལྷག་འབྲེལ་ཕྱིར་སློད་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་དང་ བཟོ་ཟུང་ བ་དང་བར་མའི་ལས་ཁུངས་དང་གཅིག་ཁར་ ལེགས་སྒྲིག་གསལ་ཏོག་ཏོ་འབད་བཟོ་དགོ་དང་ དེ་རྒྱལ་གཞུང་ཚུམ་ཞིབ་ དབང་འཛིན་ལུ་གནང་དགོ་པ་ཨིན། དེ་གིས་མ་ཚད་ དངུལ་སོར་བསྐྱར་པའི་ཚིངས་ཡིག་སྐབ་བཀོད་ནང་ཡོད་པའི་དགོས་དོན་

ཚུ་ དམ་དམ་སྤེ་བསྐྱར་སྤྱོད་འབད་དགོ་པ་དང་ ཚ་གནས་ཡོད་པའི་ཚོག་ཐམ་གྱི་དགོམ་མའའི་སྐོར་ལས་ གནང་འགོལ་དངུལ་
སོར་པ་གོར་ལུ་ གོ་རྟོགས་སྤྱོད་དགོཔ་འདུག

iii. **རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ཟ་ཁང་ཚུ་ལུ་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོག་ཐམ་ཕྱིར་སྤྱོད་མ་འབད་
བར་ཡོད་པ།**

དེ་བརྩམ་སྤེ་རང་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ འབྲུག་ལྷ་བཤལ་ཚོགས་སྡེ་ལས་ལེན་ཡོད་པའི་ཟ་ཁང་ཚུ་
གི་ཐོག་ཡིག་དང་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ཟ་ཁང་ཚུ་ལུ་གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོག་ཐམ་
ཕྱིར་སྤྱོད་འབད་ཡོད་མི་གཉིས་ ལྷ་བཤལ་དབང་འབད་བའི་སྐབས་ ལྷ་བཤལ་པའི་ཟ་ཁང་༡༧ ལས་ ཟ་
ཁང་༣༠ ལུ་རྒྱུམ་ཅིག་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོག་ཐམ་ཕྱིར་སྤྱོད་འབད་ཡོད་པ་དང་ (ཐིག་ཁྲམ་༢ པའི་ནང་
བཅུད་བསྐྱ་བཀོད་དོ་བརྩམ་) གཞན་ཟ་ཁང་༡༡ གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ལས་ གནང་བ་ཡོད་
པའི་ཚོག་ཐམ་མེད་པར་ ཁྲིམས་འགལ་གྱི་སྐོ་ལས་ ཕྱི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་འབད་སྤོད་པའི་བརྒྱུ་མཚན་འབྱུང་ཡོད་པ་
ཨིན། བརྒྱ་དོན་ཁ་གསལ་དེ་ ཟུར་སྐྱུགས་༣ པའི་ནང་ བཀོད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

ཐིག་ཁྲམ་༢ པ་: ལྷ་བཤལ་པའི་ཟ་ཁང་ཚུ་ལུ་གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོག་ཐམ་ཕྱིར་སྤྱོད་འབད་ཡོད་པའི་བཅུད་བསྐྱ།

ལྷ་བཤལ་པའི་ཟ་ཁང་ཚུ་ལུ་གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོག་ཐམ་ཕྱིར་སྤྱོད་འབད་ཡོད་པའི་བཅུད་བསྐྱ།	
འབྲུག་ལྷ་བཤལ་ཚོགས་སྡེ་དང་འཁྲིལ་བའི་ལྷ་བཤལ་ཟ་ཁང་གི་བསྐྱེམས་	༡༧
གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོག་ཐམ་ཕྱིར་སྤྱོད་འབད་ཡོད་པའི་ཟ་ཁང་གི་བསྐྱེམས་	༣༠
གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོག་ཐམ་མེད་པའི་ཟ་ཁང་གི་བསྐྱེམས་	༡༡

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཟ་ཁང་ཚུ་གོར་ལུ་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོག་ཐམ་དེ་ དེས་པར་དུ་དགོཔ་
མེད་པའི་ཁ་གསལ་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་གིས་མ་ཚང་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ལས་
ཕྱི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་བཀག་འཛིན་འབད་ཐབས་ལུ་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་པ་ཚུ་ལུ་ ཕྱི་དངུལ་བཙོང་མི་ལྷ་བཤལ་པ་ཚུ་
གིས་ རིམ་ལུགས་ལས་བཏོན་པའི་དངུལ་རྒྱུ་གི་འབྱོར་རྒྱུ་ལས་ སྤོན་པའི་འབྲུག་ལས་ ཕྱི་དངུལ་ལུ་ལོག་སོར་བསྐྱར་འབད་
བཅུབ་ཨིན་ཟེར་བཤད་ཡོད་པ་ཨིན།

ལྷག་པར་དུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ དངུལ་སོར་བསྐྱར་གྱི་ཞབས་ཏོག་སྐྱེལ་སྤྱོད་འབད་མི་ཚུ་གིས་ གནང་
འགོལ་དངུལ་སོར་ཚོག་ཐམ་གྱི་དོན་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ནང་ ཐོ་བཀོད་འབད་དགོ་པའི་ གསལ་
བསྐྱུགས་འབད་ཡོད་པ་སྤེ་བཤད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ཟ་ཁང་ཚུ་གོར་ལུ་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོག་ཐམ་ཕྱིར་སྤྱོད་མ་འབད་བ་ཅིན་
ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་དངུལ་སོར་བསྐྱར་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་འབབ་ཞིའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་ཟེར་ ཡང་བསྐྱར་དུ་བཤད་ནི་ཨིན། དེ་ལས་བརྟེན་

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ལོ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལྷ་རྟོག་དམ་དམ་འབད་དགོཔ་དང་ ཟ་ཁང་ཚུ་གིས་གནང་བ་མེད་པའི་ཕྱི་དངུལ་སོར་
བསྐྱར་འབད་ནི་ལས་བཀག་འཛིན་འབད་ཐབས་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ལྷ་བཤལ་པའི་ཟ་ཁང་གེ་ར་ལུ་
གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོག་ཐམ་ཕྱིར་སྤོད་འབད་དགོ་པའི་ནམ་ལྷུ་ལ་འབད་མ་ཡིན།

3.2.3 གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་པ་ཚུ་ལུ་ལྷ་རྟོག་ལང་མ་སྤྲོ་མེད་པ།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ཕྱིར་སྤོད་འབད་ཡོད་པའི་ ཚིངས་ཡིག་སྐབ་བཀོད་ནང་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་
གྱི་ཚོག་ཐམ་དེ་ ས་གནས་གྱི་རུང་བལྟ་བ་དང་ རྟེན་གཞི་ཡོད་མེད་གྱི་ཞིབ་དཔྱད་ཚུ་འབད་ཚར་བའི་ཤུལ་ལས་རྒྱུང་མ་ཅིག་
ཕྱིར་སྤོད་འབད་ཚོག་ཟེར་འཁོད་དེ་འདུག།

ཡིན་རུང་ ཚོག་ཐམ་ཚུ་ ས་གནས་དང་ རྟེན་གཞི་ཚུ་ཡོད་མེད་གྱི་བདེན་དཔྱད་མ་འབད་མ་ལས་ ཕྱིར་སྤོད་འབད་དེ་འདུག།
གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་པ་ཚུ་འི་ས་གནས་ནང་ལྷ་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ Bhutan Money Exchanger དང་
Bhutan Xchanger གཉིས་ནང་མ་གཏོགས་ རང་རྒྱུ་གི་གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་པ་གཞན་ཚུ་ནང་ དངུལ་སོར་
བསྐྱར་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་དོན་ལས་ ཡིག་ཚང་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་མེད་རུང་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་གྱི་ཚོག་ཐམ་ཚུ་ ཕྱིར་
སྤོད་འབད་དེ་འདུག།

དེ་གིས་མ་ཚད་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ལོ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་གྱི་རོ་ཚབ་¹⁰ གི་ས་གནས་ནང་ ལྷ་ཞིབ་
འབད་བའི་སྐབས་ རོ་ཚབ་² གྱིས་ གཞི་བཙུགས་འབད་བའི་ཉེན་མ་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཚར་
² ལས་ལྷག་སྟེ་ལྷ་ཞིབ་འབད་ཡོད་པ་དང་ རོ་ཚབ་³ གྱིས་ ཚར་གཅིག་ཡང་ལྷ་ཞིབ་འབད་བ་མ་འོངམ་ དེ་ལས་ གཞན་ཚུ་
གིས་ རོ་ཚབ་³ ལྷག་པའི་ཤུལ་ལས་ ཚར་གཅིག་ལྷ་ཞིབ་འབད་བ་འོང་ཡོད་པ་སྟེ་བཤལ་དེ་ཡོད་པ་ཡིན།

དེ་འབད་མ་ལས་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་པ་ཚུ་ལུ་ ཉུང་མཐའི་ལྷ་རྟོག་འབད་ཡོད་པ་ལས་ ཕྱི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་གྱི་ཚོང་
འབྲེལ་ཚུ་དོན་སྤོང་ཅན་སྟེ་ཚད་འཛིན་འབད་མ་ཚུ་གསལ་འགྲོ་ནིའི་ཉེན་ཁ་འདུག།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལན་གསལ་ལུ་ 'རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་
པ་ཚུ་ལུ་ ལོ་བསྐྱར་གྱི་ཐོག་ལས་ ཞིབ་དཔྱད་འབད་དོ་ཡོད་པ་དང་ དེའི་སྐབས་ རྟེན་གཞི་དང་ སྤོད་ལེན་ཚུ་ (སྤོད་ལེན་ཚུ་
མིག་སྟོན་འབད་ནི་ཡོད་) བདེན་དཔྱད་འབད་དོ་ཡོད་པ་ཡིན། རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཚོག་ཐམ་ཚུ་ཕྱིར་
སྤོད་མ་འབད་བའི་སྤྱོད་ལུ་ རྟེན་གཞི་དང་ ས་གནས་གྱི་དགོས་མཁོ་ཚུ་བདེན་དཔྱད་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ ཞིབ་དཔྱད་
འབད་ནི་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་གིས་མ་ཚད་ ད་ལས་མར་ ང་བཅས་གྱིས་རྟེན་མའི་ཞིབ་དཔྱད་ཡང་འབད་ནི་ཡིན།'

རྒྱལ་གཞུང་དབུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་འགྲོལ་དབུལ་སོར་པ་ཚུ་ལུ་ ལོ་བསྟར་བཞིན་ཏུ་ཞིབ་དཔྱད་འབད་ནི་ཡོད་པ་
ཡིན་ཅུང་ ཟླ་མེད་ཀྱི་ཞིབ་རྟོག་ནང་ བཀོད་དོ་བཟུམ་ ད་ལྟོ་གི་ཞིབ་དཔྱད་དེ་ ལངས་སྤེལ་མེན་འདུག་ དེ་འབད་མ་ལས་ རྒྱལ་
གཞུང་དབུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་འགྲོལ་དབུལ་སོར་པ་ཚུ་ལུ་ ཚད་འཛིན་དོན་སྲིད་ཅན་སྤེལ་འབད་ཐབས་ལུ་ ལྷ་
རྟོག་དམ་དམ་དང་ འཕམ་འཕམ་རང་ཞིབ་དཔྱད་འབད་དགོ་པ་ཡིན།

༡.༡.༣ གནང་འགྲོལ་དབུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ནང་ གནང་འགྲོལ་དབུལ་སོར་ངོ་ཚབ་ཚུ་གི་བདེ་དོན་ཡོངས་ ཚོགས་མེད་པ།

རྒྱལ་གཞུང་དབུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་འགྲོལ་དབུལ་སོར་ངོ་ཚབ་ཚུ་ལུ་ཚོགས་ཚུ་ཕྱིར་སྤོང་འབད་བའི་སྐབས་
མཐུན་ཚུ་ཚུ་ཚུ་ཚུ་གསལ་སྤེལ་བཟུགས་པ་ལེས་བརྟན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལས་ ཁོང་ཚུ་གི་ཚགས་གནས་ཚུ་ བརྟག་ཞིབ་འབད་
དགོ་པ་དེ་ གལ་ཅན་ཅིག་ཡིན། དེ་འབད་མ་ལས་ གནང་འགྲོལ་དབུལ་སོར་ངོ་ཚབ་ཚུ་འི་ཚགས་གནས་བཅིས་ཏེ་ འབྲེལ་ཡོད་
བདེ་དོན་ཚུ་ གནང་འགྲོལ་དབུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ནང་ རྒྱན་སྦྱོང་འབད་དགོ་པ་ཡིན། ཁོམ་ཚོགས་ནང་ དེ་བཟུམ་མའི་མཐུན་
ཚུ་ཚུ་ཡོད་པའི་གོ་རྟོགས་འབད་ཐབས་ལུ་ དེ་བཟུམ་མའི་བདེ་དོན་ཚུ་ མི་དམངས་དང་ ལྷ་བཤའ་པ་ཚུ་གི་དོན་ལས་ དཔེ་
སྤྱོད་འབད་དགོ་པ་དེ་ཡང་ ལག་ཆེ་བྱ་གསལ་ཡིན།

ཡིན་ཅུང་ རྒྱལ་གཞུང་ཟླ་མེད་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་འགྲོལ་དབུལ་སོར་ངོ་ཚབ་ཚུ་གི་བདེ་དོན་ཡོངས་ཚོགས་ཚུ་ གནང་
འགྲོལ་དབུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ནང་རྒྱན་སྦྱོང་འབད་དེ་མེད་པ་དང་ ཡང་ན་ མི་དམངས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་ཀྱི་དོན་ལས་ བདེ་དོན་དེ་
ཚུ་ རྒྱལ་གཞུང་དབུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ཡོངས་འབྲེལ་འཆར་སྤོམ་ནང་ ལྷ་བཟུགས་མ་འབད་བར་ཡོད་པའི་ རོས་འཛིན་
འབྲུང་སྟེ་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་གིས་མ་ཚད་ རང་རྒྱུ་གི་དབུལ་སོར་བསྐྱར་པ་ཚུ་མང་ཆེ་ཤོས་རང་ ཐིམ་སྤྱོད་ཁོམ་ཁར་ རིང་ཚད་
མི་ཉར་དག་པ་ཅིག་གི་ནང་འཁོད་ སྤྱང་སྟེ་འདུག། གནང་འགྲོལ་དབུལ་སོར་ངོ་ཚབ་ལ་ལུ་ཅིག་ དབུལ་ཁང་ལས་དོན་ཞབས་
རྟོག་གི་ཉེ་འདབས་ལུ་ཡང་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་འདུག།

དེ་ལས་བརྟེན་ རྒྱལ་གཞུང་དབུལ་ལས་དབང་འཛིན་ལུ་ ལྷ་རྟོག་གི་དོན་ལས་ གནང་འགྲོལ་དབུལ་སོར་ངོ་ཚབ་ཚུ་གི་བདེ་དོན་
ཡོངས་ཚོགས་མེད་པ་དང་ མི་སེར་ཚུ་གིས་ གནང་འགྲོལ་དབུལ་སོར་ཚུ་འི་སྤོམ་ལས་ གོ་རྟོགས་མེད་པ་ལས་ དེ་བཟུམ་མའི་
མཐུན་ཚུ་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ་པའི་དམིགས་དོན་དེ་རང་ འབྲུས་ཤོར་འབྲུང་སྟེ་འདུག།

རྒྱལ་གཞུང་དབུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལན་གསལ་ནང་ལུ་ ‘ང་བཅས་ལུ་ རོ་ཚབ་ཚུ་འི་དུས་མཐུན་གྱི་ཐོ་ཡོད་པ་དང་ ཚོགས་
ཐམ་ཚུ་བསྐྱར་གསོ་འབད་བའི་སྐབས་ དུས་མཐུན་འཕྲོ་མཐུན་དེ་རང་འབད་ཡོད་པ་ཡིན། ང་བཅས་ཀྱིས་ གནང་འགྲོལ་དབུལ་
སོར་གྱི་ལུ་ཡིག་ཚུ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་བསྐྱར་ཡིན་མ་དང་ དགོས་མཁོ་ཡོད་པའི་ས་གོ་ནང་ ལུ་བ་པའི་ཁ་གསལ་ཚུ་

བཅུགས་ཏེ་ བསྐྱར་བཅོས་ཚུ་མཉམ་སྡེ་བ་འབད་ནི་ཨིན། དེ་གིས་མ་ཚད་ གོས་འདེབས་བཀོད་ཡོད་པ་བཞིན་ཏུ་ ང་བཅས་
 གྱིས་ལྟ་རྟོག་འབད་ནི་དེ་དོན་ལས་ ཏུས་མཐུན་བཟོ་ཡོད་པའི་ཐོ་ཚུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ཡོངས་འབྲེལ་
 འཆར་སློང་དང་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་གྱི་རིམ་ལུགས་ནང་བཅུགས་ནི་ཨིན། དེ་ལས་བརྟེན་ གོང་འཁོད་གྱི་ཞིབ་རྟོག་དེ་
 བཞག་ཐབས་ཅིག་མཛད་གནང་།

སྤྱི་གོང་ལས་བཤད་དོ་བཟུམ་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཏུས་མཐུན་བཟོ་ཡོད་པའི་ཐོ་དེ་ལུ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་
 བའི་སྐབས་ ཐོ་དེ་ཉེ་མ་རྩིས་ཞིབ་རྒྱབ་པའི་སྐབས་ རྩིས་ཞིབ་སྡེ་ཚན་ལུ་སློང་མི་ཐོ་དེ་རང་ཨིན་པས། རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་
 དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ནང་ ཐོ་ཚུ་རྒྱུ་སློང་འབད་དེ་མེད་པ་དང་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་
 དབང་འཛིན་གྱིས་ལྟ་རྟོག་དང་ ལྷན་ཁྲུ་འབད་ནི་དེ་གོས་མཐོ་ཡོད་པའི་སྐབས་ རིམ་ལུགས་ནང་ལས་བཞོན་ཚོག་ཚོག་ཡོད་པ་
 བཟོ་ནི་དོན་ལས་ རོ་ཚབ་གྱི་ཐོ་ཚུ་ཡོངས་ཚོགས་སྡེ་རིམ་ལུགས་ནང་བཅུགས་ཚུགས་པའི་ཆ་རྒྱུ་ཚུ་བཟོ་དགོས་འདུག་ཟེར་
 ཡང་བསྐྱར་ཏུ་ལྟ་ནི་ཨིན།

༣.༣ ལག་ལེན་པའི་ནང་འཇུལ་འཛིན་སློང་ནང་ཆད་སློན་ཡོད་པ།

བདེ་དོན་ཚུ་ གནང་བ་མེད་པའི་ནང་འཇུལ་དང་ གཡེ་བཅོས་འབད་ནི་ལས་ཉེན་སྲུང་འབད་ཐབས་ལུ་ ཉེན་སྲུང་དང་ལྷན་པའི་
 ལག་ལེན་པའི་ནང་འཇུལ་འཛིན་སློང་དགོས་དེ་ གཡེ་བཅོས་ཅིག་ཨིན། ལག་ལེན་པའི་ནང་འཇུལ་ཆད་འཛིན་དེ་གིས་ གསང་བྱ་
 དང་ ཅང་བདེན་ དེ་ལས་ རྒྱ་དངོས་(གནས་སྤུད་གྱི་ཡིག་སློང་དང་ རིམ་ལུགས་གྱི་ལས་རིམ) ཚུ་ གནང་བ་མེད་པའི་བསྐྱར་
 བཅོས་འབད་ནི་དང་ གསང་བ་ཕྱིར་བཞོན་འབད་ནི་ དེ་ལས་ འབྲུང་སྟོར་ཤོར་ནི་དང་ གཞོད་སློན་འབྲུང་ནི་ཚུ་ལས་ བཀག་
 འཛིན་འབད་མ་ཨིན།

བདེ་དོན་གྱི་རིམ་ལུགས་ནང་ ལག་ལེན་པའི་ནང་འཇུལ་གྱི་ཆད་འཛིན་ཚུ་ སྤྱིང་སྤྱིང་སྡེ་གཞི་བཅུགས་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཅིན་
 ལག་ལེན་པ་ཚུ་ལུ་ རང་གི་ལཱ་དང་འགན་ཁུར་དང་འབྲེལ་བའི་ལག་ལེན་པའི་གནང་བ་དང་ རང་འཇུལ་ཚུ་སློང་ཡོད་པ་ལེས་
 བརྟེན་བཟོ་ཚུགས་པ་ཨིན། རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ བདེ་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ ལག་ལེན་
 པའི་ནང་འཇུལ་འཛིན་སློང་ལངས་ཡོད་མེད་བརྟེན་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ གཤམ་གསལ་གྱི་ཆད་སློན་ཚུ་ རོས་འཛིན་འབྲུང་
 སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན།

༣.༣.༡ ཚུན་མཐུན་མིན་པའི་བྱ་རིམ་གྱི་སློབ་ལས་ ལག་ལེན་པའི་སློབ་རིག་རྩིས་ཁྲ་བཟོ་ཡོད་པ།

ལག་ལེན་པའི་རྩིས་ཁྲ་དེ་གིས་ རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་པ་ཚུ་ལུ་ རང་སོའི་ཉིན་ལྟར་གྱི་ལཱ་ཚུ་ བསྐྱར་སློང་འབད་ནི་དེ་དོན་ལས་
 བདེ་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ནང་ རང་འཇུལ་འབད་བཅུག་པ་ཨིན། རྩིས་ཁྲ་དེ་ཚུ་གིས་ ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ལུ་ རང་འཇུལ་

འབད་དེ་ ཚོང་འབྲེལ་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་ཅན་གྱི་གནས་སྡུང་ཚུ་སྦྱོང་བཅུག་པ་ལས་ ལག་ལེན་པའི་ཕྱིས་ཁྲ་ཚུ་མ་དང་
འབྲེལ་བའི་ཉེན་ཁ་ཚུ་བཀག་འཛིན་འབད་ཐབས་ལུ་ ཚུལ་མཐུན་གྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་དགོཔ་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་བདེན་ཉེན་སྲུང་གི་སྲིད་བྱུས་ནང་ རང་འཇུག་ཚང་འཛིན་གྱི་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་སྐོར་ལས་
བདེན་ཉེན་འཕྲུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ རང་འཇུག་འབད་ནིའི་ལུ་བ་ཚུ་ མི་སྟོབས་སྡེ་ཚན་བརྒྱུད་དེ་འོང་དགོཔ་དང་ ཚུལ་
མཐུན་གྱི་ནང་འཇུག་ཚུ་ བདེན་དཔུང་དང་ གནང་འགོལ་འབད་ཚར་བའི་ལུ་ལས་ ཕྱིན་དགོཔ་འི་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་
འདུག ལྷག་པར་དུ་ གཅིག་བསྡོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་གི་ལག་ལེན་བྱ་རིམ་གྱི་ལམ་སྟོན་ལག་དེབ་ནང་
ལག་ལེན་པ་གསར་བཟོའི་བཀའ་ཤོག་དང་གཅིག་ཁར་ ལས་ཁུངས་འགོ་འཛིན་གྱི་བྱ་ཡིག་དགོཔ་འབད་འདུག།

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ད་ལྟོ་ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་པའི་བྱ་རིམ་ཚུ་གི་སྐོར་ལས་ འདྲི་དཔུང་འབད་བའི་
སྐབས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལས་བྱེད་པ་ཚུའི་ ལག་ལེན་པའི་ཕྱིས་ཁྲ་ཚུ་ (གཅིག་བསྡོམ་དངུལ་ཁང་ལས་
དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་དང་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བརྒྱུར་རིམ་ལུགས་ དེ་ལས་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་
རིམ་ལུགས་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་པའི་སྐོར་ལས་) མི་སྟོབས་སྡེ་ཚན་ལས་ དབྱ་ཡིག་སྟོན་པའི་སྐབས་ གསར་བཟོ་འབད་ཡོད་པ་
སྡེ་བཤད་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་གིས་མ་ཚད་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལས་བྱེད་པ་མིན་པའི་ རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་
པ་ཚུ་ལུ་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ཚུ་ལས་ དབྱ་ཡིག་སྟོན་པའི་སྐབས་ ཕྱིས་ཁྲ་གསར་བཟོ་འབད་དེ་འདུག དཔེར་ན་ གནང་
འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ རོ་ཚབ་ཚུའི་ཕྱིས་ཁྲ་ཚུ་ ཕྱི་དངུལ་སོར་བརྒྱུར་དང་ བསགས་རྒྱབ་འཛིན་
སྐོར་ལས་ཁུངས་ཀྱི་བྱ་ཡིག་ལུ་གཞི་བཞག་སྡེ་ གསར་བཟོ་འབད་དེ་འདུག།

ཨིན་ཅུང་ རྒྱལ་སྐོར་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཚུ་གིས་སྐབས་བྱེད་སྟོན་མ་བཞིན་དུ་ གོང་འཁོད་ཀྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་ལང་སྡེ་མེད་པ་
དང་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཤམ་གསལ་གྱི་ཆད་སྟོན་ཚུ་ རོས་བཟུང་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

- i. ལག་ལེན་པ་གསར་བཟོའི་བཀའ་ཤོག་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགོ་འཛིན་ཚུའི་བྱ་ཡིག་ཚུ་
མེད་པ།
- ii. བདེན་ཉེན་འཕྲུལ་རིག་ལས་ཁུངས་ནང་ བདེན་དཔུང་དང་གནང་འགོལ་བྱ་རིམ་གྱི་སྐབས་བྱེད་སྟོན་མེད་པ།
- iii. ལག་ལེན་པའི་ཕྱིས་ཁྲ་ཚུ་གིས་གསར་བཟོ་འབད་ཡོད་པ་ཨིན་ནའི་ ཡིག་ཆས་ཚུ་མེད་པ།
- iv. ལག་ལེན་པའི་ཕྱིས་ཁྲ་དང་འབྲེལ་མཐུན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ནང་འཇུག་གི་དབང་ཆ་ཚུ་དང་ ཡང་ན་ ལཱ་འགན་
(access matrix) གི་ཡིག་ཆས་ཚུ་མེད་པ། དང་

v. འཕུལ་འཕུལ་ ལག་ལེན་པའི་རྩིས་ལྷན་ཚུ་ བརྟེན་དང་འཕུལ་རིག་ལས་ཁུངས་ལུ་ ངག་ཐོག་ལྷན་བའབདཱ་བཞིན་
དུ་ གསར་བཟོ་འབད་དེ་ཡོད་པ།

དེ་བཟུམ་མའི་གནས་སྐབས་ཚུ་གིས་ ལག་ལེན་པའི་རྩིས་ལྷན་གསར་བཟོ་འབད་བའི་སྐབས་ ཚུལ་མཐུན་གྱི་བདེན་དབྱེད་དང་
བྱ་སྐྱེའི་རིམ་པ་ཚུ་དང་འཁྲིལ་བསྐྱུན་མ་འབདཱ་སྟོན་མ་ཡིན། དེ་ཚུ་ བརྟེན་ཉེན་སྲུང་གི་སྲིད་བྱུས་དེ་ སྲིད་སྲིད་སྟེ་བསྐྱར་
སྲོད་མ་འབདཱ་དང་ ལྷན་གྲོག་གི་དམ་འཛིན་སྲིད་སྲིད་མེད་མི་ལས་བརྟེན་འབྱུང་ལུགས་ ལག་ལེན་པའི་རྩིས་ལྷན་གསར་བཟོ་ནང་
ཡིག་ཆས་ལངས་སྟེ་རྒྱུན་སྲིད་མ་འབད་མི་དང་ བྱ་རིམ་དང་འཁྲིལ་བསྐྱུན་མ་འབད་མི་དེ་གིས་ དགོས་མཁོ་མ་དགོ་པའི་མི་ངོམ་
ཚུ་ལུ་ བརྟེན་འཕུལ་གྱི་དབང་ཆ་སྲོད་ནིའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་ཡིན།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལག་ལེན་པའི་རྩིས་ལྷན་ཚུ་ ལས་ཁུངས་གྱི་འགོ་འཛིན་ཚུ་གིས་ དབང་ཆ་དང་ ཁེ་
དབང་ཚུ་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆ་དེ་གི་དོན་ཡིག་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ གསར་བཟོ་འབད་དེ་ཡོད་པ་དང་ དེ་
ཡིག་དེ་ མ་འོངས་པའི་རྒྱབ་རྟེན་གྱི་དོན་ལས་ རྒྱུང་མཛོད་ནང་བཅུགས་ཡོད་པ་སྟེ་བཤད་དེ་ཡོད་པ་ཡིན། བྱ་སྐྱེའི་རིམ་པ་དང་
དམ་འཛིན་ཚུ་ ལྷག་འཐབ་སྟེ་ ཡར་དྲག་གཏང་ཐབས་ལུ་ ལས་ཁུངས་གྱིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༩ སྤྱི་ཟླ་༡༢ པའི་ཟླ་མཇུག་ལུ་
ཉུང་མཐའ་ཁེ་དབང་གི་གཞི་རྩ་དང་འཁྲིལ་ དཔེ་གཞིའི་བཀའ་ཤོག་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དེ་ ཡོག་གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་ཡིན།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ལན་གསལ་དེ་ ཟིན་ཐོ་བཀོད་དེ་ཡོད་པ་དང་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་
གྱིས་ ལག་ལེན་པའི་རྩིས་ལྷན་གསར་བཟོའི་བྱ་སྐྱེའི་རིམ་པ་ཚུ་ཡར་དྲག་གཏང་དགོས་དང་ བརྟེན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་
ཚུ་ནང་ གནང་བ་མེད་པའི་ལག་ལེན་པ་ཚུ་བཀག་འཛིན་འབད་ཐབས་ལུ་ ཚུལ་ལྡན་གྱི་ཡིག་ཆས་ཚུ་ རྒྱུན་སྲིད་འབད་དགོས་
ཡིན།

༣.༣.༢ ལག་ལེན་པའི་རྩིས་ལྷན་འཛིན་སྲིད་ནང་ ཆད་སྲོན་འབྱུང་ཡོད་པ།

ལག་ལེན་པའི་མིང་དང་ གསང་ཚིག་དེ་ སློག་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ནང་ བདེན་ཁུངས་ར་སྲོད་འབད་ནིའི་ཐབས་ལམ་ སྤྱིར་
བཏང་ཅིག་ཡིན། དེ་འབདཱ་ལས་ བརྟེན་འཕུལ་རིག་གི་འཛིན་སྲིད་པ་གིས་ སློག་རིག་རིམ་ལུགས་གྱི་ལག་ལེན་ཡོངས་
ཚོགས་འཛིན་སྲིད་དང་ ལག་ལེན་པའི་ལས་སྐྱེའི་རྩིས་ལྷན་ཚུ་ འཛིན་ཚད་དང་ལྡན་པའི་སློ་ལས་འབད་ཐབས་ལུ་ ལག་ལེན་
པའི་མིང་དེ་ མིང་རྟགས་གྱི་སྤྱི་སྲོལ་དམིགས་བསལ་གཅིག་གི་རྩིས་སུ་འབྲངས་ཏེ་ གཞན་དང་མ་འབྲལ་དང་ ཤོ་མཚུངས་
འབད་དགོས་ཡིན། མིང་རྟགས་གྱི་སྤྱི་སྲོལ་དེ་ གཞི་གཞི་ལོ་རྟགས་ཨང་དང་ མི་ཁུངས་ངོ་སྲོད་ཨང་ ཡང་ན་ ལས་བྱེད་པའི་
མིང་དང་འཁྲིལ་ཏེ་བཟོ་སྲོལ་ཡོད་པ་ཡིན། རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་གཅིག་བསྟོན་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་
ལུགས་ལྟེ་གཞུང་དེ་གིས་ཡང་ མིང་གི་སྤྱི་སྲོལ་དེ་ ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་འདུག

ལྔལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་གནམ་འཕྲུ་འབད་ཡོད་དེ་པའི་བན་དོན་འཕྲུལ་རིག་རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ ལག་ལེན་པའི་ རོ་རྟམ་ཡོངས་རྫོགས་དཔྱད་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ གཤམ་གསལ་གྱི་ཆད་སྒྲིན་ཚུ་ རོ་རྟམ་འཛིན་འབྲུང་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན།

i. རིམ་ལུགས་ནང་ ཐིག་ལྷན་^༣ པའི་ནང་གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད་དོ་བཟུམ་ རོ་རྟམ་འཛིན་འབད་མ་ཚུགས་པའི་ལག་ ལེན་པའི་མིང་ དཔེར་ན་ 'icbs', 'IAD' ཟེར་ཚུད་དེ་ཡོད་མི་བཞི་འདུག དེ་ གཅིག་བསྟོན་དཔྱད་འཁལ་ལས་ དོན་རིམ་ལུགས་སྟེ་གཞུང་ནང་ ནང་འཇུལ་འབད་ནིའི་ཐབས་ལམ་སྟེ་གནང་བ་བྱིན་མ་བཏུབ་མི་དེ་ཡང་ གལ་སྲིད་ ལག་ལེན་པའི་རྩིས་ལྷ་ཚུ་ནང་ གཤམ་སྒྲུའི་བྱ་སྤྱོད་ཅེ་འབྲུང་པ་ཅིན་ སྤྱི་མཚན་གྱི་རོ་རྟམ་དེ་གིས་ མི་ཚུ་རོ་རྟམ་ འཛིན་འབད་ནི་དང་ འགན་འཁུའི་བཀལ་ནི་ལུ་ ལཱ་ཁག་འོང་ནི་ཨིན།

གནང་དོན་དེ་ནང་ གཤམ་གྱི་རོ་རྟམ་ཨང་ལེན་དེ་ཡོད་མི་ཚུ་ ཡོད་རང་མེད་པ་ལས་ འགན་འཁུའི་བཀལ་ནི་དེ་ ཉེང་སྐལ་རང་ ལཱ་ཁག་འོང་ནི་ཨིན་པས། དེ་བཟུམ་མའི་སྤྱི་མཚན་གྱི་ལག་ལེན་པའི་རོ་རྟམ་ཚུ་ རིམ་ཚན་གེ་ར་ ནང་དང་ ཡང་ན་ འཛིན་སྟོང་གི་རྩིས་ལྷ་ཚུ་ནང་ ནང་འཇུལ་གྱི་གནང་བ་བྱིན་ཉེ་འདུག དཔེར་ན་ ལག་ལེན་པ་ 'P' དེ་ལུ་ མི་སྟོབས་འཛིན་སྟོང་གི་རིམ་ཚན་གེ་རའི་ནང་ ནང་འཇུལ་འབད་ནིའི་གནང་བ་སྤྱོད་དེ་འདུག དེ་བཟུམ་སྟེ་ རང་ ལག་ལེན་པ་ 'Icbs' ལུ་ རིམ་ལུགས་འཛིན་སྟོང་གི་གནང་བ་སྤྱོད་དེ་འདུག

ཐིག་ལྷན་^༣ པ་: གཅིག་བསྟོན་དཔྱད་འཁལ་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་སྟེ་གཞུང་ནང་ཡོད་པའི་ སྤྱི་མཚན་གྱི་ལག་ལེན་པའི་མིང་ཚུ།

Username	Status of the user	Employee ID	Profile Name (Access given to the user)
Rsd	Active	37	Banking_RSD
Icbs	Active	67	Admin
P	Active	50029	ALL_HRMS
IAD	Active	50132	IAD_STAFF

ii. དེ་བཟུམ་སྟེ་རང་ ལྔལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་འགྲོལ་དཔྱད་འཁལ་མོར་རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ ཆ་གནས་ ཡོད་པའི་གནས་ཚད་གྱི་ཐོག་ལས་ ལག་ལེན་པའི་རོ་རྟམ་ 'Test' དང་ ལག་ལེན་པའི་མིང་ 'RMA Test' ཟེར་མི་སྤྱི་མཚན་གྱི་ལག་ལེན་པའི་རྩིས་ལྷ་གཅིག་འདུག དེ་ རིམ་ལུགས་བརྟམ་དཔྱད་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ ལག་ ལེན་འཐབ་ཡོད་པ་དང་ དེ་གིས་ལུལ་ལས་ ཆ་གནས་མེད་པ་མ་བཟོ་བར་འདུག

iii. གཅིག་བསྟོན་དཔྱད་འཁལ་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་སྟེ་གཞུང་གི་ལག་ལེན་པའི་མིང་ཚུ་ སྤྱི་སྟོན་གྱི་མིང་བཏགས་ཐངས་ དམིགས་བསལ་ཅིག་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ གསར་བཟོ་འབད་དེ་འདུག ཐིག་ལྷན་^༤ པའི་ནང་ གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ ཡོད་དོ་བཟུམ་ གཅིག་བསྟོན་དཔྱད་འཁལ་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་སྟེ་གཞུང་ནང་ ལག་ལེན་པའི་མིང་^༥ ལྔལ་གཞུང་

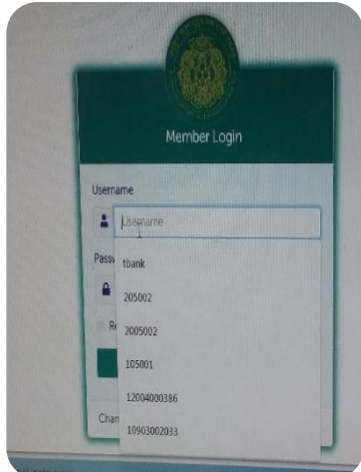
དདུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་སྤྱི་སྲོལ་མིང་རྟགས་ཐངས་དང་འཁྲིལ་སྟེ་མ་བཟོ་བར་འདུག དེ་གིས་ སྤྱི་སྲོལ་གྱི་མིང་
བརྟགས་ཐངས་ཤོ་མཚུངས་ཀྱི་དགོས་དོན་དེ་ མེད་པ་གཏང་སྟེ་འདུག

ཐིག་ཁྲུལ་ ༤ པ་: སྤྱི་སྲོལ་མིང་བརྟགས་ཐངས་ཀྱི་སློ་ གསར་བཟོ་མ་འབད་བའི་ལག་ལེན་པའི་མིང་ཚུ།

Username	Status of the user	Employee ID	Profile Name (Access given to the user)
Tshering	Active	50038	Administrative_ Accounts
Tpem	Active	94	RMU_TPEM
Tdema	Active	34	BANKING_DIRECTOR
Dpelzom	Active	16	RMM
Damchu	Active	113	RMM CREATOR
PDema	Active	50049	PSD_VERIFIER
Kjurmey	Active	120	PSD_VERIFIER

- iv. རྒྱ་དདུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དདུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་དང་ གནང་འགོལ་དདུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ནང་ མིང་
བརྟགས་ཐངས་ཀྱི་སྤྱི་སྲོལ་མིང་འདུག
- v. ལག་ལེན་པའི་ཕྱིས་ཁ་ཚུ་ ནང་འཛུལ་གྱི་དབང་ཆ་དང་ ཕྱིས་ཁའི་ལ་གསལ་གཞན་མི་ཚུ་གཏན་འབེབས་བཟོ་ནིའི་
དོན་ལས་ དམིགས་བསལ་གྱི་ལཱ་འགན་དང་ ཡང་ན་ རོ་དེབ་ལུ་ འབྲེལ་མཐུན་འབད་དགོཔ་ཨིན། གཅིག་བསྟོན་
དདུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་སྟེ་གཞུང་གི་ལག་ལེན་པ་ཚུ་ རོ་དེབ་ཚུའི་ཐོག་ལུ་ སྟེ་བཟོ་འབད་དེ་དབྱེ་ཁག་ཕྱེས་
ཏེ་འདུག ཨིན་རུང་ རོ་དེབ་ཚུ་ རྒྱ་མཚན་དང་ལཱ་ན་པའི་སློལ་ས་ གསར་བཟོ་འབད་དེ་མེན་པར་ ལག་ལེན་པའི་
མིང་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ གསར་བཟོ་དང་འབྲེལ་མཐུན་འབད་དེ་འདུག དཔེར་ན་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཁའི་དབང་འཛིན་
གྱིས་ལག་ལེན་པ་ཁོ་ན་གི་དོན་ལས་ གསར་བཟོ་འབད་དེ་ཡོད་པའི་རོ་དེབ་ ‘DCM_PELDEN’,
‘BANKING-KGYELTSHEN’, ‘DCM_DEKIYANGZOM’ ལ་སོགས་པ་ཚུ་ རོ་དེབ་འཛུང་
སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན།
- vi. ལག་ལེན་པ་ཚུ་གིས་ ཁོང་རའི་ལག་ལེན་པའི་མིང་དང་ གསར་ཚོག་ཚུ་ གཞན་མི་ལག་ལེན་པ་ཚུ་ལུ་བརྗེ་སོར་
འབད་དེ་འདུག དེ་ཡང་ རྒྱ་དདུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དདུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་དང་ གཅིག་བསྟོན་དདུལ་ཁང་
ལས་དོན་རིམ་ལུགས་སྟེ་གཞུང་གི་ལག་ལེན་པ་ཚུའི་ནང་ རོ་དེབ་བཟུང་འབྱུང་སྟེ་ཡོད་པ་དང་ དེ་གིས་ ལག་ལེན་པ་
ཚུ་ལུ་ ཉེན་སྲུང་གི་གོ་རྟོགས་མེད་པའི་བད་སྟོན་འབད་མ་ཨིན།

vii. རྒྱ་དབུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དབུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་དང་ གཅིག་བསྐོས་
 དབུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ནང་ པར་རིས་ལྷལ་པའི་ནང་ གསལ་
 རྟོན་འབད་དེ་ཡོད་དོ་བཟུམ་ ལག་ལེན་པའི་མིང་དང་ གསང་ཚིག་ཚུ་ ཡོངས་
 འབྲེལ་འཆར་སློབ་ནང་ སྤྱང་བཞག་འབད་དེ་འདུག།

པར་རིས་ལྷལ་ པ་: མིང་དང་གསང་ཚིག་ཚུ་
 རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ སྤྱང་བཞག་འབད་དེ་
 ཡོད་པ།

ལག་ལེན་པའི་ཚུམ་ལྟ་འཛིན་སྤྱོད་ནང་ཆད་སྤྱོད་ཚུ་གིས་ ལག་ལེན་པའི་སྤྱི་སྲོལ་གྱི་མིང་
 བཏགས་ཐངས་རྒྱུན་སྤྱོད་འབད་ནི་དང་ ཡང་ན་ གནས་སྐབས་གྱི་ལག་ལེན་པའི་མིང་ཚུ་
 ཁོང་རའི་ལས་དོན་ཚུ་གྲུབ་ཚར་བའི་ཤུལ་ལས་ ཆ་མེད་གཏང་ནིའི་ནང་ ཚུལ་མཐུན་གྱི་
 འབད་བཟོན་མ་བསྐྱེད་པའི་བརྟེན་སྤྱོད་འབད་མ་མས། སྤྱི་མཚན་གྱི་ལག་ལེན་པའི་མིང་
 བཏོད་དེ་ཡོད་མི་དེ་གིས་ བརྟེན་འཕུལ་རིག་འཛིན་སྤྱོད་པ་ཚུ་ལུ་ བརྟེན་འཕུལ་གྱི་དབང་
 ཆ་སྤྱོད་ནི་དང་ ལག་ལེན་པའི་ལས་སྐོལ་ལྷུ་ལྷུ་འཛོལ་ནི་ དེ་ལས་ བརྟེན་འཕུལ་རིག་རིམ་ལུགས་གྱི་སྤྱིར་བཏང་གྱི་ལག་
 ལེན་ཚུ་འཛིན་སྤྱོད་དོན་སྤོང་ཅན་སྤོང་འབད་ནི་ལུ་ ལཱ་ཁག་གཏང་ནི་ཨིན། དེ་མ་ཚད་ དེ་གིས་གལ་སྲིད་རིམ་ལུགས་ཚུའི་ནི་
 ཚུལ་མིན་གྱི་ལས་སྐོལ་ཚུ་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཅིན་ འགན་འཁུན་བཀའ་ལན་ལུ་ཡང་ ལཱ་ཁག་འོང་ནི་ཨིན།

དེ་བཟུམ་སྤྱོད་རང་ རོ་དེབ་ཚུ་རིམ་ལུགས་འཛིན་སྤྱོད་འབད་ནི་འཇམ་ནི་དང་ ལག་ལེན་པའི་ཚུམ་ལྟ་ཚུ་ རང་སེའི་ལཱ་འགན་དང་
 འཁྲིལ་བའི་ནང་འཇུལ་གྱི་དབང་ཆ་སྤྱོད་ཡོད་པ་ངེས་བརྟན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལས་ གསལ་བཟོ་འབད་མ་ཨིན། རྒྱུ་མཚན་དང་མ་
 ལྟན་མ་དང་ བདན་པ་མེད་པའི་རོ་དེབ་ཚུ་གིས་ལག་ལེན་པ་ཚུ་ལུ་ བརྟེན་འཕུལ་རིག་རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ ཚུལ་མཐུན་མིན་
 པའི་ནང་འཇུལ་འབད་ནིའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་དབུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལན་གསལ་ལུ་ ལག་ལེན་པའི་མིང་དེ་ བརྟེན་འཕུལ་སྤྱི་སྲོལ་གྱི་མིང་བཏགས་ཐངས་ལུ་
 གཞི་བཞག་སྟེ་གསལ་བཟོ་འབད་དེ་ཡོད་པ་སྤྱོད་ཡོད་པ་ཨིན། གནད་དོན་དག་པ་ཅིག་ནང་ སྤྱི་སྲོལ་དེ་དང་ལེན་འབད་ནི་
 བརྟེན་ ཆད་སྤྱོད་འབྱུང་སྟེ་ཡོད། རིམ་མཐུན་མེད་པའི་ལག་ལེན་པའི་མིང་ཚུ་ དེ་བསྐྱུན་གྱི་ལེགས་བཅོས་འབད་ནི་ཨིན།

ཞལ་འཆམ་འབྱུང་སྟེ་ཡོད་དོ་བཟུམ་ རྒྱལ་གཞུང་དབུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནས་སྐབས་ཚུའི་དབང་བདེན་དང་ གསང་བྱ་ དེ་
 ལས་ གནས་ཡོད་གྱི་ཉེན་ཁ་མར་ཐབ་འབད་ཐབས་ལུ་ ལག་ལེན་པའི་ཚུམ་ལྟ་འཛིན་སྤྱོད་ལེགས་ཤོམ་སྟེ་རྒྱུན་སྤྱོད་འབད་ཚུ་གསལ་
 རེས་བརྟན་བཟོ་དགོས་ཨིན། ལྷག་པར་དུ་ རྒྱལ་གཞུང་དབུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ སྤྱི་མཚན་གྱི་དོ་རྟོགས་
 ཚུ་བཀག་འཛིན་འབད་ནི་དང་ ལག་ལེན་པ་ཚུ་གིས་མིང་དང་གསང་ཚིག་ཚུ་ བརྟེན་འཕུལ་མ་འབད་མ་འབད་མ་བཟོ་ནི་ དེ་ལས་
 ལག་ལེན་པའི་རོ་དེབ་ཚུ་དུས་ཐོག་ལུ་བསྐྱར་ཞིབ་དང་ བསྐྱར་སྤྱོད་འབད་ཐོག་ལས་ མིང་བཏགས་ཐངས་ཀྱི་སྤྱི་སྲོལ་ཚུལ་ལྟན་ཅིག་
 གི་རྩེས་སུ་འཇུག་སྟེ་ ལག་ལེན་པའི་ཚུམ་ལྟ་འཛིན་སྤྱོད་ནང་ འབད་བཟོན་བསྐྱེད་དགོས་ཨིན།

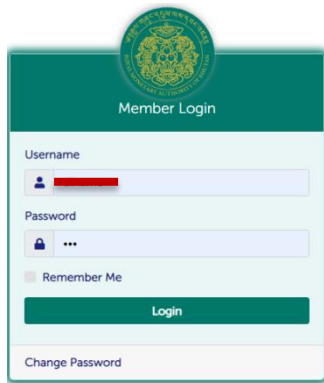
3.3.3 གསང་ཚིག་འཛིན་སྐྱོད་སྤྱི་ལོ་མེད་པ།

གསང་ཚིག་དེ་ བརྟེན་ཅིང་ལུགས་དང་གནས་སྤྱད་ཚུ་ནང་ གནང་བ་མེད་པའི་གནང་འཇུག་བཀག་འཛིན་འབད་ནིའི་བདེན་དཔྱད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་གཅིག་ཨིན། དེ་འབདམ་ལས་ “གསང་ཚིག་གི་ཚིག་འབྲེལ་དང་ ལག་ལེན་ དེ་ལས་ རྒྱུན་སྐྱོད་གི་སྤྱི་ལོ་མེད་པའི་ལུ་གསལ་ཏྲོག་ཏྲོ་སྤྲོད་པའི་” དོན་སྤྲོད་ཅན་གྱི་གསང་ཚིག་འཛིན་སྐྱོད་ཅིག་དགོཔ་གལ་ཅན་ཅིག་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་བརྟེན་ཉེན་སྲུང་གི་སྤྱི་ལོ་མེད་པའི་རྒྱལ་གྱི་ནང་འཇུག་ཚད་འཛིན་སྤྱི་ལོ་མེད་པའི་ གསང་ཚིག་འཛིན་སྐྱོད་དང་འབྲེལ་བའི་དགོཔ་མཁོ་ཚུ་གེ་ར་ཚུད་དེ་འདུག དེ་ཡང་ གསང་ཚིག་ཚུ་:

- གསང་ཡིག་གི་སྤྱི་ལོ་མེད་པའི་ རང་བཟུགས་དང་སྲུང་བཞག་འབད་བའི་སྐབས་ ཨིབ་བཞག་འབད་དགོཔ།
- འགོ་ཐོག་ནང་འཇུག་སྐབས་ སོར་བསྐྱར་འབད་དགོཔ།
- ཉུང་མཐའ་ལུ་རྟགས་ཡིག་ཚིག་འབྲེལ་བཟུང་དགོཔ།
- གཞན་དང་མ་འདྲམ་སྤྲེ་དགོཔ།
- གསལ་བྱེད་དང་ ཨང་གངས་སྤྲོ་བསྤྲེ་དགོཔ།
- ཉིན་གངས་ལུ་ ལུ་ བསྐྱར་བཅོས་འབད་དགོཔ།

དེ་གིས་མ་ཚད་ སྤྱི་ལོ་མེད་པའི་ མཇུག་གི་གསང་ཚིག་དེ་བཅུ་ འདས་པའི་གསང་ཚིག་ལུ་རྒྱུན་སྐྱོད་འབད་དགོཔ་སྤྲེ་འཁོད་དེ་འདུག དེ་ཡང་ ལག་ལེན་པ་ཚུ་གིས་ གཅིག་མཚུངས་ཀྱི་གསང་ཚིག་ལག་ལེན་འབྲེལ་ཞེ་ལས་ བཀག་འཛིན་འབད་ཐབས་ལུ་ འདས་པའི་གསང་ཚིག་ལུ་གི་ཐོ་ཡིག་ཚུ་ རིམ་ལུགས་ནང་རྒྱུན་སྐྱོད་འབད་དགོཔ་སྤྲེ་ཨིན་པས།

གསང་ཚིག་ཚད་འཛིན་གྱི་བརྟེན་ཉེན་ནང་ བར་རིས་ལྷ བའི་ནང་གསལ་སྤྲོད་འབད་དོ་བཟུམ་ གསང་ཚིག་ཚུ་བཟུགས་པའི་སྐབས་ ཨིབ་བཞག་འབད་དེ་ཡོད་པ་དང་ གསང་ཡིག་གི་སྤྱི་ལོ་མེད་པའི་བསྐྱར་བཞག་འབད་དེ་འདུག བརྟེན་ཉེན་སྲུང་གི་སྤྱི་ལོ་མེད་པའི་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུ་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུ་ལུ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཤམ་གསལ་གྱི་ཚད་སྤྲོད་ཚུ་རོ་འཛིན་འབྲེལ་སྤྲེ་ཡོད་པ་ཨིན།

བར་རིས་ལྷ བ་: གསང་ཚིག་ཚུ་ཨིབ་བཞག་འབད་དེ་ཡོད་པ།

- རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་པ་ཚུ་གིས་ ཐོ་ཚོད་དཔག་ཚུགས་པའི་ གསང་ཚིག་ཚུ་ལག་ལེན་འབྲེལ་སྤྲེ་འདུག རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་པ་ཚུ་གིས་ གནས་སྤྱད་ལེ་གནང་ར་123, rma@123, 567 ལ་སོགས་པའི་གསང་ཚིག་ཚུ་ལག་ལེན་འབྲེལ་སྤྲེ་འདུག དེ་གིས་ རིམ་ལུགས་ཀྱིས་གསང་ཚིག་ལུ་ཚད་འཛིན་མེད་པའི་བརྟེན་ཉེན་འབད་མ་ཨིན།

- ii. གནམ་འཕུ་འབད་དེ་ཡོད་པའི་བད་དོན་འཕུལ་རིག་རིམ་ལུགས་ཚུ་གིས་ གསང་ཚིག་གི་ཚིག་འབྲུ་ཉུང་མཐའི་དགོས་མཁོ་ཚུ་དམ་འཛིན་མ་འབད་བར་འདུག
- iii. རིམ་ལུགས་ཚུ་གིས་གསང་ཚིག་གི་དུས་ཚོགས་ཚུ་ཡང་དམ་འཛིན་འབད་དེ་མིན་འདུག དུས་ལུན་ཅིག་ལས་ གསང་ཚིག་ཚུ་གི་དུས་ཚོགས་ཚེས་གངས་མེད་པ་དང་ ཡང་ན་ གསང་ཚིག་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནི་མེད་པ་ལས་ རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་པ་ལ་ལུ་ཅིག་གིས་ ཕྱིས་ཁྲ་གསར་བཟོ་འབད་བཞིན་མ་ལས་ གསང་ཚིག་གཅིག་རང་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་འདུག
- iv. མདོན་གསལ་འབྲུང་དོ་བཟུམ་ རིམ་ལུགས་ཚུ་གིས་ལག་ལེན་པ་ཚུ་གིས་ འགོ་ཐོག་ནང་འཇུལ་འབད་བའི་སྐབས་བད་དོན་འཕུལ་རིག་འཛིན་སྐྱོང་པ་གིས་སྡུག་འབད་ཡོད་པའི་ གསང་ཚིག་ཚུ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་དགོ་པའི་དམ་འཛིན་མ་འབད་བར་འདུག

ཆད་སྐྱོན་དེ་ཚུ་གིས་ བད་དོན་ཉེན་སྲུང་གི་སྲིད་བྱུས་བསྐྱར་སྤྱོད་མ་འབད་བའི་བད་སྟོན་འབད་མ་མས། བད་དོན་དང་གཤམ་གནད་ཅན་གྱི་གནས་སྤྱད་ཚུ་གནད་བཅའ་པའི་ནང་འཇུལ་དང་ བསྐྱར་བཅོས་ དེ་ལས་ ལོག་སྤྱོད་ལས་ཉེན་སྲུང་འབད་ནིའི་དམིགས་དོན་བསྐྱོད་དེ་ གསང་ཚིག་འཛིན་སྐྱོང་ཚུ་དང་བད་དོན་འཕུལ་རིག་ཉེན་སྲུང་གི་སྲིད་བྱུས་ཅིག་གསར་བཟོ་འབད་དེ་ ཡོད་ཅུང་ དེ་རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ནང་ ལེགས་ཤོམ་སྟེ་བསྐྱར་སྤྱོད་དང་ལག་ལེན་མ་འཐབ་པར་འདུག དེ་ལས་བརྟེན་ བད་དོན་འཕུལ་རིག་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གིས་ རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་པ་ཚུ་ལུ་ཉེན་སྲུང་གི་གོ་རྟོགས་ཚུ་སྤོད་དེ་ཡོད་ཅུང་ ལང་མ་སྟེ་མ་སྤོད་པའི་བད་སྟོན་འབྲུང་མ་མས།

དེ་བཟུམ་མའི་ཆད་སྐྱོན་ཚུ་ཡོད་པ་ཅིན་ གནོད་འཚུབ་བཀའ་མི་ཚུ་གིས་ རིམ་ལུགས་ནང་ ནང་འཇུལ་འབད་དེ་ རིམ་ལུགས་དང་ གནས་སྤྱད་ཚུ་ལུ་གཤམ་བཅོས་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ brute force attacks ལ་སོགས་པའི་རིག་ཅུལ་ཚུའི་ཐོག་ལས་ གསང་ཚིག་ཚུ་འཇམ་རྒྱང་རྒྱུ་ལུ་ཚུགས་ནི་ཨིན། སྲིད་བྱུས་དེ་རང་ དོན་སྲིན་ཅན་མེད་པ་ཅིན་ སྲིད་བྱུས་རྒྱུང་མ་ཅིག་གིས་ བད་དོན་རིམ་ལུགས་ཀྱི་ཉེན་སྲུང་དེ་ རེས་བརྟེན་བཟོ་མི་ཚུགས་པ་ཨིན་མཁོ་ཤེས་དགོ་པ་དེ་ ལག་ཆེ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གསང་ཚིག་ཚུ་ ད་ལྟོ་གི་གནས་སྤྱད་ནང་ ཨིབ་བཞག་འབད་དེ་ཡོད་པ་དང་ ལྷག་མ་ཚུགས་པའི་སྲིག་བཀོད་ཐོག་ལས་ སྲུང་བཞག་འབད་དེ་ཡོད་ཟེར་བཤད་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་གིས་མ་ཚད་ རིམ་ལུགས་ཉེན་སྲུང་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ ད་ལས་ཡར་ ལག་ལེན་པ་ཚུ་ལུ་ གསང་ཚིག་བདེན་དཔྱད་ཀྱི་ལམ་ལུགས་སྤོང་སྤོང་ཅིག་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ཨིན་མཁོ་སྟེ་བཤད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

གསང་ཚིག་བདེན་དཔྱད་ཀྱི་ལམ་ལུགས་སྤོང་སྤོང་ཅིག་གཞི་བཙུགས་འབད་ནིའི་འཆར་གཞི་དེ་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུས་ཞིབ་དབང་འཛིན་བཞེད་ཐོ་བཀོད་དེ་ཡོད་པ་དང་ བཞེད་ཤན་ཕྱིས་ཞིབ་སྐབས་ བདེན་དཔྱད་འབད་ནི་ཨིན། དེ་གིས་མ་ཚད་ རྒྱལ་གཞུང་

དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ དེའི་བརྗོད་ཚུ་ཉེན་སྲུང་འབད་ཐབས་ལུ་ བརྗོད་ཚུ་ཉེན་སྲུང་གི་སྲིད་བྱུས་དེ་ བསྟར་སྤྱོད་ འབད་དགོཔ་ཨིན། ལག་ལེན་པ་ཚུ་ལུ་ གསང་ཚིག་ཚད་འཛིན་གྱི་གོ་རྟོགས་ཚུ་ཡང་འབད་དགོཔ་འདུག།

3.3.3 ལྷ་དང་འགན་ཁུར་ བསྟར་བཅོས་དང་འབྲེལ་ རང་འཇུག་གི་དབང་ཆ་ཚུ་ དུས་མཐུན་མ་བཟོ་བར་ ཡོད་པ།

རིམ་ལུགས་འཛིན་སྲོང་པ་གིས་ ལྷ་དང་འགན་ཁུར་ཚུ་བསྟར་བཅོས་དང་ དགོངས་ལུ་ ཡང་ན་ དགོངས་གྲོལ་འབད་བའི་ སྐབས་ རང་འཇུག་གི་དབང་ཆ་ཚུ་མེད་གཏང་དགོཔ་ཨིན། དེ་ཡང་ རིམ་ལུགས་གི་བརྗོད་ཚུ་ གནང་བ་མེད་པའི་ནང་ འཇུག་དང་ འོག་སྤྱོད་འབད་ནི་ལས་ ཉེན་སྲུང་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་ཚུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ བསྟར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ལུ་ རང་འཇུག་གི་དབང་ཆ་སྤྱོད་དེ་ ཡོད་མི་ཚུ་ ཁོང་ཚུ་གནས་སོར་འབྱོར་བའི་སྐབས་ དུས་མཐུན་མ་བཟོ་བར་ཡོད་པའི་ངོས་འཛིན་འབྱུང་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན། གཅིག་ བསྟར་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་བསྟར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ དེ་བཟུམ་མའི་གནད་དོན་བཞི་ངོས་འཛིན་ འབྱུང་སྟེ་ཡོད་པ་དང་ དེ་ནང་ ལས་བྱེད་པ་དེ་ཚུ་ ལས་ཁུངས་སོ་སོ་ཚུ་ནང་ ལྷ་དང་འགན་ཁུར་ཚུ་སྤྱོད་དེ་ ཉེ་མའི་ནང་འཇུག་ གི་དབང་ཆ་ཚུ་དགོས་པ་མིན་འདུག། ཁ་གསལ་ཚུ་ ཐིག་ཁྲམ་ལུ་ པའི་ནང་གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

ཐིག་ཁྲམ་ལུ་ པའི་ནང་ ལས་བྱེད་པའི་ལྷ་དང་འགན་དང་ རང་འཇུག་གི་དབང་ཆ་མཐུན་འགྲིགས་མེད་པ།

SI. No	Employee ID	Role Assigned in System	Designation	Department	User account status Active in the system
1	2013007	ALL_HRMS	Foreign Exchange Officer	Foreign Exchange and Reserve Management	Yes
2	2013013	PSD_VERIFIER	HR and Personnel Officer	Administration and Finance	Yes
3	2013038	RMM	Payment Systems Officer	Payment and Settlement System	Yes
4	2013012	PSD_VERIFIER	Internal Audit Officer	Internal Audit	Yes

ཐིག་ཁྲམ་ལུ་ པའི་ནང་ གསལ་སྟོན་འབད་དོ་བཟུམ་ གཅིག་བསྟོན་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ནང་ བདེན་ དཔྱད་པའི་ནང་འཇུག་གི་དབང་ཆ་སྤྱོད་དེ་ཡོད་མི་ལས་བྱེད་པ་གཅིག་ དངུལ་སྤྱོད་དང་ བུན་སྤྱོད་རིམ་ལུགས་ལས་ཁུངས་ ལས་ རང་འཁོད་ཚུམ་ཞིབ་ལས་ཁུངས་ནང་ གནས་སོར་སོང་སྟེ་ཡོད་ཅུང་ དུས་མཐུན་མ་བཟོ་བར་འདུག། དེ་བཟུམ་སྟེ་རང་ ལས་བྱེད་པ་གསུམ་ལུ་ ཁོང་རའི་ལྷ་དང་འགན་དང་མ་འབྲེལ་བའི་ནང་འཇུག་དབང་ཆ་སྤྱོད་དེ་འདུག།

དེ་བཟུམ་སྟེ་རང་ ཕྱི་དངུལ་སོར་བསྟར་དང་ བསམ་གསལ་རྒྱུ་འཛིན་སྲོང་ལས་ཁུངས་ནང་ ལྷ་འབད་མི་ལས་བྱེད་པ་གཅིག་ དཔལ་འབྱོར་ཞིབ་འཇོལ་དང་ ཕྱི་དངུལ་ལས་ཁུངས་ནང་གནས་སོར་འབད་དེ་ཡོད་ཅུང་ ཁོ་གི་ཉེ་མའི་ནང་འཇུག་གི་དབང་

ཆ་དེ་ ཆ་མེད་མ་གཏང་པར་ ཕྱི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་དང་ བསགས་རྒྱུ་འཛིན་སྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་གཅིག་གིས་
ལག་ལེན་འབྲེལ་སྟེ་འདུག

གོང་འཁོད་ཀྱི་ཆད་སྐྱོན་ཚུ་གིས་ གཅིག་བསྐྱོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་དེ་ དུས་ཐོག་ལུ་ བསྐྱར་ཞིབ་དང་
དུས་མཐུན་མ་བཟོ་བའི་བརྟེན་འབྲེལ་མཁུ་ ལས་བྱེད་པའི་ལྷན་འགན་ཚུ་དང་མ་འཁྲིལ་བའི་ ལག་ལེན་པའི་ནང་འཇུག་གི་
དབང་ཆ་སྐོད་མི་དེ་གིས་ མཐོ་བཞེན་བསམ་བཞེན་དང་ ཡང་ན་བསམ་བཞེན་མིན་པའི་དོན་བ་ཚུ་འབྱུང་སྟེ་ ངན་སྐྱོད་དང་
གཡོ་སྐྱོད་ཀྱི་ས་ཤོ་བྱིན་སྲིད་ནི་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལན་གསལ་ལུ་ ནང་འཇུག་གི་དབང་ཆ་དང་ གནང་བ་ཚུ་ ལས་ཁུངས་ཚུ་ལས་སྟོན་
པའི་ལྷན་བ་ཚུ་དང་འཁྲིལ་ཉེ་བཟོ་ཡོད་པ་སྟེ་བཤད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། གནང་དོན་དག་པ་ཅིག་ནང་ དཔེར་ན་ ལས་བྱེད་པའི་ནང་
འཁོད་གནས་སོར་ནང་ དབང་ཆ་དང་གནང་བ་ཚུ་ཚུལ་མཐུན་སྟེ་དུས་མཐུན་མ་བཟོ་བར་འདུག ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ངོ་དེབ་
/གནས་སོར་ཚུ་ག་ཅི་རང་འབད་རུང་ རིམ་ལུགས་ནང་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ བརྟེན་འབྲེལ་རིག་ལས་ཁུངས་
ལུ་བརྟེན་འབད་ནིའི་བྱ་རིམ་ཅིག་གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་ཨིན། ཨིན་རུང་ ནང་འཇུག་གི་དབང་ཆ་ཚུ་ ཡོངས་འབྲེལ་རིམ་
ལུགས་ནང་ དུས་མཐུན་བཟོ་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན། བསྐྱར་བཅོས་འབད་ཡོད་མི་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ཞིབ་རྟོག་དེ་ བཞག་ཐབས་
ཅིག་མཛུགས་གནང་།

རྒྱལ་གཞུང་ཚུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་བདེན་དཔྱད་འབད་བའི་སྐབས་ ལག་ལེན་པའི་ནང་འཇུག་གི་དབང་ཆ་ཚུ་ དུས་མཐུན་
འབད་དེ་འདུག དེ་གིས་མ་ཚད་ ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གནས་སོར་དང་ དགོངས་ལུ་འབད་བའི་སྐབས་ ལག་ལེན་པའི་ནང་འཇུག་
གི་དབང་ཆ་དུས་མཐུན་བཟོ་སྟེ་ ནང་འཇུག་ཚད་འཛིན་གྱི་ལམ་ལུགས་སྤྱི་སྤྱི་བཟོ་ནིའི་དོན་ལས་ མི་སྟོབས་སྟེ་ཚན་དང་
བརྟེན་འབྲེལ་རིག་ལས་ཁུངས་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ ཚུལ་མཐུན་གྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་ཨིནམ་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུམ་
ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ངོས་བཟུང་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

3.2 གྲོག་རིག་ལས་རིམ་གྱི་ཉེན་སྲུང་སྦྱོང་སྦྱོང་མེད་པ།

གྲོག་རིག་ལས་རིམ་གྱི་ཉེན་སྲུང་དེ་ གནང་བ་མེད་པའི་ནང་འཇུག་དང་ བསྐྱར་བཅོས་བཟུམ་མའི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ལས་ ཉེན་སྲུང་
འབད་ཐབས་ལུ་ བརྟེན་འབྲེལ་རིག་ལས་ལུགས་ཚུ་ནང་ ཉེན་སྲུང་གི་ཁྱད་རྣམ་ཚུ་གསར་བཟོ་དང་ གཞི་བཅུགས་འབད་
ནིའི་བྱ་རིམ་ཅིག་ཨིན། བརྟེན་འབྲེལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ལུ་ ནང་འཁོད་དང་ ཕྱིའི་ཉེན་ཁ་གཉིས་འོང་སྲིད་ནི་ཨིན།
གཅིག་བསྐྱོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་གི་ཐད་ རིམ་ལུགས་དེ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་
ནང་འཁོད་ལག་ལེན་འབྲེལ་ལས་ མང་ཆེ་ཤོས་ར་ ནང་འཁོད་གྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ཨིན་པས། ལོག་ཅིག་གི་ལ་ཐུག་ལས་ རྒྱ་དངུལ་

དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་དང་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་དེ་གཉིས་ ཡོངས་འབྲེལ་ཐོག་ལས་
ལག་ལེན་འཐབ་དོ་ཡོད་པ་ལས་ གློག་ཐོག་གཞོན་སྒྲོན་(cyber-attacks) ལ་སོགས་པའི་ཕྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ལས་བཀག་འཛིན་
འབད་དགོ་པ་ཨིན།

གློག་ཐོག་བྱ་རྒྱུ་ (Cybercrimes) མཚྏ་གས་ཀྱི་ཡར་སེང་འགྲོ་དོ་ཡོད་པ་དང་ གློག་ཐོག་བྱ་རྒྱུ་འབད་མི་ཚུ་
གིས་ གལ་གནད་ཅན་དང་དགོས་མཁོ་ཅན་གྱི་དངུལ་འབྲེལ་དང་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་བདེ་དོན་ཚུ་ཨར་རྒྱན་འབད་ནི་དོན་ལས་
གལ་ཅན་གྱི་ཉེན་གཞི་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་གྱི་མཐུན་འབྲེལ་ཚུ་ལུ་ དུས་རྒྱུན་དུ་ གཞོན་པ་བཀག་དོ་ཡོད་པ་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་ཚུ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་གདམ་འབྲུ་འབད་དེ་ཡོད་པའི་བདེ་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ ཉེན་ཁ་ཚུ་
བརྟག་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ གཤམ་གསལ་གྱི་ཆད་སྒྲོན་ཚུ་རོམ་འཛིན་འབྲུང་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན།

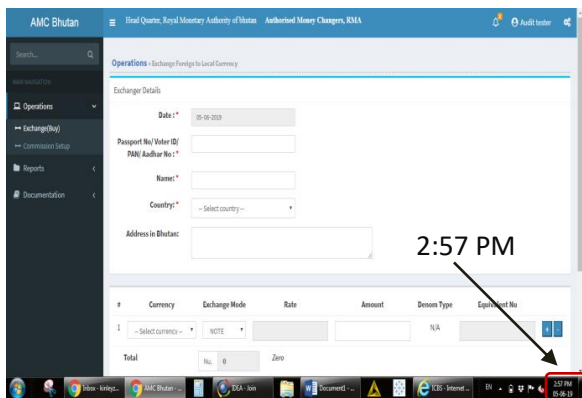
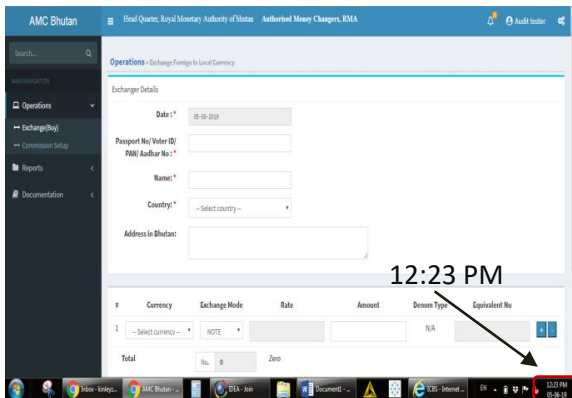
3.2.1 རིམ་ལུགས་ནང་ འབྲེལ་དུས་དུས་ཡུན་གྱི་ཚད་བཟོ་མ་འབད་བར་ཡོད་པ།

འབྲེལ་དུས་དུས་ཡུན་ལུ་ཚད་བཟོ་འབད་ནི་དེ་ བདེ་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ནང་ མཉམ་སྲེབ་འབད་དགོ་པའི་དགོས་
མཁོ་ཅན་གྱི་ཉེན་སྲུང་གི་ཁྱད་རྣམ་ཅིག་ཨིན། དེ་གིས་ འཕུལ་ཆས་དེ་ ཕྱིར་ཐོན་མ་འབད་ཚུན་ ག་དེམ་ཅི་ཚུན་ ལག་ལེན་
འཐབ་བརྟུབ་ག་གཏན་འབེབས་བཟོ་མ་ཨིན། དུས་ཡུན་དེ་གི་ཕུལ་ལས་ རིམ་ལུགས་དེ་ལག་ལེན་པ་འཐབ་ནི་དོན་ལས་
ལག་ལེན་གིས་ རང་འཇུག་འབད་བའི་སྐབས་ ལོག་སྟེ་བདེན་དཔྱད་འབད་དགོ་པ་ཨིན།

ལག་ལེན་མ་འཐབ་པར་ལུས་པའི་དུས་ཡུན་འཚམས་ཅིག་ལས་ རིམ་ལུགས་དེ་རང་འགུལ་ཐོག་ལས་ ཕྱིར་ཐོན་འབད་དགོ་པ་
ཨིན། ཉེན་སྲུང་གི་ཁྱད་རྣམ་དེ་གིས་ དབང་ཆ་ཡོད་པའི་མི་ངོམ་དེ་ ལཱ་འབད་སའི་ས་ཁོངས་ནང་མེད་པ་དང་ ཡང་ན་ རིམ་
ལུགས་ནང་ལས་ཕྱིར་ཐོན་འབད་ནི་ བརྗེད་སོང་པའི་སྐབས་ གནང་བ་མེད་པའི་མི་ངོམ་ཚུ་ རིམ་ལུགས་ནང་ རང་འཇུག་
འབད་ནི་ལས་བཀག་འཛིན་འབད་མ་ཨིན།

རིམ་ལུགས་ཚུ་ལུ་བདེན་དཔྱད་འབད་བའི་སྐབས་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཅིག་བསྐྱོམ་དངུལ་ཁང་ལས་
དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་དང་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ དེ་ལས་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་
རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ འབྲེལ་དུས་དུས་ཡུན་གྱི་ཚད་བཟོ་མ་འབད་བར་ཡོད་པའི་རོམ་འཛིན་འབྲུང་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་ལས་བརྟེན་
རིམ་ལུགས་ཚུ་ ལག་ཐོག་ལས་ཕྱིར་ཐོན་མ་འབད་ཚུན་ ཚད་མེད་པའི་དུས་ཡུན་གྱི་རིང་ ལག་ལེན་འཐབ་བརྟུབ་སྟེ་འདུག
པར་རིས་² པའི་ནང་ གསལ་ལྟོན་འབད་དེ་ཡོད་དོ་བཟུམ་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་དེ་ ལག་ལེན་མ་འཐབ་
པར་ཚུ་ཚོན་³ ལས་ལྟག་ (1993 ལོ་ཨེམ་ ལས་ 2:40 ལོ་ཨེམ་ ཚུན་) སོང་ཡོད་རུང་ ལག་ལེན་འཐབ་བརྟུབ་སྟེ་

འདུག དེ་བཟུམ་མའི་ཚད་འཛིན་ཚུ་ གཅིག་བསྐོས་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་དང་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་
འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ཡང་ མིན་འདུག

པར་རིས་པ་ བ་: གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ནང་ དུས་ལུན་ཚུ་ཚོད་ལ་ ལས་ལྷན་སོར་ཡོད་རུང་ རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་འཐབ་བཏུབ་སྐོར་ཡོད་པ་
འབྲེལ་དུས་དུས་ལུན་གྱི་ཚད་བཟོ་མ་བཟོ་མི་དེ་གིས་ གནང་བ་མེད་པའི་གཞོན་པ་བཀའ་མི་ཚུ་གིས་(སྤྱིར་བཏང་ལུ་ གཅིག་
མཚུངས་གྱི་ལས་སྡེ་ནི་ལུ་འབད་མི་) ལས་བྱེད་པ་གཞན་ཚུ་འི་རིམ་ལུགས་ནང་ བཟོ་འཛུལ་འབད་དེ་ བཟོ་དོན་དང་ གནས་
སྤུང་ཚུ་གཡོ་བཅོས་འབད་ནི་འི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་གིས་ གཞོན་པ་བཀའ་མི་མི་རོམ་དེ་ ལག་ལེན་པའི་ཕྱིས་ལྷའི་ལས་སྐྱ་
ཚུ་ལས་ རྩིས་ལུ་འཚོལ་མི་འཐོབ་ནི་ཨིན་མ་ལས་ ལུལ་ལས་ འགན་འཁུན་བཀའ་མི་ལུ་ཡང་ གཞོན་ནི་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལན་གསལ་ལུ་ འབྲེལ་དུས་དུས་ལུན་གྱི་ཚད་བཟོ་དེ་ ད་ལྟོ་ གློག་གསལ་གྱི་གནས་
རིམ་ནང་ གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ཡོད་ཟེར་བཤད་ཡོད་པ་ཨིན། རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གྲོས་འདེབས་དང་
འཁྲིལ་ རིམ་ལུགས་རེ་རེ་བཞེན་དུ་ལུ་ འབྲེལ་དུས་དུས་ལུན་གྱི་ཚད་བཟོ་གསར་བཟོ་འབད་དེ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་འི་
ཁས་ལེན་མཚན་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

འབྲེལ་དུས་དུས་ལུན་གྱི་ཚད་བཟོ་དེ་ གློག་གསལ་གྱི་གནས་རིམ་ནང་ གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཅིན་ ལག་ལེན་པ་དེ་
བཟོ་དོན་འཛུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་དང་གཅིག་ཁང་མི་ལུ་ བྱིར་བཏོན་འབད་ཚུགས་ནི་ཨིན། ཨིན་རུང་ ཕྱིས་ཞིབ་གྱི་ཞིབ་རྟོགས་ནང་
བཤད་དེ་ཡོད་དོ་བཟུམ་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ བཟོ་ག་དབྱུང་འབད་བའི་སྐབས་ བཟོ་དོན་འཛུལ་རིག་གི་
རིམ་ལུགས་དང་ གློག་གསལ་གྱི་གནས་རིམ་ནང་ འབྲེལ་དུས་དུས་ལུན་གྱི་ཚད་བཟོ་ཚུ་ མ་བཟོ་བར་འདུག རྒྱལ་གཞུང་
དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ཁས་ལེན་མཚན་ཡོད་པ་བཞེན་དུ་ བཟོ་དོན་འཛུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་རེ་རེ་བཞེན་དུ་ལུ་ འབྲེལ་
དུས་དུས་ལུན་གྱི་ཚད་བཟོ་གསར་བཟོ་འབད་དེ་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ་པ་ཨིན།

ལག་ལེན་པ་སོ་སོ་ཚུ་གིས་ལག་ལེན་འབབ་ནི་ལུ་བྱ་སྐབས་བདེ་ཐབས་ལུ་དམིགས་ཏེ་ བཀག་ཚམེད་པར་བཞག་སྟེ་ཡོད་པ་
ཡིན།

རྒྱལ་གཞུང་ཚུ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་གནད་དོན་དེ་ འགོ་ཐོག་ལུ་ བཀག་ཚམེད་པར་བཞག་དགོ་པའི་རྒྱ་མཚན་བཟེན་ཐོ་
བཀོད་དེ་ཡོད་པ་དང་ ལས་ལེན་མཛད་ཡོད་པ་བཞིན་ཏུ་ འབད་མ་འབད་ བཟེན་པར་ཚུ་ཞིབ་སྐབས་ བདེན་དཔུང་འབད་
ནི་ཡིན།

3.2.3 ནང་བཅུགས་ཀྱི་ཚད་འཛིན་ཚུ་ལང་མ་སྟེ་མེད་པ།

ལག་ལེན་འབབ་མི་ཚུ་གིས་བཅུགས་མི་གནས་སུ་ཚུ་ ཆ་གནས་དང་ཡོངས་ཚོགས་ དེ་ལས་ བྱངས་ལྡན་ཡོད་པ་ལེས་བརྟན་
བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ ནང་འདེབས་ཚད་འཛིན་ཚུ་ཡང་ སློག་རིག་ཚད་འཛིན་གྱི་རང་བཞིན་གྱི་འབད་ནི་དཔེ་རིས་ཚུ་བཀོད་དེ་
འདུག ནང་འདེབས་ཚད་འཛིན་ཚུ་བན་དོན་འཕྲུལ་རིག་རིམ་ལུགས་ནང་གཞི་བཅུགས་འབད་དགོ་པ་ཡིན། དེ་གིས་གནས་སུ་
མཇུག་མ་སུ་བ་ཡོད་མི་ འབྲ་གཉིས་མ་ཡིན་མི་དང་ཆ་འཛོག་མེད་པའི་གནས་སུ་ཚུ་ བཅུགས་པ་ད་ཚར་ཅིག་གུ་བཀག་
ཚུགས་ནི་མས། དེ་བཟུམ་སྟེ་ བན་དོན་འཕྲུལ་རིག་རིམ་ལུགས་རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ནང་ གཞི་བཅུགས་སྟེ་
ཡོད་མི་འདི་ནང་ཡང་ གནས་སུ་ཚུ་མཇུག་སུ་ཡོད་པ་དང་བྱངས་དང་ལྡན་མ་ཡོད་པ་ལེས་བརྟན་དོན་ལུ་ ནང་འདེབས་ཚད་
འཛིན་སྲིད་སྲིད་དགོ་པ་ཡིན།

རྒྱལ་གཞུང་ཚུ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ICBS, གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་ (AMC) རྒྱ་དངུལ་དང་ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་
བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ཚུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་མ་དེ་ (ICBS) ནང་ལུ་ནང་འདེབས་ཚད་འཛིན་ལེགས་ཤོམ་གཞི་བཅུགས་ཡོད་
རུང་ རིམ་ལུགས་གཞན་མི་གཉིས་ནང་ ནང་འདེབས་ཚད་འཛིན་ལུགས་མེད་པ་བཅུགས་མི་འདི་གིས་ འཛོལ་བ་བྱུང་ཡོད་མི་
ཚུ་འོག་ལུ་བཀོད་དེ་ཡོད།

3.2.3 གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་དང་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ གྱིས་ ཆ་གནས་མེད་པའི་གནས་སུ་ རོས་ལེན་འབད་དེ་ཡོད་པ།

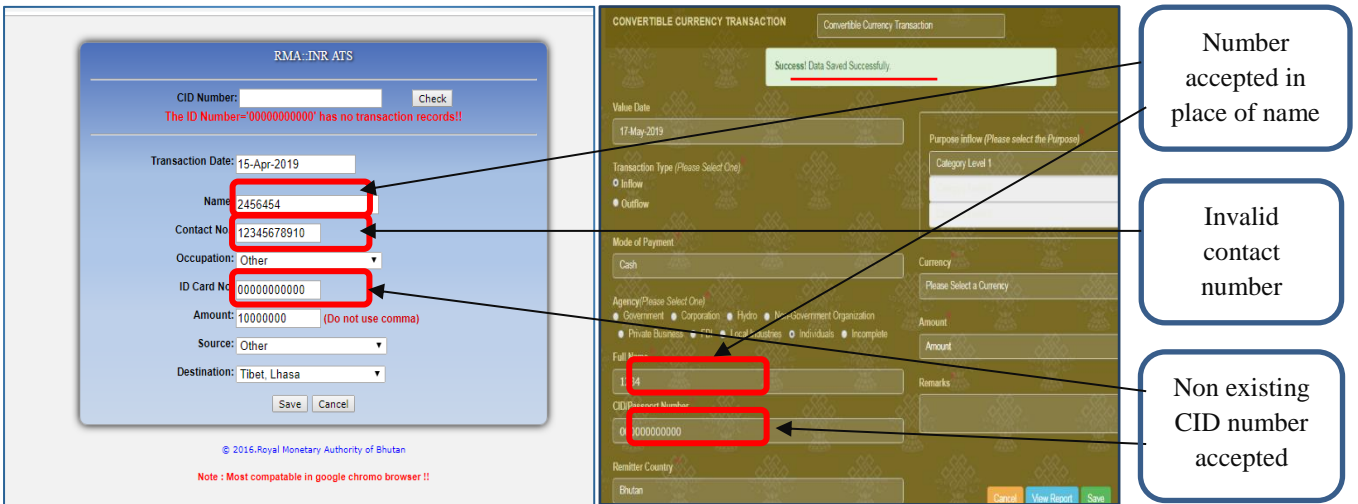
3.2.3.1 ཆ་གནས་མེད་པའི་མིང་དང་ འགྲུལ་འཕྲིན་གྱི་ཨང་གྲངས་ཚུ་ཡོད་པ།

རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་(INR) འདི་སྟོན་པ་ད་ མི་རོ་རང་སོའི་ཁ་གསལ་ མིང་ མི་བྱངས་རོ་སྟོན་ལག་ཁྱེར་ བརྒྱད་
འཕྲིན་ཨང་དང་ འོང་འབབ་དང་ཐོན་ལུངས་ཚུ་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ནང་བཅུགས་དགོ་པ་

ཡིན། དེ་བརྒྱུ་སྟེ་ ཟ෍་འཛིན་ལྷན་ཚོལ་ཆ་ཡོད་མི་འདི་ རྒྱ་དཔུལ་དང་ཡོངས་འབྲེལ་གྱིས་ མི་ངོམ་ཚོག་འཐད་པ་ལོག་ཅིག་ར་ རོས་ལེན་མི་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ཆ་གནས་ཡོད་པའི་མིང་དང་གཞན་ཁ་གསལ་ཚུ་ཉན་ཉན་སྟེ་རིམ་ལུགས་ནང་བཅུགས་དགོ།

ཡིན་རུང་ རྒྱ་དཔུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དཔུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ མི་ངོམ་ཚུ་གིས་ཆ་གནས་མེད་པའི་མིང་ཚུ་ བཅུགས་ཡོད་པ་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུམ་གྱི་བ་དབང་འཛིན་གྱིས་ཤེས་རྟོགས་འབྱུང་ཡི།

རིམ་ལུགས་འདི་གིས་ཨང་གྲངས་ཚུ་ མིང་སྟེ་རོས་ལེན་འབད་དེ་འདུག་ དེ་ཡང་ ནང་ཡི་གུའི་སློབ་བཀོད་ནང་དགོཔ་ཡིན། དེ་ མ་ཚད་ རིམ་ལུགས་འདི་གིས་བརྒྱུད་འཕྲིན་ཨང་གྲངས་ཚུ་ དཔུད་ཞིབ་སློབ་བཀོད་ལག་ལེན་མ་འཐབ་ལས་བརྟེན་ ཆ་གནས་ མེད་པའི་ཨང་གྲངས་ཚུ་རོས་ལེན་འབད་དེ་འདུག་ (ཨང་གནས་པ་ ལས་མངམ་ཡང་ན་ཉུངམ) པར་རིས་༡༠ པའི་ནང་སྟོན་དོ་ བརྒྱུ་ཡིན།

པར་རིས་༡༠ པ་: རྒྱ་དཔུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དཔུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ཀྱི་ མི་ངོམ་གྱི་ཆ་གནས་མེད་པའི་མིང་ རོས་ལེན་ལག་ཁྱེར་ཨང་དང་བརྒྱུད་ འཕྲིན་ཨང་ཚུ་རོས་ལེན་འབད་དེ་ཡོད་པ།

དེ་བརྒྱུ་སྟེ་ USD ལོ་རིམ་འགྲུལ་སྟོན་ལས་འཆར་སྟོན་ནིའི་གནས་སྟངས་ནང་བརྒྱུ་ཅིག་འབད་བ་ཅིན་ རིམ་ལུགས་འདི་ གིས་ཆ་གནས་མེད་མི་ ཡང་ན་ ནང་འདེབས་སྟོང་མ་ཚུ་ཡང་ རོས་ལེན་འབད་དེ་འདུག་ གྱི་ལོ་༢༠༡༥ གིས་གནས་སྟངས་ཚུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུམ་གྱི་བ་དབང་འཛིན་གྱི་དཔུད་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ མི་ངོམ་གྱི་མིང་ཚུ་ ཨང་གྲངས་ཀྱི་སློབ་བཀོད་ནང་ བཅུགས་ཏེ་ཡོད་པ་དང་ ལམ་ལོག་རོ་དེབ་དུས་ཚོགས་སྒྲོལ་ཚུ་ ཕྱིན་པའི་ཚེས་ཀྱི་སྟེང་ཚེས་ ཡང་ན་ དེའི་ཤུམ་ལས་རང་ ཡོད་པ་དང་ དཔུལ་ཁང་རོ་སྟོན་ལག་ཁྱེར་ཨང་ཚུ་ ནང་འདེབས་ཆ་གནས་མེན་པ་སྟེ་བཅུགས་ཡོད་པའི་གནས་སྟངས་དག་པ་ ཅིག་ཡོད་མི་འདི་ པར་རིས་༡༡ པའི་ནང་གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད།

	TRANSACTION_DATE	NAME	PASSNO	ISSUE_DATE	DEP_DATE	AMOUNT			
1	ATS	11410004077	AUD	26/04/1931	14/04/1903	FOREX/ATS/2018/14928			
2	RETURN FLIGHT 26.05.2017	11410008452	USD	03/05/1931	03/07/1901	FOREX/ATS/2017/6828			
YEAR	TRANSACTION_DATE	NAME	PASSNO	ISSUE_DATE	EXP_DATE	DEP_DATE	ATS_AMOUNT	CURRENCY	
1	2018	28/12/2018	KELYANG KHENDRUP DORJI	G108090	13/11/2017	11/12/0027	04/01/2019	3,000.00	USD
2	2018	12/04/2018	KJI	J455	02/02/2524	02/02/2524	02/02/2514	2,525.00	USD
3	2018	12/04/2018	IUH	K123	12/12/2145	12/12/2018	25/02/2521	333.00	USD
4	2018	13/01/2018	JIGME THONDRUP DORJI	G059381	18/02/2024	17/02/2024	15/01/2018	3,000.00	USD
5	2018	03/01/2018	DIKSHYA SHARMA	g 057031	25/12/2023	24/12/2023	08/01/2018	1,000.00	USD
6	2018	03/01/2018	LHADON	G035787	09/01/2022	08/01/2022	05/01/2018	3,000.00	USD
NAME	PASSNO	CID	ISSUE_DATE						
Choney Dorji	G065111		19/08/2014						
11410004077	AUD		26/04/1931						
Tshering Namgyal	Z010380		08/07/2013						
11410008452	USD		03/05/1931						

པར་རིས་ཀྱི་ བ: USD ATS བྱིན་མ་དུ་འདེབས་ཚད་འཛིན་མེད་པ།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ ལྷོ་ཀྱང་ པ་ལས་ གནས་སྤངས་ཚུ་གོང་འཕེལ་གཏང་སྟེ་ མིང་གི་དོན་ ལུ་གསལ་ལྟེན་རྒྱུ་ཚུ་ཅིག་དོས་ལེན་འབད་བཏུ་བཟོ་ནི་དང་ བརྒྱད་འཛིན་ཨང་ཚུ་གི་ཨང་གངས་རྒྱུ་ཚུ་ཅིག་དོས་ལེན་འབད་ བཏུ་བཟོ་ནི་ཨིན་ཟེར་ཁ་གསལ་འབད་ཡི།

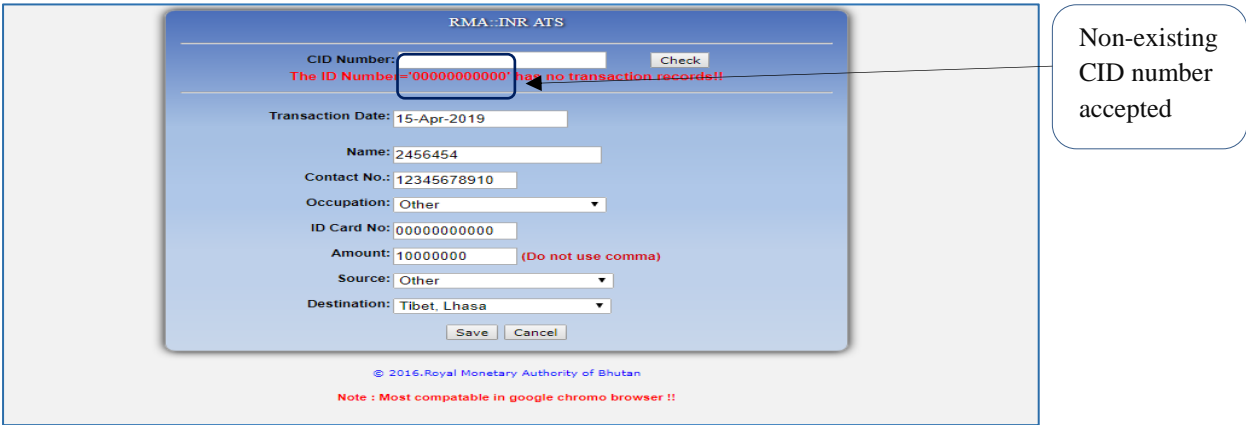
རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ཁ་གསལ་འབད་མི་འདི་ལུ་དོས་ལེན་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན་ཅུང་ བཟུང་བཟོ་རྩིས་ཞིབ་ གྲྭ་བཟོ་དཔྱད་འབད་ནི་ཨིན།

༣.༤.༣.༡ ཆ་གནས་མེད་པའི་མི་ཁྲུངས་རྩིས་ཨང་ཚུ་དེ་ཡོད་པ།

མི་ཁྲུངས་རྩིས་ཨང་དེ་ མི་རིམ་ཚུ་ལུ་ རྒྱ་དངུལ་ཕྱིར་སྤྱོད་འབད་ཡོད་པའི་འབྲུང་གངས་དང་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་ དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུ་གསལ་ནང་ ལོ་རིམ་འགྲུལ་སྤྱོད་ལས་འཆར་(གཞན་དངུལ་) གྱི་ཚད་གཞི་བདེན་དཔྱད་འབད་ནི་དེ་ དོས་ འཛིན་སྟོན་མི་འབད་ལག་ལེན་འབྲེལ་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་ལས་བརྟེན་ རིམ་ལུ་གསལ་ནང་ལུ་ ཆ་གནས་ཡོད་པའི་མི་ཁྲུངས་རྩིས་ ལག་ཁྱེར་ཨང་གངས་ཀྱི་ འབད་མི་འདི་ ཚུད་དགོཔ་དེ་གལ་ཅན་ཅིག་ཨིན། ཨིན་ཅུང་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ གི་ གནས་སྤངས་ཚུ་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ དབྱེ་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ མི་ཁྲུངས་རྩིས་ལག་ཁྱེར་ནང་ ཨང་གངས་ཀྱི་ ལས་ ཉུང་སྟེ་ཡོད་མི་ཡང་རིམ་ལུ་གསལ་གྱིས་ དོས་ལེན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་གནས་སྤངས་ཀྱི་ ཡོད་པའི་ཤེས་རྟོགས་འབྱུང་ཡི།

རིམ་ལུ་གསལ་འདི་གིས་མི་ཁྲུངས་རྩིས་ལག་ཁྱེར་ཨང་གངས་ཀྱི་ཆ་འཛོག་ཡུན་གནས་དམ་འཛིན་མ་འབད་བའི་ཁར་ རྩིས་ ལག་ཁྱེར་ཨང་གངས་བཟུགས་སའི་ནང་ གང་བྱུང་གི་ཨང་གངས་ཚུ་ཡང་ དོས་ལེན་འབད་ཡོད་མི་འདི་ པར་རིས་ཀྱི་ པའི་ རང་གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད། དེ་མ་ཚད་ རིམ་ལུ་གསལ་འདི་གིས་ རྩིས་ལག་ཁྱེར་ཨང་བཟུགས་པ་ད་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ ལུ་གནས་གཞན་ཚུ་རང་འགྲུལ་གྱི་ཐོག་ལས་སྟོན་ནི་མེད་པ་ལས་ རིམ་ལུ་གསལ་ལག་ལེན་འབྲེལ་མི་ཚུ་གིས་ཁ་གསལ་ཚུ་ ལག་

ཐོག་ལས་བརྩམས་དགོས་འཕྲོད་མི་དེ་གིས་ རྩལ་བཤེན་དང་ ཡང་ན་ ཆ་གནས་མེད་པའི་གནས་སྟངས་བརྩམས་ནིའི་ཉེན་ཁ་
འདུག

པར་རིས་ཀྱི་ པ: རྩལ་བཤེན་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བརྒྱུར་རིམ་ལུགས་ཀྱི་ རྩོད་ལག་མཁྲེལ་ཨང་གྲངས་གང་ལྷན་ལེན་འབད་ཡོད་པ།

རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ བཤེན་འབད་ཚད་འཛིན་སྲིད་སྲིད་མེད་མི་ལས་བརྩམ་ རྩལ་བཤེན་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བརྒྱུར་རིམ་
ལུགས་ནང་ གནས་སྟངས་ཆ་གནས་མེད་མི་ཚུ་ རིམ་ལེན་འབད་དེ་འདུག དེ་གིས་རྩོད་ལག་མཁྲེལ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ རྩལ་
བཤེན་འབད་ཚད་འཛིན་འབད་མི་ཚུ་གསལ་ཞེ་དང་ རྩལ་བཤེན་འབད་ཚད་འཛིན་འབད་མི་དམིགས་གཏང་སྟེ་དེ་ མི་རིམ་གྱི་ཁ་
གསལ་ལེན་ཏེ་ ལྷོ་རེ་ལུ་ཐོབ་ཚད་བཟོ་ཡོད་མི་དེའི་དོན་ལུ་ རྩོད་ལག་མཁྲེལ་ཨང་གྲངས་འདི་ རིམ་ལེན་འབད་ཐབས་ལུ་
གཞན་དང་མ་འདྲ་བའི་ཐབས་ལམ་ཅིག་བཟོ་སྟེ་ཡོད་མི་ཚུ་ཡང་ ཚད་འཛིན་འབད་མ་ཚུ་གསལ་པར་འདུག རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་
བཤེན་འབད་ཀྱི་ཚད་འཛིན་སྲིད་སྲིད་སྟེ་མཉམ་སྟེ་འབད་མ་ཚུ་གསལ་པ་ཅིན་ བོར་འཁྲུལ་ཅན་དང་ རྩོ་གཏང་མེད་པའི་སྤྲོ་ལུ་
ཚུ་བཟོ་འདོན་འབད་དེ་ གོ་བཟང་ཅན་དང་ རིམ་བཤེན་གྱི་ལྷོད་ཚད་བཟོ་མི་ལུ་ གཞོད་སྲིད་ནི་ཨིན།

རྩལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་རིམ་ལུགས་བཟོ་བཀོད་དེ་གིས་ རྩོད་ལག་མཁྲེལ་ཨང་གྲངས་ཀྱི་
ལས་ཉུང་མ་ཡོད་མི་ཚུ་ཡང་ རིམ་ལེན་འབད་མི་འདི་ ཤོག་བྱང་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ས་གནས་གཞན་ཁར་ལས་ རྩོད་ལག་
མཁྲེལ་ཨང་གྲངས་ཀྱི་ཚད་གཞི་མ་འདྲ་ཡོད་མི་ཚུ་ཡང་ རྩལ་བཤེན་འབད་ཚད་འཛིན་པའི་ཚོག་ཐམ་ཡོད་པ་ལས་ཨིན་ཟེར་
ཁ་གསལ་ལུ་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན། ཨིན་ཅུང་ རྩལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ད་ལས་ཡར་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་མི་ཚུ་གིས་
དོན་ལུ་ ལཱ་གཞི་གསལ་པ་མཉམ་སྟེ་འབད་དེ་ དེ་གིས་རྩོད་ལག་མཁྲེལ་གྱི་ཨང་གྲངས་ཀྱི་ ཐོབ་མི་ཚུ་ བཀག་ཚུ་གསལ་ནི་ཨིན།

བརྒྱུར་བཅོས་ཚུ་གཞི་བརྩམས་འབད་མ་དེ་ཅིག་ཁར་ རྩལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ཤུམ་བཟོ་བཟོ་ཏེ་ གནས་སྟངས་
གྱི་ས་ཁོངས་གཞན་མི་ཚུ་ནང་ཡང་ རྩོད་ཚུ་རིམ་ལེན་འབད་པའི་སྐབས་ བརྒྱུར་བཅོས་འབད་དགོས་ཨིན། རྩལ་གཞུང་
དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ མ་ཁོངས་པའི་ནང་ བཟང་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་གོ་རེ་ནང་ བཤེན་འབད་བཤེན་
དཔུང་ རྩོད་སྲིད་སྲིད་སྟེ་ལག་ལེན་འཐབ་དགོས་ཨིན།

3.4 རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ནང་ བདེན་དཔུང་གི་ཚད་འཛིན་ཚུ་མེད་པ།

བདེན་དཔུང་ཚད་འཛིན་འདི་གིས་ གནས་སྐབས་ཉམ་ཉམ་ཨིན་མ་ངེས་བརྟན་བཟོམ་ཨིན། དེ་གིས་སྡེ་ གནས་སྐབས་ཚོས་འཛིན་འབད་ནི་དང་ ཚུལ་མིན་དང་བདེན་པ་མེད་པའི་གནས་སྐབས་ཚུ་བཀག་ཞིའི་དོན་ལུ་ བརྟམ་དོན་འཕུལ་རིག་རིམ་ལུགས་ནང་ བདེན་དཔུང་ཚད་འཛིན་འདི་གཞི་བཅུགས་འབད་དགོཔ་ཨིན།

རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་འདི་གིས་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་གི་ འོང་སྤོད་དང་ཟད་སྤོད་རྒྱུ་ཚུ་མ་ཅིག་སྤོད་ནི་མེན་པར་ ཕྱི་རྒྱལ་གི་དངུལ་མཁོ་མངག་འབད་མ་ད་ ཚོང་མཚོན་པ་བདེན་དཔུང་ འབད་ནི་ ཡང་ན་ རོ་སྤོད་ལག་ཁྱེར་ཚུ་ཡང་ རོས་འཛིན་འབད་མ་ཨིན། དཔེ་འབད་བ་ཅིན་ དམིགས་བསལ་གི་རོ་སྤོད་ལག་ ཁྱེར་ཨང་གཅིག་གིས་ ལོ་བསྐྱར་གི་ཐོབ་ཚད་USD 300 དེ་ ཉེ་མ་ལས་སྤོད་དེ་ཡོད་པ་ཅིན་ རིམ་ལུགས་དེ་གིས་ཉེན་བརྟམ་ འབད་དེ་ མཁོ་མངག་འདི་ཚད་འཛིན་འབད་ནི་ཨིན། བདེན་དཔུང་ཚད་འཛིན་གཞི་བཅུགས་འབད་མི་འདི་གིས་ རྒྱ་མཚན་མ་ འབད་བའི་ཕྱི་དངུལ་བརྗེ་སོར་སྤོད་ལེན་ཚུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གིས་ སྤྱི་ལོ་2012 ལུ་གཞི་བཅུགས་འབད་ མི་ ཕྱི་དངུལ་བརྗེ་སོར་བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱི་གཞི་དང་ ཕྱི་དངུལ་བརྗེ་སོར་ལག་ལེན་ལམ་སྟོན་གཞི་བཅུགས་འབད་ཡོད་མི་ ལྟར་དུ་ཨིན་མ་ངེས་བརྟན་བཟོམ་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གིས་ གནས་ཁ་རྒྱལ་ཡོད་པའི་བརྟམ་དོན་རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ བདེན་དཔུང་ཚད་འཛིན་ཚུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གིས་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་མ་ད་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ནང་ བདེན་དཔུང་ཚད་འཛིན་སྤྱི་ཚུང་མེད་པ་ལས་ འོག་ལུ་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་སྤོད་ཚུ་བྱུང་སྟེ་འདུག

3.4.1 རྒྱ་དངུལ་ ཐོབ་ཚད་ལས་བརྒྱལ་ ཕྱིར་སྤོད་འབད་དེ་ཡོད་པ།

ཕྱི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་ལག་ལེན་ལམ་སྟོན་2012 ཅན་མ་དང་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གིས་ཁྱབ་བསྐྱེད་འབད་ མི་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ ལོ་བསྐྱར་འགོ་གྲུལ་འཚར་གཞི་ནང་ ལྷན་3 པ་ལས་6 པའི་ནང་ མི་ངོམ་རེ་གི་ལྷ་རེ་ལུ་ རྒྱ་དངུལ་ 10,000 རེ་དང་ ལྷན་10 པ་ལས་3 པའི་ནང་ མི་ངོམ་རེ་གིས་ལྷ་རེ་ལུ་ རྒྱ་དངུལ་30,000 རེ་ཐོབ་ནིའི་འོས་འབབ་འདུག དེ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ རྒྱ་དངུལ་ཚུ་ཐོབ་ཚད་ལས་བརྒྱལ་སྤོད་པ་ད་བཀག་འཛིན་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ རྒྱ་དངུལ་རིམ་ལུགས་ནང་ བདེན་དཔུང་ཚད་འཛིན་གཞི་བཅུགས་འབད་དགོཔ་ཨིན། ཨིན་རུང་ སྤྱི་ལོ་2012 གི་གནས་སྐབས་དེ་དཔུང་འབད་མ་ད་ རྒྱ་ དངུལ་ཐོབ་ཚད་10,000 ལས་བརྒྱལ་སྤོད་ཡོད་པའི་ གནས་སྐབས་44 ཟུར་སྤྱེད་IV པའི་ནང་དང་ རྒྱ་དངུལ་ཐོབ་ཚད་ 30,000 ལས་བརྒྱལ་ཡོད་པའི་གནས་སྐབས་44 དེ་ ཟུར་སྤྱེད་V པའི་ནང་གསལ་སྤོད་འབད་དེ་ཡོད། དེ་བཟུམ་མའི་ གནས་སྐབས་བྱུང་མི་འདི་ རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ བདེན་དཔུང་ཚད་འཛིན་སྤྱི་ཚུང་མེད་པའི་གྲུབ་འབྲས་ཨིན།

དེམ་ཚད་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུལ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ དབྱེ་ཞིབ་གཏིང་ཟབ་འབད་དེ་ མི་ངོམ་ཚོགས་འབྲུག་པ་གིས་ཉིན་མ་ཅིག་ནང་ ལོ་རིམ་འགྲུལ་སྐྱོད་ལས་འཆར་ལོག་ཅིག་ར་སྤྱོད་དེ་ ལོ་རིམ་འགྲུལ་སྐྱོད་ལས་འཆར་ ཐོབ་ཚད་ལས་བཟུལ་སྤྱོད་ཡོད་པའི་ གནས་སྟངས་ཚུ་ཡང་ཤེས་རྟོགས་འབྱུང་ཡི། གནས་སྟངས་དེ་ནང་ ཉིན་མ་གཅིག་ནང་ མི་ངོམ་གཅིག་ལུ་ རྒྱ་དངུལ་ཚར་ བརྒྱད་སྟོད་དེ་ ཡོངས་བསྟོར་སྤྱོད་པ་རྒྱ་དངུལ་ ༡༤༠,༠༠༠ སྟོད་དེ་འདུག། དེ་བཟུལ་སྤྱོད་ ཉིན་མ་གཅིག་ནང་ མི་ངོམ་ཚོགས་འབྲུག་ གཅིག་ལུ་རྒྱ་དངུལ་ ཚར་གཉིས་དང་ གསུམ་སྟོད་ཡོད་པའི་གནས་སྟངས་ཚུ་འདུག།

རྒྱལ་གཞུང་ཚུལ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ མི་ངོམ་ཚོགས་འབྲུག་ལུ་ལྷན་གཅིག་གི་ནང་འཁོད་ནང་ར་ ལུང་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ནང་ ལས་ཡང་ རྒྱ་དངུལ་སྟོད་དེ་ ཐོབ་ཚད་ལས་བཟུལ་སྤྱོད་ཡོད་པའི་གནས་སྟངས་དག་པ་ཅིག་ཅིག་ཡང་མཐོང་སྟེ་ཡོད། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ རྒྱུ་མ་ཅིག་ལུ་ར་ མི་ངོམ་གསུམ་གྱི་ལྷན་གཅིག་ལུ་ རྒྱ་དངུལ་ཐིམ་ཕུག་དང་ཕུན་ཚོགས་གྲོང་གཉིས་ཚར་ལས་སྟོན་ ཡོད་པའི་གནས་སྟངས་དུག་ཡོད་མི་འདི་ པར་རིས་ ༡༣ པའི་ནང་སྟོན་ཏེ་ཡོད།

TRAN_DATE	MONTH	CID	OCCUP	AMOUNT	SOURCE	DEST	OFFICE
1 06-12-18	12	11603002424	Other	30,000.00	Savings	India, Delhi	RMA, Thimphu
2 10-12-18	12	11603002424	Corporate Employee	20,000.00	Savings	India, Kolkata	RMA, Phuntsholing
3 22-10-18	10	11704000277	Business owner	30,000.00	Savings	India, Sikkim	RMA, Phuntsholing
4 08-10-18	10	11704000277	Civil Servant	30,000.00	Salary	India, Amarnath	RMA, Thimphu
5 28-06-18	6	11915000257	Civil Servant	10,000.00	Salary	India, Siliguri	RMA, Phuntsholing
6 07-06-18	6	11915000257	Business owner	5,000.00	Savings	Nepal, Lumbini	RMA, Thimphu

པར་རིས་ ༡༣ པ་: ལྷན་གཅིག་གི་ནང་འཁོད་ནང་ཡིག་ཚང་སོ་སོ་ལས་ མི་ངོམ་ཚོགས་ལུ་རྒྱ་དངུལ་གཉིས་ལྷན་ཕྱིན་ཡོད་པ།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་འབད་བ་ཅིན་ ལྷན་གཅིག་ལུ་གསུམ་དང་མ་འཁྲིལ་བར་ རྒྱ་དངུལ་ཚར་ལས་བཟུལ་བྱིན་ མི་ཚུ་ ཞིབ་དབྱེད་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ བདེན་དཔྱད་དམ་དམ་སྤྱོད་འབད་ནི་ཟེར་ཨིན་མས། དེ་ མ་ཚད་ ལག་ལེན་འབབ་མི་ཚུ་ལུ་ ཐོབ་ཚད་དང་ནང་འདེབས་མཁོ་མངག་འབད་ནི་ཚུ་གི་སྟོན་ལས་ སྤྱོད་བརྒྱུ་ཡང་བྱིན་ནི་ ཟེར་ཨིན་མས། གནས་སྟངས་ལ་ལུ་ཅིག་ གྲོག་རིག་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འབྲེལ་ཚད་མི་ལུ་བརྟེན་ ལག་ལེན་འབབ་མི་ཚུ་གིས་ བདེན་དཔྱད་ཉེན་སྲུང་ཟེར་བའི་འཕྲུལ་རྟོགས་ཀྱི་ལོག་ཅིག་ར་ཨེབ་ལས་བརྟེན་འོང་སྲིད་ཟེར་བཤད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ལུ་ སྤྱང་བཞག་བདེན་དཔྱད་སྤྱིང་སྤྱིང་མེད་པའི་གཞོན་པ་ཚུ་འོ་སྟོན་ལས་ གོ་རྟོགས་སྟོན་ ཚར་བའི་ལུ་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ལས་ལེན་མཚན་ཡོད་པ་བཞིན་ཏུ་ གནད་དོན་དང་འཁྲིལ་རྒྱ་ དངུལ་ཚུ་ཐོབ་སྐྱེལ་ལས་མ་བཟུལ་མ་དེས་བརྟེན་བཟོ་བཟུལ་ལུ་ བདེན་དཔྱད་ཀྱི་དམ་འཛིན་ཚུ་བསྟར་སྟོན་འབད་དགོ་པ་ཨིན།

དེམ་ཚད་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ བཀག་སྤྱད་འཕྲུལ་རྟོགས་བདེན་དཔྱད་ནང་ ཞིབ་དབྱེད་འབད་གཉིས་མ་ བཟོ་དགོ་པ་ཨིན། དེ་གིས་གྲོག་རིག་ཡོངས་འབྲེལ་གྱི་མཐུན་འབྲེལ་གྱི་གནད་དོན་འབྱུང་ཅུང་ འབྲེལ་གཉིས་མ་གྱི་གནས་སྟངས་ཚུ་ རིམ་ལུགས་ནང་ སྤྱང་བཞག་མི་འབད་ནི་ཨིན།

3.4.3 ལོ་རིམ་འགྲུལ་སྐྱོད་ལས་འཆར་གྱི་ཐོབ་སྐྱེལ་ལས་བཟུལ་ཏེ་ཡོད་པ།

ཕྱི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་ལག་ལེན་ལམ་སྟོན་2012 ཅན་མའི་ཟུར་སྲུགས་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ USD རིམ་འགྲུལ་སྐྱོད་ལས་འཆར་གྱི་ཐོབ་སྐྱོད་དེ་ མི་ངོམ་རེ་ལུ་USD 300 རེ་ཨིན་པས།

རྒྱལ་གཞུང་ཚུལ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནས་སྤྱད་ཚུ་དབྱེ་དབྱེད་འབད་མ་ད་ ཕྱི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་ལག་ལེན་ལམ་སྟོན་ 2012 ཅན་མའི་ནང་བཀོད་ཡོད་མི་དང་མ་འཁྲིལ་བར་ མི་ངོམ་ཚུ་ལུ་ USD ལོ་རིམ་འགྲུལ་སྐྱོད་ལས་འཆར་གྱི་ཐོབ་སྐྱེལ་ལས་བཟུལ་བྱིན་ཡོད་པའི་གནས་སྤྱད་ཚུ་འདུག གནས་སྤྱད་དེ་ཚུའི་ བཅུད་སྤྱད་པར་རིས་ཐོག་ལུ་ཐིག་ཁམ་ཆུ་ པ་དང་ ལ་གསལ་ཟུར་སྲུགས་VI པའི་ནང་སྟོན་ཏེ་ཡོད།

ཐིག་ཁམ་ཆུ་ པ་: ལོ་རེ་ནང་USD རིམ་འགྲུལ་སྐྱོད་ལས་འཆར་གྱི་ཐོབ་སྐྱོད་3000 ཡོད་མི་ལས་བཟུལ་ཡོད་པ།

མི་ཁྲམ་རོ་སྐྱོད་ལག་ ཁྲམ་ཨང་།	སྤྱི་ལོ་2012 ལུ་ཚར་ག་དེ་ཅིག་སྐྱོད་ ཡོད་པ།	USD ATS Amount
10206002726	2	27000.00
11970002727	2	6000.00
EC0307274	3	2340.00
11206000233	3	2600.00
11970004063	3	6000.00
11277007207	3	1000.00
11206002727	3	2303.00
11473002660	3	202.00
11473002064	3	2620.00
11473002466	3	2670.00
11970002067	3	4000.00
11970007420	3	6000.00
11277002320	3	2222.00
10203000227	3	6000.00
10604002660	3	6000.00
10277002727	3	2302.00

དབྱེད་བྱུང་གྱི་གསལ་སྟོན་འབད་མི་ནང་ མི་ངོམ་རེ་ལུ་ USD ཚར་བདུན་བྱིན་དེ་ཡོངས་བསྟོམས་USD 27,000 ཉིན་མ་ ཅིག་ལུ་བྱིན་མི་འདི་གིས་ ཐོ་བཀོད་ཚར་བདུན་སྟོན་ཡོད་པའི་བར་སྟོན་མ་ཨིན། གནས་སྤྱད་གཞན་མི་ཚུ་ནང་འབད་བ་ཅིན་ ལོ་རིམ་འགྲུལ་སྐྱོད་ལས་འཆར་གྱི་ཐོབ་སྐྱེལ་འདི་ ལོ་ངོ་དེ་ནང་རང་ ཐོབ་སྐྱེལ་ལས་བཟུལ་ཏེ་བྱིན་ཏེ་འདུག།

ཀྱུལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཐོབ་སྐྱེལ་གྱི་ཚད་ དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་དོན་ལུ་ བདེན་དཔུང་ཚད་འཛིན་དམ་དམ་
སླེ་ལག་ལེན་འབབ་ནི་ལས་ལེན་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། ཨིན་རུང་གནས་སྤངས་གཞན་ལ་ལུ་ཅིག་ གློག་རིག་ཡོངས་འབྲེལ་གྱི་
མཐུན་འབྲེལ་མེད་པ་ལས་ ལག་ལེན་འབབ་མི་ཚུ་གིས་ ཐོ་བཀོད་ཚོག་འབབ་ལོག་ཅིག་ར་ཨེབ་མི་ལས་བརྟེན་འོང་སྲིད།

ངོས་ལེན་འབད་དོ་བཟུམ་སླེ་ ཀྱུལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཕྱི་དངུལ་བརྗེ་སོར་ལག་ལེན་ལམ་སྟོན་༢༠༡༥ ཚན་
མ་དང་འབྲེལ་ བདེན་དཔུང་ཚད་འཛིན་སྲིད་སྲིད་འབད་ལག་ལེན་འབབ་དགོ་པ་ཨིན། གོང་ལུ་བཤད་དོ་བཟུམ་ རིམ་ལུགས་
ནང་ཐོ་བཀོད་འདྲ་གཉིས་མ་བཀག་ནི་དོན་ལུ་ བདེན་དཔུང་ཉེན་སྲུང་ནང་ འདྲ་གཉིས་མ་ཞིབ་དཔུང་གཞི་བཙུགས་འབད་
དགོ་པ་ཨིན།

༣.༥.༣ ཀྱུ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་གྱིས་ ཉུང་མཐའི་ཚད་གཞི་ལས་དམའ་བའི་ དངུལ་གྱི་འབོར་ཚད་ ངོས་ལེན་འབད་དེ་ཡོད་པ།

འདི་བཟུམ་སླེ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༥ གི་ཀྱུ་དངུལ་ཡོངས་འབྲེལ་གནས་སྤངས་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་མ་ད་ ཕྱི་དངུལ་བརྗེ་སོར་ལག་ལེན་ལམ་
སྟོན་༢༠༡༥ ཚན་མ་དང་མ་འབྲེལ་བར་ ཀྱུ་དངུལ་ཉུང་མཐའི་ཚད་གཞི་ལས་དམའ་སྲུ་སླེ་ ཕྱིན་པའི་གནས་སྤངས་ཡང་འདུག
ལམ་སྟོན་ལྟར་དུ་འབད་བ་ཅིན་ རྒྱུང་རྒྱུན་དང་འབྲེལ་ ཀྱུ་དངུལ་ཉུང་མཐའི་ཚད་གཞི་འདི་རྒྱུ་ཕྱིན་དགོ་པ་ཨིན། ཨིན་རུང་
རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ མི་ངོམ་རེ་ལུ་ ཀྱུ་དངུལ་༠, ༡༠༠, ༣༠༠ ཕྱིན་ཡོད་པ་སླེ་སྟོན་ཡོད་མི་འདི་ འོག་ལུ་པར་རིས་༡༤ པའི་
ནང་སྟོན་དེ་ཡོད།

	TRAN_DATE	NAME	OCCUP	CID	AMOUNT ▲	DEST	OFFICE
1	25-10-18		Other	20244889911	0.00	India, Bodhgaya	RMA, Thimphu
2	06-09-18		Business owner	10906002169	100.00	India, Sikkim	RMA, Thimphu
3	28-11-18		Other	10203002582	300.00	India, Sikkim	RMA, Thimphu
4	10-12-18		House Wife	11514004354	300.00	India, Sikkim	RMA, Mongar

པར་རིས་༡༤ པ་: ལམ་སྟོན་ནང་གསལ་བཀོད་འབད་མི་དང་མ་འབྲེལ་བར་ ཀྱུ་དངུལ་ཉུང་མཐའི་ཚད་གཞི་ལས་དམའ་ཕྱིན་ཡོད་པ།

དངུལ་གྱི་འབོར་ཚད་ཀྱང་ཀོར་ཡང་ཐོ་བཀོད་འབད་དེ་ རིམ་ལུགས་ནང་ ངོས་ལེན་འབད་མི་འདི་ཉ་ལས་སི་སི་ཅིག་ཨིན་པས།
གོང་ལུ་བཤད་དེ་ཡོད་པའི་ནོར་འབྲུལ་དང་ཚད་སྟོན་ཚུ་གེར་ ཀྱུ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ནང་
བདེན་དཔུང་ཚད་འཛིན་གཞི་བཙུགས་མེད་པ་ལས་བརྟེན་ཨིན་པས། རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ དེ་བཟུམ་མའི་ཞིབ་དཔུང་མེད་པ་
ཅིན་ ཀྱུ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་འོང་སྲིད་དང་ཟད་སྲིད་ དེ་ལས་ ཚད་འཛིན་དང་ལྟོག་གི་དོན་ལུ་ རིམ་
ལུགས་གཞི་བཙུགས་འབད་མི་འདི་ ལྷངས་མེད་པ་འགྲོ་ཞི་མས། དེ་གིས་སླེ་ ཀྱུ་དངུལ་ཕྱིར་བབ་ལེགས་ཤོམ་སླེ་ཚད་འཛིན་

འབད་མི་ཚུགས་པའི་ཁར་ དེ་གིས་རྒྱ་དབུལ་ཕྱི་བབ་འབད་མ་ད་ ཚུལ་མིན་འབད་དེ་ མི་ངོམ་ཅིག་ལུ་ རོ་སྤོད་ལག་ཁྱེར་ཨང་
མ་འབྲམ་གི་ཐོག་ལས་ རྒྱ་དབུལ་ལོག་ཅི་ར་བྱིན་ཏེ་འདུག

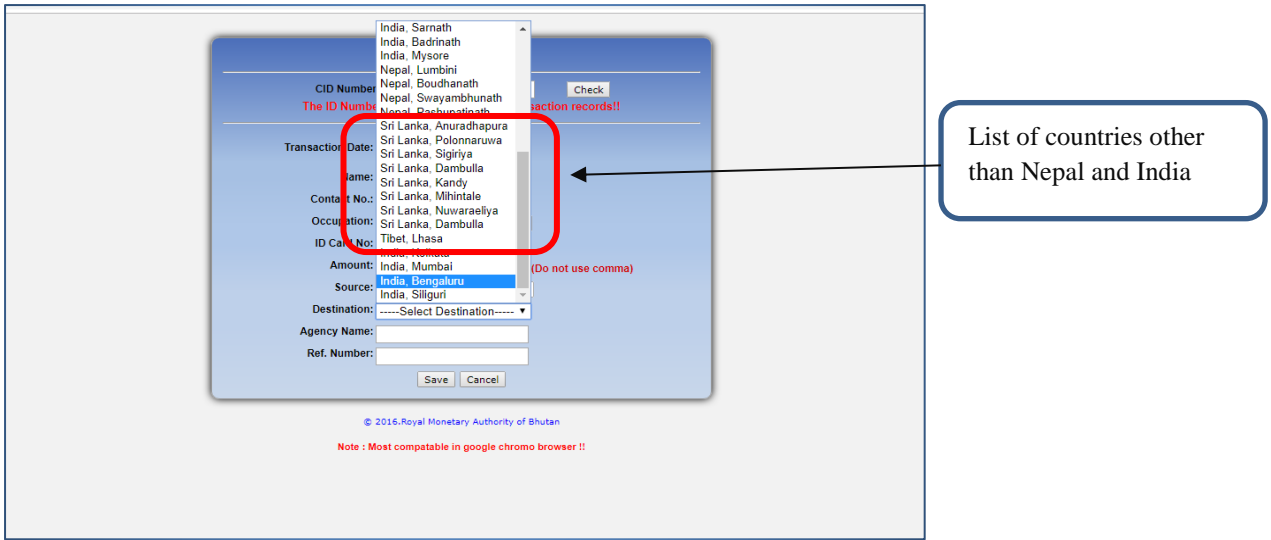
རྒྱལ་གཞུང་དབུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་འབད་བ་ཅིན་ ཕྱི་དབུལ་སོར་བསྐྱར་ལག་ལེན་ལམ་སྟོན་༢༠༡༥ ཚན་མ་དང་འཁྲིལ་
བ་ཅིན་ ཟ෍་རིམ་ལུ་ ལོ་རིམ་འགྲུལ་སྤོད་ལས་འཆར་གྱི་བསྐྱོམས་༡༠,༠༠༠ ཡིན་མ་དང་ དེ་ནང་ རྒྱ་དབུལ་ཕྱིར་སྤོད་འབད་
མིའི་ཉུང་མཐའ་ཚད་གཞི་དེ་༥༠༠ ཡིན་ཟེར་བའི་ ཁྲིམས་དོན་ཚུད་དེ་མིན་འདུག་ཟེར་བཤད་དེ་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་འབད་མ་ལས་
ཞིབ་རྟོག་འདི་ཆ་གནས་འབད་བཞག་རུང་ བརྟུབ་ཡིན།

ལན་གསལ་ལུ་མི་ལུ་ངོས་ལན་འབད་དེ་ ཕྱི་དབུལ་སོར་བསྐྱར་ལག་ལེན་ལམ་སྟོན་༢༠༡༥ ཚན་མའི་ བདེན་ལུངས་ལྟར་ རྒྱ་
དབུལ་ཕྱིན་མིའི་ཉུང་མཐའ་ཚད་གཞི་མི་འདི་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་འབད་བ་ཅིན་ རིམ་ལུགས་འདི་
གིས་ཨང་གྲངས་ཀླད་ཀོར་ཡང་ངོས་ལེན་འབད་མི་འདི་ ཉ་ལས་སི་སི་ཅིག་ཡིན་མ་ལས་ རྒྱ་དབུལ་གྱི་ཉུང་མཐའ་ཚད་དེ་ཅིག་
ཡིན་ཟེར་མི་ཅིག་ རྒྱལ་གཞུང་དབུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ཉན་ཉན་བཟོ་དགོས་ཡིན། རྒྱ་དབུལ་༢༠༠ རེ་བྱིན་སྲོལ་ཡོད་མི་འདི་
རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ འོས་འབབ་མེད་པའི་ཤེས་རྟོགས་འབྱུང་ཡི། དེ་འབད་མ་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་དབུལ་
ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ བདེན་དཔྱད་ཚད་འཛིན་སྤྱིང་སྤྱིང་ཅིག་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོས་ཡིན།

**༣.༥.༤ རྒྱ་དབུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དབུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ནང་ རྒྱ་དབུལ་དགོས་མཁོ་མེད་པའི་རྒྱལ་
ཁབ་ཚུའི་ཐོ་ཡིག་ཚུད་དེ་ཡོད་པ།**

ཕྱི་དབུལ་སོར་བསྐྱར་གྱི་བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱི་གཞི་གཞི་༢༠༡༥ ཚན་མ་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་རྒྱ་གར་དང་ནེ་སུལ་ལུ་
འགྲོ་མི་གི་རྒྱང་མ་ཅིག་ལུ་ རྒྱ་དབུལ་ཕྱིན་དགོས་སྤོམ་འཁོད་དེ་འདུག རྒྱ་དབུལ་སྤོད་ལེན་གྱི་དོན་ལུ་ འགྲོ་ཡུལ་ཐོ་ཡིག་ནང་ རྒྱ་
གར་དང་ནེ་སུལ་ཚུ་ཚུད་དགོས་ཡིན།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རིམ་ལུགས་བདེན་དཔྱད་འབད་མ་ད་ རྒྱལ་འགལ་སྤོམ་ རྒྱ་དབུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་
དབུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ནང་ འགྲོ་མའི་ཡུལ་མེན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་(Sri Lanka) དང་རྒྱ་ནག་ཚུ་ ཐོ་ཡིག་ནང་ཚུད་དེ་ཡོད་
མི་འདི་ པར་རིས་༡༥ པའི་ནང་སྟོན་ཏེ་ཡོད།

པར་རིས་ཀྱི་ཕོ་ལོ་ རྒྱ་གར་དང་ནེ་ཤུལ་ལས་ལྷན་ འགྲོ་ཡུལ་གྱི་རྒྱ་ཁབ་གཞན་ཚུ།

རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ འགྲོ་ཡུལ་རྒྱ་གར་དང་ནེ་ཤུལ་རྒྱུང་མ་ཅིག་མེན་པར་ གཞན་ཡང་ཡོད་པ་ལས་ བཀག་དམ་འབད་དགོ་ པའི་ས་གནས་ཚུ་ལུ་ཡང་ རྒྱ་དངུལ་བྱིན་ནི་ཨིན་མས། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ གིས་རྒྱ་དངུལ་གནས་སྤུང་ཚུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུ་ཞིབ་ དབང་འཛིན་གྱིས་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་མ་ད་ རྒྱ་དངུལ་འགྲོ་ཡུལ་རྒྱ་གར་གླེ་མི་ལུ་བྱིན་མི་གནས་སྤངས་བརྒྱུད་དང་ (Sri Lanka) ལུ་ བྱིན་ཡོད་པའི་གནས་སྤངས་གསུམ་ ལྷོ་རྒྱ་འབད་དེ་ཡོད། གནས་སྤངས་འདི་བཟུམ་བུ་མི་འདི་ བྱི་དངུལ་ སོར་བསྐྱར་གྱི་བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱི་གཞི་གཞི་ ༢༠༡༥ ཅན་མ་དང་འབྲེལ་མ་འབད་བའི་བརྒྱུད་སྤོམ་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་འབད་བ་ཅིན་ རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་འགྲོ་ཡུལ་(Sri Lanka) དང་རྒྱ་གར་ཐོ་ཡི་ བཟུམ་མི་འདི་ མཐའ་མཇུག་གི་འགྲོ་ཡུལ་འདི་ བཟུང་འཛོག་འབད་དེ་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་ཨིན་ཟེར་ ལ་གསལ་རྒྱབ་སྟེ་ ཡོད་པ་ཨིན། རྒྱ་དངུལ་དེ་བཟུམ་མའི་འགྲོ་ཡུལ་ནང་བྱིན་མི་འདི་ འགྲོ་ལམ་རྒྱ་གར་ལས་འབད་མི་ཚུ་ལུ་ འགྲུལ་ལམ་ཟུང་ འགྲོ་སྤྱོད་བྱིན་མ་ཨིན། རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གོང་གི་ལན་གསལ་ཚུ་ངོས་ལེན་འབད་དེ་ ཞིབ་རྟོག་འདི་ཆ་ གནས་མཛད་གནང་དགོ་པའི་གསོལ་འདེབས་སྤུལ་རུག།

རྒྱལ་གཞུང་ཚུ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལན་གསལ་ཚུ་ལུ་ངོས་ལན་འབད་ཡི། ཨིན་རུང་ འགྲོ་ཡུལ་གྱི་ལམ་ཚུ་ རིམ་ལུགས་ བཟུང་དགོ་དང་ དེ་ལྟར་ འགྲོ་ཡུལ་ (Sri Lanka) དང་བོད་ཡུལ་འདི་ རིམ་ལུགས་ནང་མཐའ་མཇུག་གི་འགྲོ་ཡུལ་ སྤྱོད་བཟུམ་དགོ་པ་ཨིན། འགྲོ་ཡུལ་ Sri Lanka དང་ བོད་ཡུལ་བཟུམ་ལུ་ རྒྱ་དངུལ་བྱིན་ཡོད་མི་དེ་ མ་བདེན་མ་འོང་ སྤྱི་ནི་ཨིན་མ་ལས་ དེ་གིས་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ཀྱིས་བརྒྱུད་དེ་ལེན་པའི་བཟུང་ཚུ་ ཐོ་བཀོད་ དང་ བཟོ་འདོན་འབད་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་བཟོ་ནི་ཨིན། དེ་བཟུམ་སྟེ་ རྒྱ་དངུལ་ཟུང་སྤྱོད་ཀྱི་སྟེན་འགྲུ་ཚུ་ འཛིན་སྤྱོད་ལུ་གསལ་ ལུ་སྤུལ་ཐོག་ལས་ ཁོང་ཚུ་ལུ་གོ་རྟོགས་ཡང་འབད་ཚུགས་ནི་ཨིན།

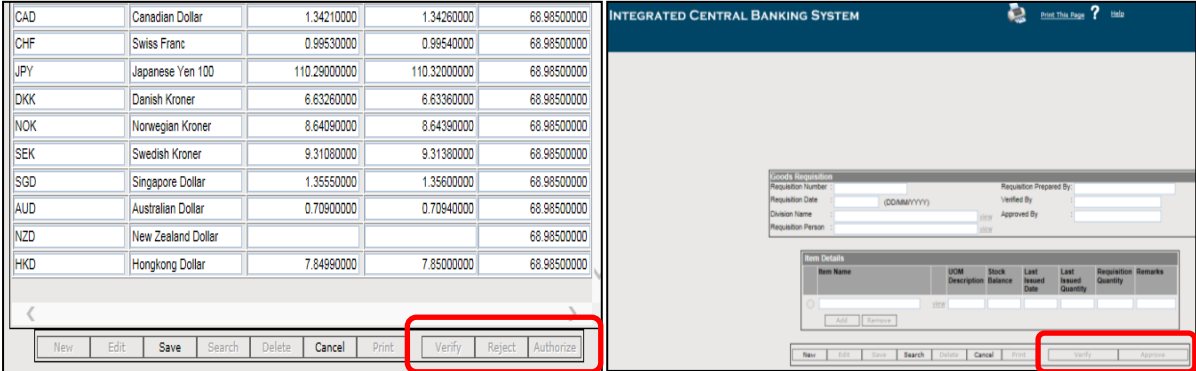
3.6 གཅིག་བསྐོས་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ནང་ མ་མཐུན་པའི་ལཱ་འགན་ཚུ་ ཚུན་ ལྷན་སྐྱེ་དབྱེ་ཕྱིས་མ་འབད་བར་ཡོད་པ།

ལཱ་གི་འགན་ཁུར་དབྱེ་བ་ཕྱིས་མི་འདི་གིས་ ལཱ་གི་དབྱེ་བ་ལྷན་ཐབས་འབད་ནི་ཨིན། དེ་ཡང་ གལ་ཆེ་བའི་བརྟེན་དོན་ལག་ལེན་ བྱ་རིམ་གྱི་དོན་ལུ་ མི་ངོམ་གཅིག་གི་ནང་འཇུག་དང་ ཡང་ན་ ཚོད་འཛིན་འབད་མ་ཚུགས་པ་བཟོ་ནིའི་དོན་ལས་ཨིན། ལཱ་ འགན་ཕྱིས་མི་འདི་ ལག་དེབ་ཐོག་ལས་ ལག་ལེན་འབབ་དགོས་དང་ ཡང་ན་ རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ རང་བཞིན་གྱི་ཚོད་ འཛིན་འབད་བརྟེན་བཟོ་དགོས་ཨིན།

གནས་སྤངས་འདི་བཟུམ་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཅིག་བསྐོས་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ཐོག་ལས་ རང་བཞིན་ལཱ་འགན་དབྱེ་ཕྱིས་དབྱེ་དབྱུད་འབད་ཡོད་པ་མ་ཚོད་ ལག་ལེན་འབབ་མི་ཚུ་གིས་རིམ་ ལུགས་ནང་ལུ་ གལ་ཆེ་བའི་ལཱ་འགན་ལག་ལེན་འབབ་ཡོད་མི་ཚུ་ རིམ་ལུགས་ཀྱི་སྲོན་འགོག་འབད་ཡོད་མེད་ཚུ་ རེས་གཏན་ བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་དབྱེ་དབྱུད་འབད་ཡི།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ བདེན་དབྱུད་འབད་མ་ད་ གཅིག་བསྐོས་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ ནང་ སྲོད་ལེན་གྲྭ་གསར་སྐྱེ་འབད་མི་ བདེན་དབྱུད་འབད་མི་གི་སྲོད་ལེན་བདེན་དབྱུད་འབད་ནི་དང་ དབང་འཛིན་གྱི་ སྲོད་ལེན་གནང་བ་གནང་ནི་བཅས་ རིམ་པ་གསུམ་སྐྱེ་འདུག གསར་སྐྱེ་འབད་མི་འདི་གིས་ བདེན་དབྱུད་དང་གནང་བའི་དོན་ ལུ་ལྷ་ཡིག་སྐུལ་མ་ཚོགས་པའི་ཁར་ བདེན་དབྱུད་དང་གནང་བ་གནང་མི་ཚོག་ནི་ཨིན་པས།

རིམ་ལུགས་འདི་གོང་ལུ་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་བྱ་རིམ་ཚུ་ ཚོད་འཛིན་མི་འབད་དོ་ཡོད་པ་ལས་ དེ་གིས་འབད་ གཅིག་བསྐོས་ དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་གིས་ ལག་ལེན་པ་ལ་ལུ་ཅིག་ལུ་གོ་གནས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མེད་པར་ རིམ་པ་གསུམ་ ཆ་རའི་འགན་ཁུར་ལག་ལེན་འབབ་བཟུག་མི་འདི་ པར་རིས་༡༤ པའི་ནང་སྟོན་ཏེ་ཡོད།

པར་རིས་༡༤ པ་: གསར་བཟོ་འབད་མི་གི་བདེན་དབྱུད་དང་གནང་འགོལ་གྱི་གནས་པར་ལ།

རྒྱལ་གཞུང་ཚུལ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཅིག་མཚུངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་དེ་གིས་ སློན་ལེན་གསར་བཟོ་འབད་བརྟུབ་པའི་ཁར་ སློན་ལེན་དེ་ བདེན་དཔྱད་ཡང་འབད་བརྟུབ་སྤོམ་ཡོད་པའི་ངོས་འཛིན་འབྲུང་སྤོམ་ཡོད་པ་ཨིན། གནས་སྤངས་ལ་ལུ་ཅིག་ནང་ གཅིག་མཚུངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་དེ་གིས་ སློན་ལེན་ཅོག་འབད་པ་དེ་ལུ་ གནང་བ་དང་ དབང་ཚད་ཡང་བྱིན་ཏེ་འདུག དཔེར་ བདེན་དཔྱད་དང་གནང་བ་ཡང་བྱིན་ཏེ་འདུག སྤྱི་ལོ་༢༠༡༥ ལོའི་ གཅིག་བསྐྱོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ གིས་ གནས་སྤང་དབྱེད་པ་འབད་ཡོད་མི་འདིའི་བརྩམ་སྤྱད་ཐིག་ལམ་ལྟེ་ པའི་ནང་ སློན་ཏེ་ཡོད།

ཐིག་ལམ་ལྟེ་ པ་: སློན་ལེན་གསར་བཟོ་དང་བདེན་དཔྱད་འབད་ཡོད་པ་དང་ གནས་སྤངས་ལ་ལུ་ཅིག་ནང་ གཅིག་མཚུངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་དེ་གིས་ གནང་འགོ་ལ་འབད་ཡོད་པའི་གནས་སྤངས་ལྟེ་

བཀོལ་སྤྱོད་འབད་ཡོད་པའི་ས་གནས།	གཅིག་མཚུངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་གིས་སློན་ལེན་ གསར་བཟོ་དང་ བདེན་དཔྱད་འབད་ཡོད་ པའི་གནས་སྤངས་ལྟེ་	གཅིག་མཚུངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་གིས་ སློན་ ལེན་གསར་བཟོ་དང་ བདེན་དཔྱད་ དེ་ལས་ གནང་འགོ་ལ་འབད་ཡོད་པའི་གནས་སྤངས་ལྟེ་
དངུལ་འཛིན་སློང་དང་ དངུལ་སློམ་བཀོལ་ སློང།	༡༤༥	༤༠༤
ཕྱི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་གྱི་ཚད་གཞི།	༡༡༩	༡༡༩
དངུལ་ཁང་དང་བདག་སློང་ཚུལ་འཛིན་ནང་ལུ་ ཚུལ་འཛིན་གྱི་ལས་བྱེད་པ།	༡༡༠	༤༡༩

ཐིག་ལམ་ལྟེ་ པ་གིས་ གཅིག་བསྐྱོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ནང་ མ་མཐུན་པའི་ལུ་འགན་ཚུ་ ཚུན་ལྡན་ སྤོམ་ལྟེ་ལམ་འབད་བར་ཡོད་མི་ཚུ་སློན་ཏེ་ཨིན། ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གིས་འབད་བ་ཅིན་ མི་ངོས་ཚུ་ལུ་གནས་ཚད་ག་ར་གི་ཚད་ འཛིན་འབད་ནིའི་དབང་ཆ་ཡོད་པ་ཅིན་ ལས་བྱེད་པ་ལ་ལུ་ཅིག་ ངལ་གསོ་འགྲོམ་དེ་ དེ་གི་ལུ་འགན་ཚུ་ གཞན་མི་གིས་ འབད་ཚུགས་ཟེར་བདེན་བཤད་འབད་དེ་ཡོད།

ལུ་འགན་དབྱེད་ཕྱིས་མེད་མི་གཅོ་བོ་ར་ གཅིག་བསྐྱོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ ལག་ལེན་འབབ་མི་གིས་ གོགས་རམ་བྱིན་མི་ཚུ་ འོས་འབབ་མེད་པ་ལས་ཨིན་མས། སྤྱབས་བདེ་ཐབས་ལུ་དམིགས་གཏད་ ལག་ལེན་འབབ་མི་ལ་ལུ་ ཅིག་གིས་ ཁོང་རའི་ལུ་འགན་ལས་ལྷག་པའི་གོགས་རམ་དབང་ཆ་འབད་དེ་འདུག དེ་གིས་སྤོམ་ ལུ་འགན་དབྱེད་ཕྱིས་འབད་མི་ འདི་ རོ་མ་དང་རིན་ཚུང་ལེ་སློམ་མེད་པ་སྤོམ་ལྟེ་གོ་ཚུགས་ནི་ཨིན་མས། འཛིན་སློང་གིས་ཁེ་པན་ཚད་འཛིན་ དུས་མཚམས་ལྟེ་ ཏོག་ཚུ་གཞི་བརྩམས་འབད་དགོ་པ་ཨིན།

- ལུ་འགན་དབྱེད་ཕྱིས་ལུགས་ཚན་མེད་པ་ཅིན་ དེ་གིས་ཉེན་ཁ་འོང་སྲིད་ (༡) ལོག་སློང་འབད་ནི་གོ་སྐབས་མང་ཐོན་འོང་ (༢) མཚོ་བཞིན་ཡང་ན་མཚོ་བཞིན་མིན་པའི་ཚུལ་མིན་བྱ་སློང་དང་ (༣) རོར་བ་དང་གཡོ་སྐྱུ་ཚུ་ཤེས་མ་ཚུགས་པར་ དུས་

རྒྱུ་དུ་ལམ་ལུགས་སྟེ་ལག་ལེན་འཐབ་སྟོན་ནི་ཡིན།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་འབད་བ་ཅིན་ གཅིག་བསྟོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་འདི་ གསར་བཏོན་དམ་འཛིན་བསམ་གཞི་ལུ་ གཞི་བཞག་སྟེ་མཚོ་བོ་དེ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ གསར་སྐྱུན་པ་ བདེན་དཔུང་འབད་མི་དང་གནང་བ་གནང་མི་ཚུ་ཚུན་དེ་ཡོད་ཟེར་ཁ་གསར་རྒྱབ་རུག། རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་འབད་བ་ཅིན་ ལཱ་ཚུ་དབྱེ་ཕྱིས་འབད་ནི་འགན་ཁུར་འདི་ ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགན་ཁག་ཡིན་མ་ལས་ བདེན་དོན་དང་འཕུལ་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ གསར་བཏོན་དམ་འཛིན་གཞི་རྩ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དེ་དོན་ལུ་ བཙོན་ཤུགས་བསྐྱེད་དགོཔ་སྟེ་ཁ་གསལ་རྒྱབ་རུག།

རྒྱལ་གཞུང་ཚུ་མེད་དབང་འཛིན་གྱིས་འབད་བ་ཅིན་ ལཱ་འགན་དབྱེ་ཕྱིས་འབད་ནི་དང་ལཱ་འགན་ཚུ་ལ་མིན་ཐོག་ལས་ དབྱེ་ཕྱིས་འབད་ཡོད་མི་ཚུ་ཡང་ ཚུལ་དང་མཐུན་སྟེ་དབྱེ་ཕྱིས་འབད་ནི་ འགན་ཁུར་འདི་རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ལུ་ ཐོག་ནི་ཡིན། དེ་མ་ཚད་ མི་སྟོབས་མ་ལངས་པའི་དཀའ་ངལ་ལས་བརྟེན་ ལཱ་འགན་དབྱེ་ཕྱིས་འབད་ནི་འདི་ བན་ཐོགས་ཅན་དང་པན་རུས་མེད་པ་ཡིན་མ་ཉུ་གོ་སྟེ་ཡོད། ཡིན་རུང་ རྒྱུ་མཐུས་ཚད་འཛིན་འདི་འཛིན་སྐྱོང་གིས་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོཔ་ཡིན།

3.2 རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ གསར་ལྷ་ལངས་སྟེ་མེད་པ།

གཅིག་བསྟོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་དང་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ དེ་ལས་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་གི་ དགོས་མཁའི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གནས་སྤུང་ཚུ་ ཚུ་མེད་ཀྱི་རྒྱུ་ལུ་ དང་ ཐོ་བོ་དེ་གི་ཆ་རྒྱུ་ཡོད་མི་དེའི་ཐོག་ལས་ གསལ་ལྷ་འབད་ཚུ་གསལ་ཡིན། ཚུ་མེད་ཀྱི་རྒྱུ་ལུ་དང་ ཐོ་བོ་དེ་གིས་ཉེན་སྲུང་ཐབས་ལམ་དམིགས་དོན་ མི་དོའི་འགན་འཁུན་ ལས་རིམ་བཟོ་འདོན་ གཞི་སྐྱུ་ལས་སྐྱ་ ཡང་ན་ དཔུང་རིམ་མེད་པའི་འགྱུར་བ་དང་ རིམ་ལུགས་ལས་བརྟེན་བྱུང་པའི་འཛོལ་བ་ཚུ་ མཐར་ཕྱིན་སྟེ་ འབད་ཚུ་གསལ་པའི་ཐབས་ལམ་བྱིན་མ་ཡིན། དེ་འབད་མ་ལས་ འགན་འཁུན་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དང་ རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ ཚད་འཛིན་སྟོབས་ཤུགས་མེད་མི་ཚུ་བདེ་ལ་བཟུན་ནི་དོན་ལུ་ ཚུ་མེད་ཀྱི་རྒྱུ་ལུ་དང་ཐོ་བོ་དེ་ནང་ དགོས་མཁའི་ཆེ་བའི་ཆ་ཤས་ཚུ་ རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་གནས་ནི་ཡིན།

ཚུ་མེད་བྱ་རིམ་སྐབས་ལུ་ བདེན་དོན་འཕུལ་རིག་རིམ་ལུགས་ནང་ སྟོན་མི་ཐོ་ཡིག་སྟོབས་ཤུགས་ཉུང་ཤོས་ཅིག་ཡིན་སྟེ་ མཐོང་ཡི། ལག་ལེན་པའི་སྟོན་ཐོ་འདི་གིས་ སྟོན་མི་ལས་སྐྱའི་བདེན་དོན་ གནས་སྤུང་དང་ལྷ་ཚོས་དང་ རུས་རྟགས་ཚུ་ ཐོ་བོ་དེ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ བཏོན་འབད་མ་ཡིན། དེ་བཟུམ་སྟེ་ གཅིག་བསྟོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་གིས་ གནས་སྤུང་བཙུགས་ནི་དེ་དོན་ལུ་ རྒྱུ་མ་ཅིག་ལག་ལེན་པའི་སྟོན་ཐོ་ རྒྱུ་སྐྱོང་འབད་མ་མེན་པར་ གནས་སྤུང་ཞིབ་དཔུང་ དབང་ཚད་བྱིན་ནི་དང་ཅིག་

ཁར་ རྫོང་ལེན་ཡིག་འབྲེལ་གནས་སྤྱད་ནང་ལུག་དག་འབད་དགོཔ་ཚུ་ཡང་ གཅིག་བསྐྱེལ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་འདི་གིས་འབད་མ་ཨིན།

ཕྱིས་ཞིབ་ཐོ་བཀོད་ཚུ་རྒྱུན་སྐྱོད་འབད་དེ་ཡོད་རུང་ ཚད་སྐྱོན་ངོས་འཛིན་འབྱུང་སྟེ་ཡོད་མི་ཚུ་འོག་ལུ་བཀོད་དེ་ཡོད།

- i. གཅིག་བསྐྱེལ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྗེ་གཞུང་ནང་ཡོད་པའི་ ཕྱིས་ཞིབ་ཐོ་ཡིག་དཔེ་རིམ་འདི་གིས་ གནས་སྤྱད་སྤོང་མ་ཚུ་ཡང་ རོས་ལེན་འབད་དེ་འདུག དེ་བཟུམ་སྟེ་ རྫོང་ལེན་འབད་མ་ད་ ལག་ལེན་འབྲེལ་མི་འདི་ གིས་ ཁ་གསལ་ཚུ་ཐོ་བཀོད་མ་འབད་བར་ གནང་བ་གནང་སྟེ་ཡོད་མི་འདི་ འོག་ལུ་པར་རིམ་༡༧ པའི་ནང་སྟོན་ ཏེ་ཡོད།

CREATEDBY	MODIFIEDBY	VERIFIEDBY	AUTHORISED
66		85	
50005		50071	
85		86	
86		79	
86		79	

པར་རིམ་༡༧ པ་གཅིག་བསྐྱེལ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྗེ་གཞུང་གིས་ དབང་ཚད་ཡོད་པའི་བཅད་ཐིག་ནང་ རྫོང་ལེན་འབད་ཡོད་པ། དེ་ལས་བརྟེན་ རྩལ་ལས་རྫོང་ལེན་འབད་མིའི་རྗེས་རྩལ་ཚུ་ ལག་ལེན་པ་དང་འབྲེལ་གཏུག་འབད་མི་བཏུབ་ནི་མས། དེ་ འབད་མ་ལས་ རྫོང་ལེན་འདི་ནང་གཡོ་སྐྱུའི་ལས་སྒྲུའོང་ནི་ཨིན་མ་ལས་ གཡོ་སྐྱུའི་ལས་སྒྲུ་ག་གིས་འབད་ཡི་ག་ཤེས་མི་ཚུ་གསལ་ བྱི་ཨིན་པས།

- ii. ཕྱིས་ཤོག་བཏོན་གཏང་མི་ཚུ་གིས་ ཕྱིས་ཤོག་ཨང་ ཕྱིས་ཤོག་འདི་ག་གི་བཏོན་གཏང་ཡི་ག་ དེའི་དུས་ཚོད་ཚུ་ ཐོ་ དེབ་ཀྱི་དོན་ལུ་ ཕྱིས་ཤོག་བཏོན་གཏང་མི་གིས་ཐོ་ཡིག་རྒྱུན་སྐྱོད་འབད་དེ་མིན་འདུག དེ་གིས་ཚབ་སྟེ་ ཕྱིས་ཤོག་ བཏོན་གཏང་མི་ཚུ་གིས་ཐོ་བཀོད་དེ་ རྒྱུན་སྐྱོད་འབད་དེ་འདུག
- iii. རིམ་ལུགས་འདི་གཞི་བཙུགས་འབད་མ་ཅིག་ཨིན་མ་ལས་ མངོན་གསལ་ཐོབ་ནིའི་དོན་ལུ་ ཕྱིས་ཞིབ་ཐོ་བཀོད་དང་ རྗེས་རྩལ་ཚུ་ ལྟོག་དང་བསྐྱར་ཞིབ་མ་འབད་བས།

རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ ཕྱིས་ཞིབ་ཐོ་བཀོད་དང་རྗེས་རྩལ་ལང་མ་སྟེ་མེད་མི་འདི་གིས་ མི་ངོ་མ་ཤེས་པའི་ལག་ལེན་པ་ཚུ་གིས་ རྫོང་ལེན་ཚུ་ནང་ ལྷག་འབྲེལ་དང་ འགྲུ་བཅོས་ཚུ་འབད་ནིའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་འབད་མ་ལས་ རིམ་ལུགས་དང་ དེའི་ གནས་སྤྱད་ཚུ་ལེན་སྤྱོད་མི་ཐོན་མ་ད་ རིམ་ལུགས་བདག་སྐྱོང་པ་ཚུ་གིས་འགན་འཁུའི་ཚུ་བཀའ་མི་ཚུ་གསལ།

ཕྱིས་ཞིབ་རྗེས་རྩལ་གནས་སྤྱད་ ལས་སྒྲུ་གཞོན་པ་ཅན་ རིམ་ལུགས་འཛེལ་བ་ གཡོ་སྐྱུའི་ལས་སྒྲུ་དང་བར་ཚད་བྱུང་མི་ཚུ་ བསྐྱར་ཞིབ་མ་འབད་བ་ཅིན་ རིམ་ལུགས་བཀོད་སྤྱོད་འབད་ནི་ལུ་བར་ཚད་རྒྱབ་ནི་ཨིན།

ཀྱུལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་འབད་བ་ཅིན་ སྐབས་བབས་ལུ་ རིམ་ལུགས་འདི་ནང་སྡོད་ལེན་ཁ་གསལ་ ཅུ་ས་ ཚད་དང་ ལག་ལེན་པའི་དོ་སྡོད་ལག་ཁྱེར་ཨང་ཚུ་གིས་ཐོ་བཀོད་ཡོད་ཟེར་ཨིན་མས། ཀྱུལ་སྡོན་དོ་སྡོད་ལུ་གཞི་བཏག་སྟེ་ མཚུག་ལས་མཚུག་སུ་ཇེས་ཤུལ་གཞུང་ནིའི་དོན་ལུ་ ཐོ་བཀོད་དེ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ནི་དང་ ཐོ་བཀོད་དེ་ ཅུ་ས་ཀྱུན་དུ་ ལྷོག་ འབད་ནི་སྟེ་ཨིན་མས།

ཀྱུལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ཁས་ལེན་འབད་དོ་བཟུམ་སྟེ་ འོས་འབབ་དང་ལྡན་པའི་རྩིས་ཞིབ་ཐོ་བཀོད་དང་ཇེས་ ཤུལ་ཚུ་རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ གསར་བཟོ་དང་རྒྱན་སྐྱོང་འབད་དགོས་ཨིན། དེ་མ་ཚད་ རྩིས་ཞིབ་ཐོ་ཡིག་བསྐྱར་ཞིབ་འབྲུལ་ ཚས་གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་དང་ འདི་གིས་ཞིབ་དཔྱད་ཚད་འཇལ་དང་ རྒྱུན་ཚུ་འཛིན་སྐྱོང་གསལ་བསྐྱུགས་དོན་ལུ་རྒྱུང་མ་ ཅིག་མེན་པར་ བྱིམས་འགལ་ཉེན་སུང་བཀག་ཐབས་ཀྱི་དོན་ལུ་ རྩོན་འགོག་སྟེ་ཡང་ལག་ལེན་འབབ་བཏུབ་བཟོ་ནིའི་དོན་ལས་ གསར་བཟོ་དང་རྒྱན་སྐྱོང་འབད་དགོས་ཨིན།

3.1 ལག་ལེན་པའི་སྡོད་བཅར་མ་བྱིན་པར་ཡོད་པ།

བན་དོན་འཕྲུལ་རིག་མཐར་འཁྲོལ་ཅན་སྟེ་ ལག་ལེན་འབབ་ནི་འདི་ རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་འབབ་མི་ཚུ་གིས་ལྷོགས་གྲུབ་ལུ་ རག་ལས་ནི་ཨིན། རིམ་ལུགས་ཀྱིས་འཛོལ་བ་ཚུ་མར་ཕབ་འབད་དེ་ ཐོན་ཤུགས་ཚུ་ཡར་འཕེལ་གཏང་སྟེ་ རིམ་ལུགས་ལུ་ ཤུགས་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་དོན་ལུ་ ལག་ལེན་འབབ་མི་ཚུ་དང་ བན་དོན་འཕྲུལ་རིག་སྟེ་ཚན་ལུ་ སྡོད་བཅར་བྱིན་དགོས་ཁག་ ཆེ་ཤོས་ཅིག་ཨིན། རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་འབབ་མི་ཚུ་ ལྷོགས་གྲུབ་ཅན་སྟེ་ཡོད་པ་ཅིན་ ཞབས་ཏྲུག་འདི་བར་ཆད་མེད་པར་ བྱིན་ཚུགས་ནི་ཨིན།

དེ་བཟུམ་སྟེ་ བན་དོན་འཕྲུལ་རིག་རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་འབབ་ནི་དོན་ལུ་ ཡོན་ཏན་བཟུང་སོར་འབད་ནི་འདི་ཡང་ མཐར་ འཁྲོལ་ཐབས་ལམ་ཅིག་སྟེ་ རོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད། གནས་སོར་འགྱུ་མི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གིས་ ལས་ཁུངས་འདི་ལས་ གནས་སོར་འགྱུ་མ་ད་ རིམ་ལུགས་ནང་འབྲེལ་ཡོད་ལཱ་གི་རྒྱུན་ཤེས་ནི་དང་ བྱི་ཐོན་འགྱུ་མི་དང་ བན་དོན་འཕྲུལ་རིག་ལས་བྱེད་པ་ གཉིས་ཀྱིས་བར་ན་ འགན་ཁུངས་ལེགས་ཤོམ་སྟེ་ འཕྲོ་མཐུད་འབད་ནི་དེས་བརྟན་དོན་ལུ་ ཡོན་ཏན་བཟུང་སོར་འབད་ནིའི་ལམ་ ལུགས་ཅིག་དགོས་ཨིན།

ཀྱུལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ ལག་ལེན་པའི་སྡོད་བཅར་དང་ ཡོན་ཏན་བཟུང་སོར་ གྱི་ ཐང་ གཤམ་གསལ་ཚུ་དོས་འཛིན་འབྱུང་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན།

- i. བན་དོན་འཕྲུལ་རིག་རིམ་ལུགས་དཀའ་ངལ་སེལ་ནིའི་དོན་ལུ་ ལས་བྱེད་པ་གོང་མ་ཚུ་གིས་ གསར་བཟོ་འཕྲུལ་མི་དང་ གནས་སོར་གསར་བཟོ་དེ་མི་ཚུ་ལུ་ ཐབས་ལམ་ ལམ་སྟོན་ཉུང་སུ་ཅིག་རྒྱུང་མ་ཅིག་བྱིན་ལུགས་

- ii. བད་དོན་འཕུལ་རིག་རིམ་ལུགས་འདི་འགོ་བརྩམས་ཞིན་མ་ལས་ ལུགས་མཐུན་གྱི་སྤྱོད་བཟུང་ཚུ་འགོ་འདྲེན་ མ་པ་ལས་རང་མ་འཐབ་པར་འདུག རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ཚུ་ལུ་ ཅི་དཔུང་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ལན་གསལ་དང་འབྲེལ་བ་ཅིན་ རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ཚུ་ རིམ་ལུགས་བཟོ་སྐྱབ་གོང་འཕེལ་ནང་ལུ་ཡང་ གྲལ་གཏོགས་འབད་ནི་མེད་པ་དང་ ཡང་ན་ ལུགས་མཐུན་གྱི་སྤྱོད་བཟུང་ཚུ་མ་བྱིན་ཟེར་ཨིན་མས།
- iii. ཚོང་འབྲེལ་བྱ་རིམ་དང་ལས་བྱེད་པ་མི་ཁར་གནས་སོར་འགྲོ་མི་གིས་ ལས་བྱེད་པ་གསར་པ་ཚུ་ལུ་ རིམ་ལུགས་ཡོན་ཏན་བརྗེ་སོར་ལམ་ལུགས་ལེགས་ཤོམ་མེད་པ་ལས་ རིམ་ལུགས་འབྲེལ་བ་འཐབ་མི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ གནས་སོར་འབད་མ་ད་ ཡོན་ཏན་བརྗེ་སོར་གྱི་ཐབས་ལམ་ ལེགས་ཤོམ་མེད་པའི་བརྗེ་སོར་ཨིན།

རིམ་ལུགས་སྤྱོད་བཟུང་དང་གོམས་འདུས་ལེགས་ཤོམ་མེད་མི་དང་ ལས་བྱེད་པ་གནས་སོར་འགྲོ་མི་དང་འོང་མི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ ཡོན་ཏན་བརྗེ་སོར་མེད་པ་ལས་བརྟེན་ ད་ལྟོ་ཡང་ རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ མང་ཤོས་ཉམས་སྤོང་མེད་པ་མ་ཚད་ ད་ལྟོ་ཡང་ཁོང་རའི་ལཱ་རྒྱུན་གྱི་སྐོར་ལས་ཉམ་གོ་བས། དེ་གི་སྐོར་ལས་ འོག་ལུ་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ གནས་སྤངས་དེ་གིས་ སྤྱོད་བྱེད་ལྟེ་ཡོད།

རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ཚུ་གིས་ ཚོང་འབྲེལ་བྱ་རིམ་ལེགས་ཤོམ་སྤེལ་ཉམ་གོ་བའི་གནས་སྤངས།

ཕྱི་དངུལ་བརྗེ་སོར་ལས་ཁུངས་དང་སྤྱོད་སྤྲོད་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ཚུ་གིས་ ཕྱི་དངུལ་བརྗེ་སོར་ རིན་གོང་དང་ དངུལ་ཕུང་རིན་གོང་ཕྱི་བརྟེན་བཏོན་འབད་ནིའི་ ཐབས་གཞི་དང་འགྲོ་ལུགས་ཚུ་ཉམ་གོ་བས། དེ་འབད་མ་ལས་ གཅིག་བསྐོས་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ནང་ བརྗེ་སོར་རིན་གོང་ཕྱི་བརྟེན་ཡོད་མི་འདི་ (MS Excel) བཟོ་ཉན་ཉན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ རིན་གོང་ལག་ཐོག་ལས་ ག་བསྐྱར་འབད་དེ་འདུག

རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་བརྩམས་ཡོད་པའི་ བྱ་རིམ་ཚ་ཚང་དང་ ཐབས་གཞི་ཚུ་ ཁ་གསལ་ཤེས་ཚུགས་ནིའི་དོན་ལུ་ ལས་བྱེད་པ་ ཚུ་གིས་ ཉེ་མ་ལས་ལས་ཁུངས་འདི་ནང་སྤོང་མི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ལུ་འདྲི་བསྐྱབ་འབད་དགོ།

རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་ ལུགས་མཐུན་གྱི་སྤྱོད་བཟུང་མེད་རུང་ ལཱ་གཞི་འདི་རང་བཞིན་གྱིས་བསྐྱར་བཟོ་ ཨིན་མ་ལས་ རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ཚུ་གིས་ལྷོ་བཟོ་ཡོད་ཨིན། མི་ངོམ་ག་ར་གིས་རང་སོའི་རིམ་ལུགས་ཐོག་ལས་ འབད་མི་ལཱ་གཞི་གི་བྱ་རིམ་དང་གནས་སྤངས་ཚུ་ཉམ་གོ་བའི་གཞི་ཚུ་ཡིན། རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ཚུ་ལུ་ སྤྱོད་བཟུང་ལེགས་ཤོམ་མ་བྱིན་པ་དང་ ཡང་ན་ ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ལུ་ སྤྱོད་བཟུང་འདི་ལམ་ལུགས་ལྟེ་གསལ་འཐབ་པ་སྤེལ་བྱིན་སྤོང་པ་ ཅིན་ ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གིས་ཁོང་རའི་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ བྱ་རིམ་ཚུ་ཤེས་མི་ཚུགས།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལན་གསལ་ལུ་ རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་པ་ཚུ་ལུ་ ཚད་ག་དེ་སྟེ་དབྱེད་ཞིབ་འབད་ན་
 དང་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ མཁོ་མངག་ག་དེ་སྟེ་ ནང་འདེབས་འབད་ནི་ཚུ་འི་
 སྤྱོད་བཟུང་བྱིན་ནི་ཨིན་མ་སྟེ་བཤད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་མ་ཚད་ རིམ་ལུགས་གཞན་གྱིས་དོན་ལུ་ཡང་ སྤྱོད་བཟུང་བྱིན་ནི་ཨིན་
 ཟེར་བཤད་དེ་ཡོད།

ལན་གསལ་འདི་ལུ་ངོས་ལེན་འབད་དེ་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ལུ་
 བཟུང་དོན་འཕྲུལ་རིག་ལག་ལེན་འབྲེལ་མི་རྒྱུ་ཅིག་ལུ་ སྤྱོད་བཟུང་བྱིན་ནི་མེན་པར་ ཚོང་འབྲེལ་བྱ་རིམ་ཚུ་ལེགས་ཤོམ་འགྲོ་
 བྱི་དོན་ལུ་ ཚོང་འབྲེལ་ལཱ་གི་བྱ་རིམ་ཚུ་འོས་ལས་ཡང་ སྤྱོད་བཟུང་བྱིན་དགོས་སྟེ་ནན་སྒྲུལ་འབད་ནི་ཨིན། དེ་མ་ཚད་
 རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལས་སྟེན་ནང་ལུ་ ཡོན་ཏན་བརྗེ་མོར་གྱི་བྱ་རིམ་ཡོད་པ་ངེས་བརྟན་བཟོ་དགོས་ཨིན།

༣.༢ ཚོང་འབྲེལ་རྒྱུན་མཐུད་གྱི་འཆར་གཞི་མེད་པ།

ལས་སྟེ་ཚུ་གིས་ ཁོང་རའི་ཚོང་འབྲེལ་ལུ་རྒྱུན་ལྷན་ཚབས་ཅན་ ཡང་ན་ བར་ཆད་བྱུང་པའི་སྐབས་ ཚོང་འབྲེལ་རྒྱུན་མཐུད་
 འཆར་གཞི་བཟོ་དགོས་དེ་གལ་ཅན་ཅིག་ཨིན། འཆར་གཞི་འདི་གིས་ རྒྱུན་ལྷན་བྱུང་པའི་སྐབས་ལུ་ཡང་ ཚོང་འབྲེལ་ལུ་གཞོན་
 པ་ཨ་རྩིས་རེ་བྱུང་སྟེ་ ཚོང་འབྲེལ་ཨ་རྩིས་བཟུམ་ལག་ལེན་འབྲེལ་ཚུགས་ནི་ཨིན། དབྱེད་རིམ་མེད་པ་ ལག་ཆེ་བའི་རིམ་ལུགས་
 གནས་སྤུང་ལུ་གཞོན་པ་བྱུང་མི་འདི་གིས་ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་ཤུལ་ཕོག་ནི་རྒྱུ་ཅིག་མེན་པར་ ལས་སྟེའི་བརྩིས་མཐོང་ལུ་
 ཡང་གཞོན་པ་བྱུང་ནི་ཨིན། དེ་འབད་མ་ལས་ རྒྱུན་ལྷན་བྱུང་པའི་སྐབས་ལུ་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་སྟེ་རྒྱུན་མཐུད་ཐོག་ལས་ ཚོང་
 འབྲེལ་ལག་ལེན་འབྲེལ་ཚུགས་ནི་དོན་ལུ་ ཚོང་འབྲེལ་རྒྱུན་མཐུད་འཆར་གཞི་ གཞི་བཟུགས་འབད་དགོས་དེ་ གལ་ཅན་
 ཅིག་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱུན་ལྷན་ཚབས་ཅན་ལོག་སེལ་ནི་འཆར་གཞི་ཡོད་པ་ཤེས་ཅིག་ ཨིན་རུང་ རྒྱལ་
 གཞུང་དངུལ་དབང་འཛིན་ལུ་ད་ལྟོ་ཡང་ སློ་འབྱར་ཉེན་ཚུབ་དང་ཚོང་འབྲེལ་ལག་ལེན་ལུ་ བར་ཆད་བྱུང་མ་ད་ ལག་ལེན་པ་
 ཚུ་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱུན་མཐུད་ཞབས་ཏོག་བྱིན་ནི་ངེས་བརྟན་བཟོ་དོན་ལུ་ ཚོང་འབྲེལ་
 རྒྱུན་མཐུད་འཆར་གཞི་ལ་གསལ་ཡོངས་རྫོགས་ཅིག་མིན་འདུག འོག་ལུ་བཀོད་དེ་ཡོད་མི་ཚུ་ ཚོང་འབྲེལ་རྒྱུན་མཐུད་འཆར་
 གཞི་ནང་ཚུད་དགོས་ཨིན།

༡. ཚོང་འབྲེལ་ཕན་གཞོན་བརྟག་ཞིབ།
༢. སློ་འབྱར་རྒྱུན་ལྷན་བྱུང་མ་ད་ འབྲེལ་ཡོད་བཟུང་དོན་དང་བཅས་ འགན་ཁག་འབག་མི་ཚུ་དགོས།
༣. ལས་སྟེའི་འཛིགས་སྒྲུལ་དབྱེད་ཞིབ་འབད་དགོས།

- ༤. ཚོང་འབྲེལ་ལས་སྡེ་རྒྱུན་མཐུན་ལག་ལེན་དོན་ལུ་ གལ་ཆེ་བའི་ལྷ་ཚུ་ རྒྱུན་སྐྱོད་འབད་དགོས།
- ༥. བན་དོན་དང་ གནས་སྤྱད་ཚུ་བཅོས་ གལ་གནད་ཅན་གྱི་རྒྱུ་དངོས་ཚུ་ བརྟག་ཞིབ་འབད་དགོས།
- ༦. གནས་སྤྱད་དང་ ས་གནས་རྒྱབ་སྐྱོན་གྱི་བན་དོན་ཚུ་དགོས།
- ༧. ལས་སྡེ་འི་ནང་ རྩོགས་ག་རའི་བར་ན་ མཉམ་འབྲེལ་དགོས།

སློའ་འབྲུར་རྒྱུན་ལོག་བཟོ་ཞི་འཆར་གཞི་ནང་ རིམ་ལུགས་གོང་འཕེལ་བཟོ་ཞི་དང་ རྒྱུན་ལོག་ཚུ་ སེལ་ཞི་རྒྱུང་མ་ཅིག་ཚུ་ད་ དེ་ཡོད་པ་མ་གཏོགས་ ཚོང་འབྲེལ་རྒྱུན་མཐུན་གྱི་འཆར་གཞི་ཆ་ཚང་ཅིག་མེད་པ་ཅིན་ དེ་གིས་ སློའ་འབྲུར་རྒྱུན་ལོག་སྐབས་ལུ་ འཛིན་སྐྱོད་གིས་ སྤྱིར་བཏང་ཚོང་འབྲེལ་རྒྱུན་མཐུན་ལུ་གཞོན་ཞི་མ་ཚད་ ཚོང་འབྲེལ་རྒྱུན་མཐུན་དེ་ཕན་ལུ་ཅན་ཅན་ ལག་ལེན་འབབ་ཞི་ཤེས་བརྟན་བཟོ་ཞི་ལུ་ བར་ཆན་རྒྱབ་ཞི་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་འབད་བ་ཅིན་ གལ་ཆེ་བའི་ས་གནས་ཚུ་ནང་ གནས་སྤྱད་རྒྱབ་སྐྱོན་འདྲི་ཉིན་བསྟར་ ལག་ལེན་འབབ་ཡོད་པ་དང་ གལ་ཅན་ཚུ་ཕུན་ཚོགས་གྲིང་རྒྱབ་སྐྱོན་ས་གནས་ནང་ རྒྱབ་རྟེན་བཞག་སྟེ་ཡོད་ཟེར་ཨིན་མས།

རྒྱལ་གཞུང་ཚུ་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གསར་བཏོད་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ཤོས་ལན་འབད་ ཡོད། ཨིན་ཅུང་ ཚོང་འབྲེལ་རྒྱུན་མཐུན་དེ་ གནས་སྤྱད་རྒྱབ་སྐྱོན་འབད་ཞི་རྒྱུང་མ་ཅིག་མེད་པར་ ཚོང་འབྲེལ་རྒྱུན་མཐུན་ལག་ལེན་འབབ་ཞི་ཤེས་བརྟན་བཟོ་ཞི་དོན་ལུ་ གལ་ཆེ་བའི་ལྷ་འགན་དང་ལས་སྡེ་ཚུ་ཚུད་ཡོད་པ་ལས་ ཆ་ཀྱང་ཅན་ཅིག་ཨིན་མས། དེ་འབད་མ་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཚོང་འབྲེལ་རྒྱུན་མཐུན་འཆར་གཞི་ ཆ་ཚང་ཅིག་གཞི་བཟུགས་ འབད་དགོས་ཨིན།

༣.༡༠ རིམ་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་ཡིག་ཆས་ཚུ་ལང་མ་སྟེ་རྒྱུན་སྐྱོད་མ་འབད་བར་ཡོད་པ།

གཅིག་བསྟོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ རྒྱུ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་དང་ གནད་འགྲོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་གྱིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་གལ་ཆེ་བའི་ལྷ་འགན་ཚུ་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་ འབད་དེ་ཡོད་པ་ལས་ རིམ་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་ ཡོངས་ཚོགས་དང་ ཏུས་མཐུན་གྱི་ཡིག་ཆས་ཚུ་ དེ་འཕྲོ་ལས་ གྲ་སྒྲིག་ འབད་དགོས་ཨིན། བན་དོན་བརྒྱུད་འབྲེལ་འཕུལ་རིག་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གིས་ རྒྱུན་སྐྱོད་དང་ཡར་སྐྱེད་ལས་སྡེ་ཚུ་གི་སྐབས་ལུ་ ཡིག་ཆས་ཚུ་ ཚང་མ་སྟེ་སྟོན་ཞི་འགྲོགས་རམ་འབད་མ་ཚད་ རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་པ་ཚུ་གིས་ ལག་ལེན་ལེགས་ཤོམ་ འབབ་རྒྱུགས་ཞི་དང་ གོམས་འདྲིས་ཚུ་ད་བཟུག་ཞི་ དེ་ལས་ བན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་ཚུ་ཞིབ་གྱི་དོན་ལུ་ཡང་ ལྷན་འབབ་ འབད་མ་ཨིན། རིམ་ལུགས་ཡིག་ཆས་ཚུ་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ལུ་ བསྐྱར་བཅོས་ཚུ་འཛིན་སྐྱོད་འབབ་ ཚུགས་ཞི་དང་ ད་རྩོད་ཚུ་གྱི་ལྷན་འབྲེལ་དང་ གོང་འཕེལ་ཚུ་འི་ རྩིས་ལུ་གཞུང་ཚུགས་ཞི་ཨིན།

གནད་དོན་དེ་གི་ཐད་ རྒྱལ་གཞུང་ཚེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ མ་འོང་པ་ལུ་ཡར་རྒྱས་དང་ རྒྱུན་སྲིད་གོགས་རམ་དོན་ལུ་ ད་
ལྟོ་གནས་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆས་ཚུ་ ལངས་སྤེལ་ཡོད་མེད་ དེས་བརྟན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་བརྟག་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ ཡིག་ཆས་
ཚུ་ལངས་སྤེལ་མེད་པའི་དོན་འཛིན་འབྲུང་སྤེལ་ཡོད་པ་ཨིན། གཅིག་བསྐོམ་དཔུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་གིས་
དམིགས་བསལ་ཞབས་ཏྲོག་དགོས་མཁོ་མ་གཏོགས་ གཞན་རིམ་ལུགས་ཚུའི་གོང་འཕེལ་གྱི་བྱ་རིམ་ (གཅིག་བསྐོམ་དཔུལ་
ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་དང་ རྒྱ་དཔུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དཔུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ དེ་ལས་ གནད་འགོལ་
དཔུལ་སོར་རིམ་ལུགས་) ཚུ་ནང་ ཡིག་ཆས་ཚུ་ལངས་སྤེལ་མེད་འདུག།

ད་ལྟོ་བཟུམ་ཅིག་སྤེལ་བ་ཅིན་ བརྟན་འཕུལ་རིག་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གིས་ རིམ་ལུགས་རྒྱུན་སྲིད་དང་རྒྱ་སྲིད་འབད་བའི་སྐབས་
དམིགས་བསལ་ལུ་གཅིག་བསྐོམ་དཔུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ནང་ ཐིག་ལམ་ག་རེ་ནང་ ལག་ཐོག་ལས་
འབད་དེ་འདུག དེ་ཚུ་ཡང་ བརྟན་འཕུལ་རིག་ལས་གཤེགས་ཚུ་གི་མཉམ་མུང་དང་ རྒྱགས་ཀྱིས་ཉ་གོ་བའི་ཡོན་ཏན་ལུ་
གཞི་བཞག་སྤེལ་ཨིན་མ་ལས་ དེ་གིས་དུས་ཚོད་ལེ་ཤ་བསྐོར་ཏེ་འདུག དེ་འབད་ཕམ་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་དཔུལ་ལས་དབང་འཛིན་
ནང་ མ་འོང་པའི་རྒྱ་སྲིད་དང་གོགས་རམ་གྱི་དོན་ལུ་ རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ ཡིག་ཆས་དང་ཡོན་ཏན་ཚུ་ རྒྱུན་སྲིད་འབད་དེ་
མེད་པ་ལས་ ཤེས་རྒྱ་ཡོན་ཏན་ཡོད་པའི་མི་ངོམ་ཚུ་ རྒྱལ་གཞུང་དཔུལ་ལས་དབང་འཛིན་ལས་ ཐོན་འགྲོ་བ་ཅིན་ ཡོན་ཏན་
ཚུ་ག་ར་འབྲུང་ནི་ཨིན་མས།

ཡིག་སློན་ཚུ་ལེགས་ཤོམ་མེད་པ་ལས་བརྟན་ རྒྱལ་གཞུང་དཔུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ རིམ་ལུགས་ཚུ་ ཚུལ་དང་མཐུན་པའི་
ལམ་ལུགས་མེད་པར་གཞི་བཟུགས་འབད་ཅུག དེ་མ་ཚད་ ཡིག་ཆས་ཚུ་ལངས་སྤེལ་མེད་པ་ལས་ ནང་འཁོད་དང་མྱི་ཁའི་ལས་
སྤེལ་ཚུ་གིས་ ལཱ་རྒྱུ་གི་ཤེས་རྟོག་ཚུ་ གསལ་ཏྲོག་ཏོ་མེད་པ་མ་ཚད་ བརྟན་འཕུལ་རིག་རིམ་ལུགས་དང་ ལྷན་ལུ་བཟོ་འདོན་
རྒྱུན་བརྟན་དེས་གཏན་ བརྟག་ཞིབ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ལག་ལེན་པ་ཚུའི་འཆར་སྤུང་ཚུ་ཡང་ གོ་བ་ལེགས་ཤོམ་སྤེལ་ལེན་
པས། ཡིག་ཆས་ལངས་སྤེལ་མེད་མི་ལས་བརྟན་ རིམ་ལུགས་ལག་སྤྱོད་དང་རྒྱུན་སྲིད་འབད་ནི་ལུ་ ལཱ་ཁག་འོང་།

རྒྱལ་གཞུང་དཔུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་འབད་བ་ཅིན་ གཅིག་བསྐོམ་དཔུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་དང་
འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིམ་ལུགས་ཡིག་ཆས་དང་ དགོས་མཁོའི་མཉེན་ཆས་ དེ་ལས་ དཔེ་རིས་ཡིག་ཆས་དང་ གོས་ཚོད་ ཞིབ་
རྟོག་ཚུ་ འབྲེལ་གཏུག་རྒྱབ་རྟེན་སྤེལ་ཡོད་ཟེར་ཁ་གསལ་རྒྱབ་སྤེལ་ཡོད་པ་ཨིན།

གཅིག་བསྐོམ་དཔུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་དང་འབྲེལ་བའི་ རིམ་ལུགས་ཡིག་ཆས་ག་ནི་ཡང་མེད་པ་ལས་ རྒྱལ་
གཞུང་ཚེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ མ་འོང་པའི་འབྲེལ་གཏུག་རྒྱབ་རྟེན་དང་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་དོན་ལུ་ བརྟན་འཕུལ་རིག་རིམ་
ལུགས་གོ་རེའི་རིམ་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་ཡིག་ཆས་ཚུ་ལངས་དགོས་སྤེལ་ ཡང་བསྐྱར་དུ་ ལུ་བ་སྤུལ་ནི་ཨིན།

ལེབ་ ༤ པེ་ གྲོས་འདེབས་ཚུ།

ལེབ་ ༣ པེ་ཆ་ཤས་ ༢ པེ་འོག་ལུ་གསལ་སྟོན་འབད་མི་གནད་དོན་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་
འཛིན་གྱི་ གཅིག་བསྟོན་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུ་གསལ་སྟེ་གཞུང་དང་ རྒྱ་དངུལ་དང་ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་
ལུ་གསལ་ དེ་ལས་ བདག་སྐྱོང་རྩིས་འཛིན་རིམ་ཚན་གྱི་རིམ་ལུ་གསལ་སྟེ་ འཛིན་ཚད་དང་དོན་སྲིད་རྒྱ་སྐྱོད་གཏང་བབས་ལུ་
དམིགས་ཏེ་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གྲོས་འདེབས་དག་པ་ཅིག་བཞོད་དེ་ཡོད། གྲོས་འདེབས་ཚུ་ཡང་གཤམ་
འཁོད་ལྟར་ཨིན།

༤.༡. རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ བན་དོན་འཕུལ་རིག་རིམ་ལུ་གསལ་གསར་བཟོ་འབད་མི་ ཚུ་ དེ་འདྲོད་བསྐྱོད་མི་དགོས་དོན་གྱི་དོན་ལུ་ལག་ལེན་འབབ་ཡོད་པ་དེས་བརྟན་བཟོ་དགོས།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལག་ལེན་གྱི་འཛིན་ཚད་ཚུ་ཡར་ཤུག་བཟོ་ནི་ནང་ བན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་ཁེ་ཕན་
དང་འོས་འབབ་ཚུ་དོས་འཛིན་འབད་དེ་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་བན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུ་གསལ་གསར་བཟོ་འབད་དེ་ ཚོང་
འབྲེལ་གྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་རང་འགྲུལ་ཐོག་ལུ་བཟོ་རུག་ རིམ་ལུ་གསལ་གསར་བཟོ་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་ཟད་འགོ་
སློམ་འཁྲི་དོ་ཡོད་པ་ལས་ རིམ་ལུ་གསལ་གསར་བཟོ་འབད་མི་གི་དམིགས་དོན་ཚུ་ལྷུ་ཡོད་པ་དེས་བརྟན་བཟོ་དགོས་འདི་ གཤམ་
ཚེ་ཤུགས་ཅིག་ཨིན་མ་དང་ ཟད་འགོ་གཏང་མི་གི་ཁེ་ཕན་བཟོ་ཚུ་གསལ་ནིའི་དོན་ལུ་ རིམ་ལུ་གསལ་འདི་ག་དེ་ཤུག་ཤུག་ལག་ལེན་
འབབ་ཡོད་པ་དེས་བརྟན་བཟོ་དགོ་ ཨིན་རུང་ བསྐྱར་ཞིབ་གྱི་དོན་ལུ་བསལ་འབྲུ་འབད་མི་ བན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུ་གསལ་
ཚུ་ ལག་ལེན་ལེགས་ཤོམ་མ་འབབ་པ་ ཡང་ན་ ལག་ལེན་པའི་དགོས་མཁོ་ཚུ་བྱིན་མ་ཚུ་གསལ་པར་ཡོད་པའི་དོས་འཛིན་བྱུང་ཡི།
དོན་མཐར་ཐུག་ལུ་ བན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུ་གསལ་ཚུ་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ལག་
ལེན་ཚུ་ ཚུལ་མཐུན་སྟེ་རྒྱུ་སྐྱོར་མ་འབད་བར་འདུག་ དེ་མ་ཚད་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱ་དངུལ་དང་ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་གྱི་
འོང་སྐྱོད་དང་ཟད་སྐྱོད་ལྟ་རྟོག་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་གསལ་གསར་བཟོ་འབད་མི་ རྒྱ་དངུལ་དང་ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུ་གསལ་
གསར་བཟོ་འབད་མི་དེ་གིས་ རྒྱ་དངུལ་དང་ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུ་གསལ་གྱི་འོང་སྐྱོད་དང་ཟད་སྐྱོད་ཀྱི་སྐྱེན་ལུ་ཀུན་
ཚད་སྟེ་སྟོན་ནི་མིན་འདུག།

དེ་འབད་ཤ་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས།

- ⊙ གནང་བ་ཡོད་པའི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་འབད་མི་ཚུ་ཚད་འཛིན་སྲིད་སྲིད་བཟོ་ནི་ཨིན་མི་ རིམ་ལུགས་འདི་ལེགས་ཤོམ་སྤེལ་ལེན་འཐབ་ཡོད་པ་དེས་བརྟན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ གནང་བ་ཡོད་པའི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་འབད་མི་ཚུ་གིས་ གནང་གོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་འདི་ལག་ལེན་འཐབ་དགོ་པའི་ནུས་ལུ་འབད་དགོ་པ་དང་
- ⊙ རྒྱ་དངུལ་དང་ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་གྱི་སྒྲིལ་ལུ་ཚང་སྤྱོད་ནིའི་དོན་ལུ་ དངུལ་ཁང་ཚུ་དང་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་འགན་འཛིན་པ་ཚུ་བཅུས་ཏེ་ རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་འཐབ་མ་གར་གིས་ རྒྱ་དངུལ་དང་ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་གྱི་སྤོད་ལེན་གར་འདི་དོན་ལུ་ རྒྱ་དངུལ་དང་ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་འདི་ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་པ་དེས་བརྟན་བཟོ་དགོ་ འདི་གིས་ དུས་ཐོག་གི་རྒྱ་དངུལ་དང་ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་གྱི་སྤོད་ལེན་ལྷ་རྟོག་འབད་ནི་ནང་ཡང་ཕན་ཐོགས་ཚུ་གསལ་

༤.༡. རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཅིག་བསྐྱོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་དང་ རྒྱ་དངུལ་དང་ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ དེ་ལས་ བདག་སྲོང་རྩིས་འཛིན་རིམ་ཚན་ཚུ་ནང་ བན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་དམ་འཛིན་སྲིད་སྲིད་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ་པ།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཅིག་བསྐྱོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་དང་ རྒྱ་དངུལ་དང་ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ དེ་ལས་ བདག་སྲོང་རྩིས་འཛིན་རིམ་ཚན་གྱི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ བན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་དམ་འཛིན་ཚུ་ལངམ་སྤེལ་མེད་པ་དང་ སྲིད་སྲིད་མེད་པའི་དོན་འཛིན་བྱུང་ཡོད་པ་ལས་ འདི་གིས་ གནང་བ་མེད་པར་ལྷ་འཇུག་འབད་ནི་ སྤྱང་སྤོབ་ལས་འགལ་བའི་ལྷ་འབད་ནི་ དེ་ལས་ དེས་མེད་དང་སྤོ་གཏང་མ་ཚུགས་པའི་བན་དོན་ཚུ་སྤོབ་ནི་ཨིན་པས། དེ་འབད་མ་ལས་བརྟེན་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ དམིགས་བསལ་གྱི་འོག་ལུ་བཀོད་མི་གནད་དོན་ཚུ་ནང་ བན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་གི་དང་སྤོད་དང་སྤོ་གཏང་རྒྱུ་སྲོང་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ བན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་དམ་འཛིན་སྲིད་སྲིད་སྤེལ་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་བསྐྱར་སྤོད་འབད་དགོ་ཞེ་

- ⊙ གནང་བ་མེད་པར་ལྷ་འཇུག་འབད་ནི་དང་ གནས་སྤྱད་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནི་ གསང་བ་ཕྱིར་བཤད་འབད་ནི་ ཡང་ན་ བཟླ་སྤོར་ཤོར་ནི་གི་ཉེན་ཁ་མར་ཕབ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ལྷ་འཇུག་གི་དབང་ཆ་དང་ཐོབ་དབང་སྤོད་ནི་གི་ ལྷ་འཇུག་དམ་འཛིན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་དེས་བརྟན་བཟོ་དགོ་
- ⊙ དོན་སྤྲོད་ཅན་གྱི་བན་དོན་འཕུལ་རིག་ཉེན་སྲུང་གི་འཛིན་སྲོང་དེས་བརྟན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ བན་དོན་ཉེན་སྲུང་གི་སྤོད་བྱས་བསྐྱར་སྤོད་འབད་དགོ་

- ⊙ རྒྱ་དབུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དབུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ཀྱིས་ ཆ་གནས་མེད་མི་དང་ འབྲ་གཉིས་འབད་མི་གནས་སྤྱད་རོལ་ལེན་མི་འབད་ནི་དང་ དེས་བདེན་མེན་མི་ ཡང་ན་ རྒྱ་མཚན་མེད་པའི་བདེན་དོན་སྟོན་ནི་ལས་བཀག་ནིའི་དོན་ལུ་ བྱང་འདེབས་ཀྱི་དམ་འཛིན་ཚུ་སྦྱིང་སྦྱིང་སྦྱེ་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ།
- ⊙ ལོ་རིམ་འགྲུལ་སྐྱོད་ལས་འཆར་(རྒྱ་དབུལ་དང་ཡུ་ཨེས་ངོ་ལར་གཉིས་ཆ་ར་)འདི་ ཚོགས་པའི་ཚད་གཞི་ ཡང་ན་ ཐོབ་སྐལ་གྱི་ནང་འཁོད་ལུ་སྐྱོད་ནིའི་དོན་ལུ་ རྒྱ་དབུལ་དང་ཡོངས་འབྲེལ་དབུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ བདེན་ཁུངས་ཀྱི་དམ་འཛིན་སྦྱིང་སྦྱིང་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ།
- ⊙ ལག་ལེན་པའི་རྩིས་ཁྲ་གསར་བ་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ ཚུལ་མཐུན་གྱི་ལག་ལེན་པའི་རྩིས་ཁྲ་འཛིན་སྐྱོང་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོཔ་དང་ སྤྱིར་བཏང་ལག་ལེན་པའི་རྩིས་ཁྲ་གསར་བཟོ་འབད་ནི་ལས་འཛུམ་ནི་ དེ་ལས་ ཚུལ་དང་མཐུན་པའི་མིང་ཉུགས་བཀོད་ནི་གི་སྲོལ་ལག་ལེན་འཐབ་དགོ།
- ⊙ གསང་ཡིག་གི་རིང་འབྱུང་དང་ གསང་ཡིག་མགོ་རྒྱུག་དྲགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་(ཨང་གསལ་ཚན་དང་མཚན་ཉུགས་མཉམ་སྡེ་འབད་མི་) གསང་ཡིག་གི་དུས་ཚད་བཟོ་ནི་ འགོ་ཐོག་ནང་འཇུལ་འབད་ཞེན་མ་ལས་གསང་ཡིག་སོར་ནི་དེ་ལས་ གསང་ཡིག་ཚུ་བརྗེ་སོར་འབད་ནི་ལས་བཀག་དམ་འབད་ནི་ཚུ་བརྩིས་ཏེ་ དོན་སྟོན་ཚན་གྱི་གསང་ཡིག་འཛིན་སྐྱོང་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ།
- ⊙ བདེན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ ཕྱི་ཁའི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ལས་སྤྱད་སྐྱོབ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ རིམ་ལུགས་ཀྱི་ཉེན་སྲུང་ནང་མཐོང་མི་ཉེན་ཁ་ཚུ་བསལ་ནི།
- ⊙ གནང་བ་མེད་པར་ལྷ་འཇུལ་འབད་ཚུགས་པའི་ཉེན་ཁ་མར་པབ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ཆ་གནས་མེད་པའི་གསང་ཡིག་ཡང་ན་ སྐྱོད་མིང་གི་ཐོག་ལས་ནང་འཇུལ་འབད་ནིའི་དཔལ་བཅམ་ནི་དང་ འབྲེལ་དུས་ཀྱི་དུས་ཚོད་ཚུ་ཡང་ཚད་འཛིན་འབད་དགོཔ།
- ⊙ ཁོང་རའི་རྒྱུན་སྲོལ་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་ལག་ལེན་ཚུ་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་ར་འབད་ཚུགས་པ་དེས་བརྟན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ འབྱུང་སྐྱེན་ ཡང་ན་ རྒྱུན་ལྡན་ཚུ་གི་སྐབས་ལུ་གཞི་བཙུགས་འབད་ཚུགས་པའི་ ཀྱུན་ཚང་ཚོང་འབྲེལ་འཕྲོ་མཐུད་ཀྱི་འཆར་གཞི་གསར་བཟོ་འབད་ནི།
- ⊙ ལག་ལེན་པ་ཚུ་གི་རྒྱུད་ལུ་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་དང་ ལཱ་གི་གོ་རིམ་ཚུ་ དེ་ལས་ ཉེན་སྲུང་གི་གོ་རྟོགས་ཚུ་ཤེས་ནིའི་དོན་ལུ་ ལག་ལེན་པ་ཚུ་ལུ་སྐྱོང་བཅུར་བྱིན་དགོ།

༤.༣. **རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་** གནང་བ་ཡོད་པའི་དངུལ་སོར་བསྐྱར་འབད་མི་ཚུ་གི་
ཚད་འཛིན་རྒྱ་རྒྱུད་གཏང་ནི་གི་ཐབས་ལམ་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོཔ།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཕྱི་དངུལ་ཚུ་བརྗེ་སོར་འབད་ནི་ནང་ལྷ་རྟོག་དང་ཚད་འཛིན་འབད་ནི་དང་གཅིག་ཁར་
 ལྷིམས་འགལ་ཐོག་ལས་དངུལ་བརྗེ་སོར་འབད་ནི་གི་ལག་ལེན་ཚུ་ཡང་བཀག་ཆ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ གནང་བ་ཡོད་པའི་
 དངུལ་བརྗེ་སོར་འབད་ནི་འདི་གཞི་བཙུགས་འབད་རུག་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་གྲོལ་དངུལ་སོར་རིམ་
 ལུགས་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་ནང་ལོ་ལྷུ་ཚུ་ རོས་འཛིན་འབད་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་ གཤམ་གསལ་གྱི་གོས་འདེབས་ཚུ་
 བཀོད་པ་ཨིན།

- ⊖ ད་ལྟོའི་གནས་སྐབས་ནང་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་ནང་ལུ་ གནང་བ་ཡོད་པའི་དངུལ་བརྗེ་སོར་འབད་
 མི་ཚུ་ གྲུ་ཚང་སླེ་ཐོ་བཀོད་འབད་དེ་མིན་འདུག་ ཕྱི་དངུལ་བརྗེ་སོར་དང་འབྲེལ་བའི་སྲོད་ལེན་ཚུ་དོན་སྲིད་ཐོག་
 ལས་ལྷ་རྟོག་དང་ཚད་འབད་ནི་ནང་ གནང་བ་ཡོད་པའི་དངུལ་བརྗེ་སོར་འབད་མི་ཚུ་ ཐོ་བཀོད་འབད་དགོཔ་ཁག་
 ཆེས་ཡོད་མི་འདི་བརྗེ་སོར་འབད་དེ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ རོས་བདེན་དང་ གྲུ་ཚང་ གྲོ་
 གཏང་རྒྱུགས་པ་ དེ་ལས་ ཏུས་མཐུན་ཡོད་པའི་ གནང་བ་ཡོད་པའི་དངུལ་བརྗེ་སོར་འབད་མི་གི་ཐོ་ཚུ་ གནང་གྲོལ་
 དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་དགོཔ་འདི་ག་ནི་བ་གལ་ཆེ།
- ⊖ དེ་མ་ཚད་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་སྲོད་མི་ གནང་བ་
 ཡོད་པའི་དངུལ་བརྗེ་སོར་འབད་མི་གི་ཐོ་ཚུ་དང་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་སྲོད་མི་ཐོ་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ཁྱད་པར་
 ཡོད་པའི་རོས་འཛིན་བྱུང་ཡི། འདི་ལས་བརྟེན་ ཆ་གནས་ཡོད་པའི་ཚོགས་ཐམ་མེད་པར་ དངུལ་བརྗེ་སོར་གྱི་ཚོང་ལུ་
 ཚུ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ནི་ཨིན་པས། དེ་འབད་མ་ལས་བརྟེན་ ལྷིམས་འགལ་ཐོག་ལས་དངུལ་བརྗེ་སོར་གྱི་ཚོང་ལུ་
 འབད་མི་ཚུ་བཀག་ཆ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ རོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་མི་
 ཁྱད་པར་ཚུ་བདེན་དམུད་འབད་དེ་བསལ་དགོཔ་དང་ མ་འོངས་པའི་ནང་ལུ་ གནང་བ་ཡོད་པའི་དངུལ་བརྗེ་སོར་
 འབད་ནི་གི་ཚོགས་ཐམ་ཚུ་སྲོད་ནིའི་དོན་ལུ་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་དང་གཅིག་ཁར་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དགོ།
- ⊖ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ དངུལ་བརྗེ་སོར་འབད་མི་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ བསྐྱབ་བཀོད་ཚིངས་ཡིག་ནང་
 ལུ་གསལ་བཀོད་དེ་འབད་དེ་ཡོད་མི་ དོགས་མཁོ་ཚུ་བསྐྱར་སྲོད་འབད་དགོཔ་དང་དམིགས་བསལ་གྱི་ དངུལ་བརྗེ་
 སོར་གྱི་ཚོང་ལུ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་ལས་ ཆ་གནས་ཡོད་པའི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ཚོགས་
 ཐམ་སྟོན་དགོ།

- ⊙ རིམ་ལུགས་འདི་དོན་སློན་ཐོག་ལས་ཚད་འཛིན་འབད་ནི་དང་ ལེགས་ཤོམ་སྡེ་ལག་ལེན་འབབ་ནིའི་དོན་ལུ་ གནང་བ་ཡོད་པའི་དངུལ་བརྗེ་སོར་འབད་མི་ཚུ་ ཏུས་མཚམས་ཀྱི་ཞིབ་དཔྱད་དང་ ལྷ་རྟོག་འགྲོ་འབྲེན་འབབ་དགོ

༤.༤. རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལཱ་འགན་ཚུ་ཚུལ་མཐུན་ཐོག་ལས་དབྱེ་བ་བྱེ་དགོཔ།

མི་རོ་ཚུ་གི་བར་ན་ དམིགས་བསལ་གྱི་ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་ལག་ལེན་ནང་ཡོད་མི་ཚུ་གི་ཐད་ཁར་ གཡོ་སྐྱུ་གི་ལས་སྐྱ་ཚུ་བྱུང་ནི་གི་ཉེན་ཁ་ ཡང་ན་ མནོ་བཞེན་བསམ་བཞེན་མིན་པའི་ལོག་སྲོད་/འཛོལ་སྲོན་ཚུ་བྱུང་ནི་ལས་མར་ཕབ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ རང་སོའི་ལཱ་དང་འགན་ཁུར་ཚུ་དབྱེ་བ་བྱེ་དགོཔ་དང་ འདི་ཚུ་ ལཱ་འགན་ཚུ་ཚུལ་མཐུན་ཐོག་ལས་དབྱེ་བ་བྱེ་ཐོག་ལས་ ལག་དེབ་དང་ རང་འགྲུལ་གྱི་རིམ་ལུགས་གཉིས་ཆ་རའི་ནང་གཞི་བཙུགས་འབད་བཏུབ། ལཱ་འགན་གྱི་དབྱེ་བ་བྱེ་ནི་ཚུ་ གཅིག་བསྐོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ནང་ལུ་ སྲོད་ལེན་-ཞིབ་དཔྱད་ཀྱི་རོ་བོ་སྡེ་ གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ཡོད་རུང་ འ་རྒྱ་དགོངས་དོན་འདི་ གཅིག་བསྐོམ་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ནང་ལུ་ ཡོངས་རྫོགས་སྡེ་གཞི་བཙུགས་མ་འབད་བར་ཡོད་པའི་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡི།

དེ་འབདམ་ལས་བརྟེན་ ལཱ་དང་འགན་ཁུར་ཚུ་དང་འཁྲིལ་ཉེ་ ཚུལ་མཐུན་ཐོག་ལས་དབྱེ་བ་བྱེ་ནིའི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ སྲོད་ལེན་-ཞིབ་དཔྱད་ཀྱི་དགོངས་དོན་འདི་བསྟར་སྲོད་འབད་ཡོད་པ་ངེས་བརྟན་བཟོ་དགོ

ལེའུ་ཡུལ་པ་: མཚུགས་དོན།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལཱ་འགན་དང་ འགན་དབང་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ དངུལ་ལས་ཀྱི་རྒྱུན་བརྟན་ལེས་བརྟན་བཟོ་ནི་དང་ འགན་དབང་དེ་གྲུབ་ཐབས་དང་ དེའི་ལག་ལེན་གྱི་འཛོལ་ཚད་ཡར་དྲག་གཏང་ནིའི་དོན་ལས་ བརྟན་དོན་འཕྲུལ་རིག་རིམ་ལུགས་ཚུ་གལ་གནད་ཅན་ཨིན་མ་ཉ་གོ་སྟེ་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཅིག་བསྐོས་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་ (Integrated Central Banking System) དང་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་ (Indian Rupee and Online Convertible Currency (INR & CC) system) དེ་ལས་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་ (Authorized Money Changer) ཚུ་ལུ་ ཚུམ་ཞིབ་དུས་མཚམས་ ༠༡/༠༡/༢༠༡༥ ལས་ ༢༡/༡༢/༢༠༡༥ ཚུན་ བརྟན་དོན་འཕྲུལ་རིག་གི་ཚུམ་ཞིབ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡོད་པ་ཨིན། ཚུམ་ཞིབ་དེ་ཡང་ གཙོ་བོ་རང་ གནང་ཁ་ཁ་རྒྱབ་ཡོད་པའི་བརྟན་དོན་འཕྲུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་གིས་ ལྷོ་དངུལ་ཚུའི་ནང་ འཁོད་གྱི་ལག་ལེན་དང་ ཚད་འཛིན་ཚུ་ འཛོལ་ཚད་དང་ དོན་སྤོང་ཅན་སྟེ་འབད་ཡོད་མེད་བརྟན་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་གི་ཐོག་ཁར་ ཚུམ་ཞིབ་དེ་གིས་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་བསྐྱར་ཡོད་པའི་ བརྟན་དོན་འཕྲུལ་རིག་རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་གི་ སྤྱིར་བཏང་དང་ ལས་རིམ་གྱི་ཚད་འཛིན་ཚུ་ལང་མ་ཡོད་མེད་ བརྟན་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

གཅིག་བསྐོས་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་རིམ་ལུགས་ལྟེ་གཞུང་གཞི་བཙུགས་འབད་བའི་བྱུང་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལས་དོན་ཚུ་ རང་འགྲུལ་སོར་སྟེ་ དགོས་མཁོའི་ལས་སྤོང་གི་བརྟན་དོན་ཚུ་འཐོབ་ཚུགས་སྟེ་འདུག དེ་བཟུམ་སྟེ་རང་རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལུགས་དེ་གིས་ ལོ་བསྐྱར་འགོ་འགྲུལ་འཆར་གཞིའི་ལྷོ་དངུལ་གྱི་ཚད་གཞི་ཚུ་ ལྷོ་རྟོག་འབད་ནི་འཇམ་རྟོང་རྟོ་བཟོ་སྟེ་ཡོད་པ་དང་ གནང་འགྲོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལུགས་དེ་གིས་ རོ་ཚབ་ཚུ་བརྒྱུད་དུ་ ལྷོ་དངུལ་སོར་བསྐྱར་འབད་ནི་ལུ་ ཕན་ཐབས་འབད་དེ་འདུག།

ལེགས་ཚའི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་མ་བཟུམ་བར་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལྷན་འཐབ་གྱི་ལེགས་བཅོས་འབད་དགོ་པའི་ ཚད་སྤོང་དང་ རོར་འཁྲུལ་ཚུ་ཡང་ མང་རབས་ཅིག་ རོས་འཛིན་འབྱུང་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན། དམིགས་བསལ་དུ་ བརྟན་དོན་འཕྲུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ ཡོངས་རྫོགས་འབད་ལག་ལེན་མ་འཐབ་དང་ ཡང་ན་ ལག་ལེན་འཐབ་མི་ཚུའི་དགོས་དོན་གྲུབ་མ་ཚུགས་པར་འདུག། བརྟན་དོན་སོ་སོ་ལུ་ རིམ་ལུགས་ཚུ་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ལས་སྤོང་ཚུ་ལུ་ ལང་མ་སྟེ་རྒྱབ་རྟེན་མི་འབད་བས། དེ་གིས་མ་ཚད་ གནང་ཁ་ཁ་རྒྱབ་ཡོད་པའི་བརྟན་དོན་འཕྲུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ནང་ བརྟན་དོན་འཕྲུལ་རིག་གི་དམ་འཛིན་ཚུ་ ལང་མ་སྟེ་མིན་འདུག།

ཚད་སྤོང་དེ་ཚུ་གཙོ་བོ་རང་ བརྟན་དོན་འཕྲུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་དང་ སྤོང་བྱས་ཚུ་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ ཡུན་རིང་མ་འགོ་མི་ལས་བརྟེན་འབྱུང་ཅུག། རྒྱལ་གཞུང་ཚུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ བརྟན་དོན་འཕྲུལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ དོན་སྤོང་

ཅན་དང་ ཡིད་བརྟན་རླང་བ་བཟོ་བྱས་ལུ་ ཚད་སྤོན་ཚུ་ སེལ་ནི་དང་ དམ་འཛིན་ཚུ་སྤྲིང་སྤྲིང་སྤྲེ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནིའི་
དོན་ལས་ ཁོས་འདེབས་བཞི་སྤུལ་ཉེ་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་གིས་མ་ཚད་ རྒྱ་དངུལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་དངུལ་བསྐྱར་རིམ་ལཱ་གས་
དང་ གནང་འགོལ་དངུལ་སོར་རིམ་ལཱ་གས་གཉིས་ ཡོངས་འབྲེལ་ཐོག་སྤྱོད་དོ་ཡོད་པ་ལས་ རིམ་ལཱ་གས་ཀྱི་ཉེན་སྲུང་ལུ་ ཕྱི་
ནང་གཉིས་ཆ་ར་ལས་ ཉེན་ཁ་ཚུ་འོང་སྲིད།

རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ བརྟན་དོན་བརྒྱུད་འབྲེལ་འཕུལ་རིག་ལུ་བསྐྱུལ་ལུགས་མཛད་དེ་ བརྟན་དོན་འཕུལ་
རིག་གི་རིམ་ལཱ་གས་ཚུ་གསར་བཟོ་འབད་དེ་ཡོད་མི་ནང་ དུས་ལུན་དང་ འབད་བརྟན་བསྐྱེད་མི་ཚུ་ བརྟན་འཛོག་འབད་དེ་
ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ལས་དོན་ཚུ་ འཛིན་ཚད་དང་ དོན་སྤྲིན་ཅན་གྱི་སློབ་ལས་ བསྐྱར་སྤྱོད་འབད་བཅས་ལུ་ རིམ་ལཱ་གས་ཚུ་ལུ་
སྤྱན་འབྲེལ་གྱི་ལེགས་བཅོས་འབད་དེ་ བརྟན་དོན་འཕུལ་རིག་གི་དམ་འཛིན་དང་བཅས་ལམ་ཚུ་ གསར་བཟོ་དང་ གཞི་
བཙུགས་འབད་འོང་མཐོ་བའི་རེ་བ་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ལུ་ཡོད་པ་ཨིན།

APPENDICES

Appendix I - Details of Standalone Authorized Money Changers without trade license

Sl. No	Name of AMC	location	Registered at DoT	Registered at RMA	Registered both with DoT and
1	Bhutan Money Exchanger	Thimphu	yes	yes	yes
2	Shearee Square Money Changer	Thimphu	no	yes	
3	K.C Handicraft	Paro	no	yes	
4	Druk Money Changer	Thimphu	no	yes	
5	H & Q Bhutan	Thimphu	no	yes	
6	LhenTshog Handicraft	Thimphu	no	yes	
7	jitssen Authoized Money Changer	Thimphu	yes	yes	yes
8	Bhutan Xchanger	Thimphu	yes	yes	yes
9	Tandin Money Changer	Thimphu	yes	no	
10	Sonam Authorized Money Changer	Paro Air port	yes	no	
11	ST Authorized Money Changer	Paro Town	yes	no	
12	TK authorized Money Chnger	Paro Town	yes	no	
13	National Handicraft Eporium	Thimphu Town	yes	no	
14	Jigme Thubten Money Exchanger	Paro Town	yes	no	
15	Money Change Service	Thimphu Town	yes	no	
16	Tashi Authorized Exchanger	Paro Town	yes	no	

Appendix II - List of Money Exchangers without valid AMC license from RMA

sl. No	Name of Agent	license number	Activities
1	Bhutan Money Exchange	1029615	Hotel license of Wangdue Phodrang, Tabiting
2	K.C Handicraft	1006096	Inactive License Number
3	Druk Money Chnager	R108459	Retail License
4	H and Q Bhutan	1037010	Tours and Travels Agent
5	Lhentsog Handicraft	R1007330	Retail License
6	Jitssen Authorized Money Chnager	1039818	Money Changing Business
7	Bhutan Xchanger	1040840	Money Changing Business
8	Shaeree Square Authorized Money Chnger	nil	No license Number

Appendix III - List of Tourist Hotel with/without AMC license from RMA

Sl. No	Name of Hotel	Location	AMC License Issued by RMA
1	Village Lodge	Bumthang	no
2	Mountain Resort	Bumthang	no
3	Aman Kora	Bumthang	no
4	Jakar Village Lodge	Bumthang	no
5	Valley Lodge	Bumthang	no
6	Hotel Yu-Gharling	Bumthang	no
7	Gongkhar Guest House	Bumthang	no
8	Jakar View Guest House	Bumthang	no
9	Rinchenling Lodge	Bumthang	no
10	River Lodge	Bumthang	no
11	Swiss Guest House	Bumthang	no
12	Wangdicholing Lodge	Bumthang	no
13	Chhume Nature Resort	Bumthang	yes
14	Hotel Peling	Bumthang	no
15	Kaila Guest House	Bumthang	no
16	Hotel Mipham	Bumthang	no
17	Yoezerling Guest House	Bumthang	no
18	Ugyenling (BTCL)	Bumthang	no
19	Dekyil Guest House	Bumthang	no
20	Ogyen Choling Heritage House	Bumthang	no
21	Tashi Namgay Grand	Chukha	no
22	Hotel Ga Me Ga	Chukha	no
23	Hotel Druk	Chukha	no
24	Lhaki Hotel	Chukha	no
25	The Park Hotel	Chukha	no
26	Hotel Gadhen Namgayling	Chukha	no
27	Hotel Legphel	Chukha	no
28	Hotel Alem	Chukha	no
29	Hotel Palm	Chukha	no
30	Hotel Amochhu View	Chukha	no
31	Soenam Zhingka	Haa	no
32	Hotel Lhayul	Haa	no
33	Hotel Risum	Haa	no
34	Hotel Wangchuk	Mongar	no
35	Trogon Villa	Mongar	no
36	Bhutan Spirit Sanctuary	Paro	yes
37	Le Meriden Riverfront	Paro	yes
38	Amankora Resort	Paro	no
39	Hotel Zhiwaling	Paro	yes
40	Uma Resort	Paro	yes
41	Heven Resort	Paro	no
42	Six Senses	Paro	no
43	Himalayan Keys Forest Resort	Paro	no
44	Naktseel Resort	Paro	no
45	Basecamp	Paro	no
46	Kitchu Resort	Paro	no

Appendix III - List of Tourist Hotel with/without AMC license from RMA

Sl. No	Name of Hotel	Location	AMC License Issued by RMA
47	Mandala Resort	Paro	no
48	Metta Resort	Paro	no
49	Reven's Nest	Paro	no
50	Tashi Namgey Resort	Paro	no
51	Hotel Drukchen	Paro	no
52	Hotel Gangtey Palace	Paro	no
53	Hotel Olathang	Paro	yes
54	Khangkhu Resort	Paro	no
55	Tenzingling Resort	Paro	yes
56	Tiger Nest Resort	Paro	no
57	Udumwara resort	Paro	no
58	Rema Resort	Paro	no
59	Paro Village Lodge	Paro	no
60	Hotel Dewachen	Paro	no
61	Janka Resort	Paro	no
62	Namsey Chhoeling Resort	Paro	no
63	Spirit of Bhutan Resort	Paro	yes
64	Namjo Heritage	Paro	no
65	Taksang Village Resort	Paro	no
66	Uma Resort	Punakha	yes
67	Amankora	Punakha	no
68	Kuenzangzing Resort	Punakha	no
69	Six Senses	Punakha	no
70	RKPO	Punakha	no
71	Zhingkhram	Punakha	yes
72	Meri Puensum Resort	Punakha	no
73	Dhensa Resort	Punakha	yes
74	Damchen Resort	Punakha	no
75	Drupchu Resort	Punakha	no
76	Vara Resort	Punakha	no
77	Hotel Kingaling and Spa (New)	Punakha	no
78	Dumra Farm Resort	Punakha	no
79	Punakha Residency (New)	Punakha	no
80	Khuru Resort	Punakha	no
81	Zangto Pelri Hotel	Punakha	yes
82	The Four Boutique Hotel	Punakha	no
83	Hotel Sonam Gang	Punakha	no
84	Dungsam Trashiling Resort	Samdrup Jongkhar	no
85	Le Meriden	Thimphu	yes
86	Amankora Thimphu	Thimphu	no
87	Taj Tashi	Thimphu	yes
88	Six Senses	Thimphu	no
89	Hotel Ariya	Thimphu	yes
90	Druk Hotel	Thimphu	yes
91	Terma linca	Thimphu	yes
92	Norkhill Boutique Hotel & Spa	Thimphu	yes

Appendix III - List of Tourist Hotel with/without AMC license from RMA

Sl. No	Name of Hotel	Location	AMC License Issued by RMA
93	dusitD2 Yarkey	Thimphu	yes
94	Dorji Element	Thimphu	no
95	Gyelsa Boutique	Thimphu	no
96	Hotel Gakyil	Thimphu	yes
97	Hotel Pedling	Thimphu	yes
98	Hotel Thimphu Tower	Thimphu	no
99	Khang Residency	Thimphu	no
100	Namseling Boutique Hotel	Thimphu	no
101	Norbuling	Thimphu	yes
102	Tashi Yoedling	Thimphu	no
103	Zone Executive Apartment	Thimphu	no
104	Tara Phendeyling	Thimphu	yes
105	Kisa Villa	Thimphu	no
106	Hotel Migmar	Thimphu	no
107	Hotel Jomolhari	Thimphu	yes
108	Hotel Namgay Heritage	Thimphu	no
109	Bhutan Suites	Thimphu	no
110	Hotel Galingkha	Thimphu	no
111	Hotel Kisa	Thimphu	no
112	Hotel Phuntsho Pelri	Thimphu	no
113	Hotel River View	Thimphu	yes
114	Osel	Thimphu	yes
115	Hotel River Side	Thimphu	no
116	Hotel Bhutan	Thimphu	no
117	City Hotel	Thimphu	no
118	Ramada	Thimphu	yes
119	Hotel White Tara	Thimphu	no
120	Hotel Yeedzin	Thimphu	no
121	Hotel Ro Chog Pel	Thimphu	no
122	Wangchuk Resort (Taba)	Thimphu	no
123	Jambeyyang Resort	Thimphu	yes
124	Peaceful resort	Thimphu	no
125	Zhiwaling Ascent	Thimphu	no
126	Amodhara Hotel	Thimphu	no
127	Kunden Hotel	Thimphu	yes
128	Hotel Drukylul	Thimphu	no
129	Kuenphen Rabten Resort	Thimphu	no
130	Hotel Norpheling	Thimphu	no
131	Dewa thimphu	Thimphu	yes
132	Hotel Lhayul	Thimphu	no
133	Druk Doethjung Lodge	Trashigang	no
134	Druk Doethjung Hotel	Trashigang	no
135	Lingkhar Lodge	Trashigang	no
136	Damphu resort	Tsirang	no
137	Yangkhil	Trongsa	no
138	Wangdi Eco Lodge	Wangdue	no

Appendix III - List of Tourist Hotel with/without AMC license from RMA

Sl. No	Name of Hotel	Location	AMC License Issued by RMA
139	Punatsangchu Cottage	Wangdue	no
140	Pema Karpo	Wangdue	no
141	Hotel YT	Wangdue	no
142	Dragon Nest Resort	Wangdue	no
143	Amankora Resort	Wangdue	no
144	Gangtey Lodge	Wangdue	no
145	Gakiling Guest House	Wangdue	no
146	Dewachen Hotel	Wangdue	no
147	RKPO	Wangdue	no

Appendix IV - List of individuals issued with more 10,000 INR ATS in the same month

CID	No. of times INR taken during the same month	Month	INR Amount (Taken during the same month)
12008002566	3	September	30,000.00
10906002341	3	July	30,000.00
10714001136	3	April	30,000.00
10705001446	3	August	30,000.00
10811001450	4	September	21,000.00
12006002634	2	August	20,000.00
11915001915	2	April	20,000.00
11911001138	2	April	20,000.00
11910001787	2	March	20,000.00
11910000837	2	September	20,000.00
11812000866	2	March	20,000.00
11805002502	2	March	20,000.00
11705001440	2	March	20,000.00
11608000213	2	May	20,000.00
11607001792	2	March	20,000.00
11513006292	2	March	20,000.00
11513000446	2	March	20,000.00
11512003841	2	March	20,000.00
11510001292	2	September	20,000.00
11509001437	2	April	20,000.00
11508000118	2	May	20,000.00
11506004712	2	March	20,000.00
11401001165	2	March	20,000.00
11106002200	2	March	20,000.00
11101002038	2	March	20,000.00
11007000781	2	March	20,000.00
11006000751	2	September	20,000.00
11005003231	2	April	20,000.00
10903000925	2	August	20,000.00
10811000521	2	April	20,000.00
10811000070	2	April	20,000.00
10807000420	2	March	20,000.00
10805000156	2	June	20,000.00
10801002339	2	April	20,000.00
10712001831	2	March	20,000.00
10708002140	2	March	20,000.00
10607002094	2	March	20,000.00
10607000563	2	March	20,000.00
10502001176	2	March	20,000.00
10502000835	2	March	20,000.00
10211002754	3	September	20,000.00
10203003447	2	March	20,000.00
10203002594	2	March	20,000.00
10203000870	2	March	20,000.00
10102002500	2	May	20,000.00

Appendix IV - List of individuals issued with more 10,000 INR ATS in the same month

CID	No. of times INR taken during the same month	Month	INR Amount (Taken during the same month)
10101002426	2	March	20,000.00
10705003938	2	June	17,000.00
10706001515	3	March	16,900.00
11913001497	2	March	16,000.00
11915000257	2	June	15,000.00
10906000936	2	July	14,500.00
11604000690	3	August	11,400.00
11405000637	2	May	11,100.00
11503001552	3	May	11,000.00
10811001450	3	July	10,500.00

Appendix V - List of Individuals issued with more than 30,000 INR ATS in the same month

CID	No. of times INR taken during the same month	Month	INR Amount (Taken during the same month)
11308000917	8	January	160,000.00
485	3	January	90,000.00
12001003680	2	February	60,000.00
11915000385	2	January	60,000.00
11912001625	2	November	60,000.00
11810001699	2	December	60,000.00
11704000277	2	October	60,000.00
11703000513	2	February	60,000.00
11608002053	2	January	60,000.00
11606001043	2	January	60,000.00
11513001452	2	December	60,000.00
11503000123	2	December	60,000.00
11410007060	2	February	60,000.00
11410005882	2	February	60,000.00
11410001417	2	November	60,000.00
11410000844	2	February	60,000.00
11407001541	2	February	60,000.00
11405001157	2	February	60,000.00
11102001267	2	January	60,000.00
10903000623	2	November	60,000.00
10801001494	2	January	60,000.00
10712001139	2	October	60,000.00
10702000507	2	February	60,000.00
10605001816	2	October	60,000.00
10604000107	2	January	60,000.00
10603000320	2	October	60,000.00
10102001577	2	February	60,000.00
11505003155	2	October	55,000.00
11503002713	2	November	55,000.00
10904003095	2	January	54,000.00
11501002198	2	December	51,000.00
11603002424	2	December	50,000.00
11410010748	2	November	50,000.00
10802001900	3	December	50,000.00
10203005156	2	November	49,500.00
11605000207	2	November	45,000.00
11512004281	2	December	45,000.00
10605002938	2	December	45,000.00
10811001450	5	October	41,000.00
12008000975	2	October	40,000.00
11811000595	2	December	40,000.00
11606000708	2	November	40,000.00
11410008897	2	January	40,000.00
11315000779	2	November	40,000.00
11111000251	3	February	40,000.00

Appendix V - List of Individuals issued with more than 30,000 INR ATS in the same month

CID	No. of times INR taken during the same month	Month	INR Amount (Taken during the same month)
11206000887	2	January	38,000.00
11906000856	2	October	37,000.00
11315000294	4	November	37,000.00
11906000789	2	December	35,000.00
11513003381	2	February	35,000.00
11503000061	2	January	35,000.00
11109000740	2	January	35,000.00
10702001550	2	December	35,000.00
10703001434	2	November	32,000.00
11510003137	2	November	31,000.00

Appendix VI - Issuance of USD ATS exceeding the USD 3000 quota in one year

Year	Transaction Date	CID	Name	Passport Number	Currency	ATS Amount	Equivalent Currency Amount	Remarks
2018	18/08/2018	10211002974	DECHEN WANGMO	G033356	USD	1307.00	1307.00	ATS USD 1307 ON CREDITCARD
2018	08/08/2018	10211002974	DECHEN WANGMO	G033356	USD	3000.00	3000.00	ATS
2018	06/01/2018	10605004460	JETSHEN PELZIN	G083164	USD	3000.00	3000.00	ATS
2018	06/01/2018	10605004460	JETSHEN PELZIN	G083164	USD	3000.00	3000.00	ATS
2018	07/03/2018	10802000481	TESIN CHOEKI TOBGYAL	G 084977	USD	3000.00	3000.00	ATS
2018	07/03/2018	10802000481	TESIN CHOEKI TOBGYAL	G 084977	USD	3000.00	3000.00	ATS
2018	04/01/2018	10806002196	SANGAY WANGCHUK	G094976	USD	3000.00	3000.00	ATS
2018	04/01/2018	10806002196	SANGAY WANGCHUK	G094976	USD	3000.00	3000.00	ATS
2018	04/01/2018	10806002196	SANGAY WANGCHUK	G094976	USD	3000.00	3000.00	ATS
2018	04/01/2018	10806002196	SANGAY WANGCHUK	G094976	USD	3000.00	3000.00	ATS
2018	04/01/2018	10806002196	SANGAY WANGCHUK	G094976	USD	3000.00	3000.00	ATS
2018	04/01/2018	10806002196	SANGAY WANGCHUK	G094976	USD	3000.00	3000.00	ATS
2018	04/01/2018	10806002196	SANGAY WANGCHUK	G094976	USD	3000.00	3000.00	ATS
2018	31/01/2018	11211001701	Prakriti Rai	G051948	USD	3000.00	3000.00	ATS on Debit Card
2018	31/01/2018	11211001701	Prakriti Rai	G051948	USD	3000.00	3000.00	ATS on Debit Card
2018	31/01/2018	11211001701	Prakriti Rai	G051948	USD	3000.00	3000.00	ATS on Debit Card
2018	03/09/2018	11312003470	TSHEWANG NAMGAY	G084183	USD	692.00	692.00	ATS USD 692 ON HIS INTT CREDITCARD
2018	01/09/2018	11312003470	TSHEWANG NAMGAY	G084183	USD	2600.00	2600.00	ATS
2018	05/01/2018	11410001570	CHOKI DOLMA	G047174	USD	3000.00	3000.00	ATS
2018	05/01/2018	11410001570	CHOKI DOLMA	G047174	USD	3000.00	3000.00	ATS
2018	23/07/2018	11410003171	CHIMI DORJI NORBU	G105997	USD	1065.00	1065.00	ATS USD 1065 ON HIS CREDITCARD
2018	23/07/2018	11410003171	CHIMI DORJI NORBU	G105997	USD	3000.00	3000.00	ATS
2018	09/04/2018	11410003171	Chimi Dorji Norbu	G105997	USD	635.00	635.00	USD 635 ATS ON CREDIT CARD

Appendix VI - Issuance of USD ATS exceeding the USD 3000 quota in one year

Year	Transaction Date	CID	Name	Passport Number	Currency	ATS Amount	Equivalent Currency Amount	Remarks
2018	20/02/2018	11410003171	Chimi Dorji Norbu	G105997	USD	1300.00	1300.00	ats usd 1300 to visa international credit card
2018	03/10/2018	11410004061	DENKI LHAMU	G031653	USD	3000.00	3000.00	USD 3000 ATS ON CREDITCARD
2018	26/08/2018	11410004061	DENKI LHAMO	G031653	USD	2000.00	2000.00	ATS
2018	25/12/2018	11410005063	PHUNTSHO WANGMO	G041296	USD	3000.00	3000.00	ATS USD 3000 ON INTT CREDITCARD FROM INTT DEBIT CARD
2018	16/06/2018	11410005063	PHUNTSHO WANGMO	Z017405	USD	1500.00	1500.00	ATS USD 1500 ON INTT DEBIT CARD
2018	17/04/2018	11410005063	PHUNTSHO WANGMO	G041296	USD	1500.00	1500.00	USD 1500 ATS ON DEBIT CARD
2018	06/04/2018	11512003546	DORJI WANGCHUK	G088917	USD	2305.00	2305.00	USD 2305 ATS ON CREDIT CARD
2018	06/04/2018	11512003546	DORJI WANGCHUK	G088917	USD	2305.00	2305.00	USD 2305 ATS ON CREDIT CARD
2018	29/03/2018	11513004068	THINLEY GYELTSHEN	G060789	USD	2310.00	2310.00	USD 2310 FOR ATS ON CREDIT CARD
2018	29/03/2018	11513004068	THINLEY GYELTSHEN	G060789	USD	2310.00	2310.00	USD 2310 FOR ATS ON CREDIT CARD
2018	19/01/2018	11513004660	YESHEY WANGCHUK	G103891	USD	1542.00	1542.00	ATS
2018	19/01/2018	11513004660	YESHEY WANGCHUK	G103891	USD	1542.00	1542.00	ATS
2018	25/08/2018	11704003901	RABTEN WANGYAL	G048814	USD	1403.00	1403.00	ATS USD 1403 ON INTT CREDIT CARD
2018	23/08/2018	11704003901	RABTEN WANGYAL	G048814	USD	2000.00	2000.00	ATS
2018	03/10/2018	11806000433	PRAKASH RASAILY	G078404	USD	210.00	210.00	USD 210 ATS ON CREDITCARD

Appendix VI - Issuance of USD ATS exceeding the USD 3000 quota in one year

Year	Transaction Date	CID	Name	Passport Number	Currency	ATS Amount	Equivalent Currency Amount	Remarks
2018	03/10/2018	11806000433	PRAKASH RASAILY	G078404	USD	2790.00	2790.00	USD 2790 ATS ON CREDITCARD
2018	14/09/2018	11806000433	PRAKASH RASAILY	G078404	USD	600.00	600.00	ATS
2018	18/06/2018	EC0301415	RAMOS WILLIAMOR CUBILLO	EC0301415	USD	1450.00	1450.00	ATS
2018	18/06/2018	EC0301415	RAMOS WILLIAMOR CUBILLO	EC0301415	USD	1450.00	1450.00	ATS
2018	18/06/2018	EC0301415	RAMOS WILLIAMOR CUBILLO	EC0301415	USD	1450.00	1450.00	ATS

ANNEXURE

༄ || རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན།
ROYAL MONETARY AUTHORITY OF BHUTAN

RMA/DIA-08/2019-20/ 3025

October 16, 2019

The Deputy Auditor General
Department of Performance & Commercial Audit
Royal Audit Authority
Thimphu.

Subject: Response to Information Technology Systems Audit of the RMA

Dear Dasho,

The RMA would like to thank the RAA and the IT system audit team for successful completion of system audit of the RMA. We have enclosed the responses provided against the number of each observation of the system audit conducted by the RAA for the period January- December 2018.

We would also like to request for an exit meeting to resolve the issues in the presence of the Honb'le Governor before finalization of the report.

We would once again like to thank RAA and the system audit team for their courtesy and professionalism exhibited during the audit period.

Thanking you,

Yours Sincerely,

(Phajo Dorjee)
Deputy Governor

Cc:

1. Ms. Sonam Wangmo, Assistance Audit Auditor General, Performance & System Audit Division, RAA, Thimphu for kind information.
2. Ms. Kinley Zam, Senior Audit Officer, Thematic Audit Division, RAA, Thimphu for kind information.

POST BOX:154, CHHOPHEL LAM, KAWAJANGSA, THIMPHU BHUTAN
TEL# :(+975-2-323110, 323111, 323112, 321699) FAX :(+975-2-322847)
SWIFT:RMABBTBT

༄ || ལྷན་ཁག་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན། ||
ROYAL MONETARY AUTHORITY OF BHUTAN

Response to the observation on Information Technology Systems Audit by the RAA for the Period January-December 2018

3.1.1 INR & CC system does not generate comprehensive INR and CC inflow and outflow report

The RMA web based system was an initiative taken to capture foreign exchange flows through the commercial banks on real time basis. The RMA had provided mass training to the banks staffs on the system and provided adequate time frame for the banks to shift from manual reporting system to system based reporting. However, it was noted that the transactions reported in the system were incomplete and was not reported on real time basis. Further upon inspection of the banks in 2017 it was noted that it entails extra time and workload for the banks as the system was not integrated to the bank's core system, which was not feasible due to banks security reasons.

As such the foreign exchange flows are currently being compiled partially from the system and remaining from excel reports and will continue until proper solution to capture the comprehensive foreign exchange flows is put in place.

3.1.2 AMC system is not optimally utilized for regulation.

(i) Low transactions record of Hotels and use of AMC online system.

For minimal cash transaction at the AMC's, we would like to inform that advance payment for hotel reservations are remitted directly to TCBs account through banking channel. Further, with the advancement of payment methods (cards, payment gateway), funds are directly credited into the hotel's account with the banks. In the recent years, the RMA has also set up exchange counter at the entry point in Paro and Phuntsholing to facilitate exchange services, whereby majority of the foreign currency are exchanged at the point of entry.

During RMA's annual inspections it was also noted that few of the AMC's were not using AMC online system mainly due to system compatibility with their core system and due to the high staff turnover or transfer of the staff trained by the RMA without training the successor. As such the RMA has upgraded the system in 2018 and has been providing training on the AMC's system at the RMA as well as over the counter during the time of inspection. Further, the RMA will also be carrying our ad hoc inspection henceforth.

(ii) Responded under section 3.2.3 below

(iii) Renewal of AMC license for inactive business

Prior to 2018, AMC licenses were issued for unlimited validity period. In 2018 the MoI was amended incorporating the validity of AMC license (one year) and renewal of the license to be based on the performance/operation of the business. After the amendments, the RMA notified all the AMC (dated 24 April 2018) license holders to renew their existing license and those opting to provide the exchange facility was issued license with validity for a year.

Subsequently, we also conducted inspection of the AMC's located at Thimphu, Paro, Punakha and Phuntsholing from 13 May to 6 June 2019. During the inspection our team reiterated the requirements as per MoI and also informed that the renewal of license will be based on the operation of business and fulfilment of the requirement under MoI.

It was internally discussed that the renewal/cancellation of AMC license will be carried based on the performance/operation of the business for 3 consecutive years and it has only been a year since the implementation of the amendments.

3.1.3 ICBS does not support some core functions of RMA

ICBS system consists of different integrated modules, such as HR, Inventory, Currency and Banking, etc. The system has been enhanced over time, based on the change request, which are mostly related to changes in the accounting policy from GAAP to IFRS. The implementation is still under the transition stage and is expected to be fully compliant by 2022. Till date, the accounting conversion and the related financial reporting were developed compliant with IFRS. Given that the accounting conversion is an on-going process, requiring new requirements and scope to be finalized by the business owners, the existing system will be further enhanced to support new accounting policy. Therefore we would appreciate if the observation can be dropped.

3.2 Lapses in regulation of AMC

3.2.1 (i and ii) Discrepancies between RMA and DoT list of AMC

Section 362 of the FSA states that the Authority may regulate financial services other than banking, insurance or securities business by adopting regulations to establish systems of licensing and regulation consistent with the sections of this Act applicable to financial services, including but not limited to cooperatives, lending companies, Foreign Exchange dealers or money transmitters, and any services which is deemed financial in nature

Further, as per section 14 of the FERR 2018 any person other than authorized bank may apply for a license from the RMA to carry out money changing business in Bhutan. As such, the RMA issues AMC license based on the trade license issued by DoT.

With regard to the requirement of trade license, we are currently verifying the validity of the trade license of all the AMCs registered with RMA.

In the recent AMC inspection, we have also come to notice that AMC license is also being issued by Department of Small and Cottage Industry (DSCI), and those licensed by DSCI is not registered with the RMA. In this regard, we are in discussion with the DSCI to clarify on the authority for issuance of AMC license. Based on the outcome of the meeting we will issue notification advising those licensed by DCSI to register with the RMA. We are also collecting the list of AMC license issued by DCSI and have already registered and licensed few. We have also issued notification notifying those individuals facilitating exchange services without AMC license to register with RMA for AMC license on 28th September 2019.

The RMA will resolve the discrepancy with DCSI; therefore, we request that the observation be dropped.

3.2.1 (iii) Hotels not issued with AMC license by RMA.

AMC license is provided to those individuals opting to provide exchange facility. As such it is not mandatory for all hotels to have AMC license, only those individuals opting to provide exchange facility is required to have AMC license issued by the RMA.

The AMC's are only permitted to buy foreign currency (FC) whereas the banks are permitted to buy and sell foreign currency. To curb illegal FC exchange, the RMA has upgraded the AMC system in 2018, whereby the systems are linked and the cash receipt are system

༄ || རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན།།
ROYAL MONETARY AUTHORITY OF BHUTAN

generated. As such the clients/ tourist selling FC to AMC's can buyback/reconvert FC from the banks exchange counter at exit point upon submission of the system generated cash receipt.

Further, the RMA has also issued notification advising the general public facilitating exchange services to register with RMA for AMC license. We propose to issue such notifications on annual basis and when deemed necessary.

3.2.2 Inadequate supervisions of AMCs.

The RMA has been conducting inspection of the AMCs on annual basis whereby they verify the infrastructure and transactions (reports available). The RMA prior to issuance of license conduct onsite inspection to verify infrastructure and location requirement. Further, we will also be initiating ad hoc inspection henceforth.

3.2.3 Comprehensive information on AMC not captured in the AMC System (Publication of AMCs on the RMA website and AMC system).

We have the updated list of AMC which we continue to update upon renewal of AMCs. We are in the process of reviewing the AMC application form and will be incorporating changes with applicant details where necessary. And as recommended we will host the updated lists on the RMA website and AMC online system for monitoring purpose. Therefore we would appreciate if the above observation can be dropped.

3.3.1 Improper procedures for user account creation

The users are created based on the office memo, specifying rights and privileges, from the head of the department and the same memo is archived for future reference. In order to further streamline the procedures and controls, the department will reinstate template forms, adhering to the principle of least privilege, by the end of December 2019.

3.3.2 Shortcomings in user account management

Currently, the username is created based on the internal naming convention. In few cases, there were shortcomings to adopt the same convention. Those usernames, which are not consistent, will be rectified accordingly.

3.3.3 Weak password management

The passwords are currently masked and stored in unreadable format. In order to further secure the system, a strong password validation will be enforced to the users hereafter.

3.3.4 Access right not updated with change in role and responsibility

Access rights and permission are created based on the request from the department. In few cases, such as during internal staff transfer, the rights and permissions have not been updated accordingly. The department will institute a process wherein any profile change/transfer will be informed to DIT to make concomitant changes in the system. However, the access rights have been updated in the online system. Considering the ratification, we request that the observation be dropped.

3.4.1 Session timeout not set for the system

Session timeout is currently configured at the desktop level, which will automatically log out the users within a predefined idle time. Based on the recommendation, session timeout will be developed and calibrated for each system.

3.4.2 Unlimited unsuccessful logon attempts

The number of unsuccessful logons will be limited to 3 attempts and after that the user will be disabled. It was initially kept open to provide flexibility to diverse users.

3.4.3 Vulnerabilities in INR & CC and AMC system

DIT is currently exploring on conducting comprehensive vulnerability and penetrating testing for the systems accessible via RMA website. The findings will be treated accordingly.

3.5.1.1 Invalid Names and contact numbers

The names field will be developed to accept only alphabets and the contact numbers to accept only numeric digits by December 2019.

3.5.1.2 Invalid CID numbers

The current system design accepts CID less than 11 digits since there are cases wherein we have to release INR to different card holders, such as special resident permits having different CID length. Nevertheless, we will incorporate a new field for special permit number and CID field will be restricted to accept 11 digits.

3.6.1 INR issued more than allowable limit

We will enforce strict validation in the system to check the limit for INR without exception to the rule. Further, we will train the end users on how to check the limits and input the requisition. In some cases, the reasons could be attributed to the Internet connectivity issues wherein the users tend to save same record multiple times by clicking on save button.

3.6.2 USD ATS exceeded the quota

We will enforce strict validation control to check the quota limit. However, in some cases, the reasons could be attributed to the Internet connectivity issues wherein the users tend to save same record multiple times by clicking on save button.

3.6.3 INR system accepting amount below the minimum amount

As per Foreign Exchange Operational Guidelines 2018, Annex II, the total ATS per month is 10,000/-. There are no provisions where it states that the minimum INR amount to be issued should be INR 500. Therefore, this observation can be dropped.

3.6.4 INR and CC system contains list of countries where INR is not required

Destination such as Sri Lanka and Tibet are also listed in the system because we consider the final destinations of the travel. The INR is issued for such destinations if the travel is routed via India for on route expenses. Considering the above response, we request that the observation be dropped.

3.7 Improper segregation of incompatible duties of ICBS

ICBS design is based on maker- checker concept, consisting of creator, verifier and authorizer. While it's the responsibility of the concerned department to segregate functional duties, the DIT will make concerted effort to enforce maker-checker principle.

3.8 Lack of adequate surveillance in the systems

Currently, the system logs transaction details, timestamp and user ID. Based on the recommendation, the logs will be further reviewed to capture end-to-end trails and will timely monitor the logs.

༄ || ལྷན་ཁག་གཞི་རྒྱུ་དང་དཔྱད་ལམ་སྐོར་བའི་ལྷན་ཁག་།

ROYAL MONETARY AUTHORITY OF BHUTAN

3.9 User training not provided

As mentioned above, we will train the end users on how to check the limits and input the requisition for INR & CC system. Additionally, we will also provide user training for all other system.

3.10 Lack of Business Continuity Plan

Database backup is performed daily at the primary site and stored at the primary and Phuentsholing backup site.

3.11 Inadequate system documentation

System documentation pertaining to ICBS, such as the software requirement specification, design document, minutes and memos are available for reference.

RECOMMENDATIONS

4.1 RMA should ensure that the IT systems developed are used for intended purpose

- ✓ RMA will ensure that AMC system is used by all Authorized Money Changers by end of December 2019.
- ✓ As such the foreign exchange flows are currently being compiled partially from the system and remaining from excel reports and will continue until proper solution to capture the comprehensive foreign exchange flows is put in place since this initiative involves external stakeholders(banks).
- ✓ ICBS system caters to all the core business functions, however, the accounting conversion is an ongoing process, requiring new requirements and scope to be finalized by the business owners, the existing system will be further enhanced to support new accounting policy.

4.2 RMA should institute robust IT controls in ICBS, INR & CC and AMC systems

- ✓ RMA will institute and enforce robust IT controls in the systems particularly in the areas recommended by the RAA. All of the recommendations will be implemented by end of December 2019.

4.3 RMA should institute mechanism to enhance management of Authorized Money Changers

- ✓ As recommended the RMA will host the updated lists on the website and AMC online system for monitoring purpose.
- ✓ Based on the outcome of the meeting we will issue notification advising those licensed by DCSI to register with the RMA. We are also collecting the list of AMC license issued by DCSI and have already registered and licensed few. We have also issued notification notifying those individuals facilitating exchange services without AMC license to register with RMA for AMC license on 28th September 2019.
- ✓ RMA are in the process of reviewing the AMC application form and will be incorporating changes with applicant details where necessary including MOI.
- ✓ RMA will also be initiating ad hoc inspection henceforth.

4.4 RMA should enforce proper segregation of duties

- ✓ While it's the responsibility of the concerned department to segregate functional duties, the RMA will make concerted effort to enforce maker-checker principle.

ཕྱི་སྐབ་འཇུག་ལྷན་ཁང་། ༡༦༡༨༢

AIN: 16182

www.bhutanaudit.gov.bt